

Ecce Iacobe Fili locus signatus, in quo mea Ecclesia conſtruatur. Conſpice Pilare hoc, in quo sedeo, nam Filius meus Magiſter tuus illud tranſmisit ex alto, in quo præſertim loco mirabilia Altiſsimi virtus operabitur, eritq; Pilare hoc in loco iſto, vsq; ad finem Mundi, et Christum colentes nunquam ex hac Vrbe deſficient.
Hæc B. Virgo D. Iacobo, eiuſq; diſcipulis dixit, dum adhuc viuens eis Cæſarauguſtæ apparuit anno 37. Xpti

COLVMNA IMMOBILIS.

S E V

De Antiquiſsima, & continua Cathedralitate.

COLVMNA IMMOBILIS.

SEV

De antiquiſſima, & continua Cathedralitate Angelicæ, Apoſtolicæ, & miraculoſæ Eccleſiæ

S. MARIAE MAIORIS de Columna Cæſarauguſtanæ.

DISSERTATIO.

Per P. Mag. IO: BAPT. de LEZANA Carmelitam Matritenſem, SS. Congreg. Rituum, & Indic. Conſultorem, Beneficior. Examinatorem, & in Rom. Sapientia publicum Lectorem.

SANCTISSIMO DOMINO NOSTRO

ALEXANDRO SEPTIMO

PONTIFICI MAXIMO.

BRACCIANI

Typis Iacobi Phęi Andreę filii Typogr. Duc. MDCLV.

Superiorum permiſſu.

SANCTISSIMO D. N.
ALEXANDRO SEPTIMO PONTIFICI MAXIMO.

FR. IOANNES BAPTISTA DE LEZANA
Carmelita Pedes Sanctiſſimos oſculando.

COLVMNA *hæc* immobilis, *Beatiſsime Pater, Tuæ Apoſtolicæ Maieſtati, in auſpicatiſsimi Pontificatus Aurora; qua nuper Vaticano è Cœlo ad integram Orbis lucem*, Luminare maius *affulſiſti, meritiſsimè ſiſtitur. Quà enim* Columna, *eſt ei*

debetur, qui Columna Eccleſiæ, & fidei baſis *à Chryſoſtomo audit. Quà* immobilis, *illi, quem* Firmamentum à Deo fixum, & immobile, *Athanaſius, & Epiſcopi Ægyptij quondam dixerunt. Et ſanè, cui aptius* Columnæ immobilis *epitheton addicitur, quam ſummo vertici ſummæ infulæ auro redimito, qui* Adamantis naturam firmitate ſuperat, *vt Os aureum Orientalis Eccleſiæ cogitauit. Et, ſi virtute nihil fixius; à* viribus *enim, aut* virilitate *cognomen accepit; tum virtutum, quæ in Te apricantur, Sacer apparatus, animo Tuo inſederit, Tu quoquè* Columna immobilis *aptè cognomineris. Res in propatulo: quia ſpectabilem frontis ſpeciem, ne erret, qui dixit:* Gratior eſt pulchro veniens è corpore virtus; *animi candor, comitas, benignitas, pietas, iuſtitia,* Religio, *diuitiarum contemptus, æternorum memoria, ac, quod magè, ardens in Deum charitas, & Religionis*

gionis zelus contra Alophylos lumini rebelles, mirè conſecrarunt. Quod Acatholici non refragantur, & Vrbs tota Alma nouit; dum Te omnium ineffabili applauſu, rariſſima a ſæculis lætitia, ſumma cunctorum hilaritate, non modo Purpuratorum Patrum votis, ſed & Chriſtiani Orbis Magnorum Principum deſiderio, ad ſummum Apicem euectum ſuſpicit, veneratur, adorat. Opellæ etiam huius ſcopus, qui eſt de Cathedralitate perenni Angelicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ Deiparæ de Columna, Cæſarauguſtanæ Vrbis, & Hiſpaniæ totius inter gazas gemmæ pretioſiſſimæ, talem Coriphæum, qui à ſummo Conſtantinopoleos Antiſtite Crepido immobilis, & petra infrangibilis *vocitatur, ritè efflagitat. Vt enim* Cathedra *eſt, Tibi ſubducitur, cuius ſuprema, & diuina propè dignitas* Prima Sedes *in toto Chriſtiano Orbe creditur. Vt* Apoſtolica, *etiam Tui iuris, cum ſis* Domnus Apoſtolicus, *ſicut paſſim in*

Actis

Actis Sanctorum ſenioris ætatis compellaris; vt Angelica (*vtpote Angelorum* Reginæ *iuſſu, & ipſorum miniſterio fabrefacta*) *Tibi quoquè ancillatur, quia nedum, ipſius Sanctiſsimæ Theotocos deuotiſsimus ſemper extitiſti, ſed quoniam Te Angelum illum, qui* præcedit Caſtra Iſrael, *&* qui cuſtodit in via, & introducit in locum, *quem parauit Deus, Eccleſia tota reueretur: & expectat futurum illum, qui cecinit:* In terra pax hominibus bonæ voluntatis. *Ergo, Pater Sanctiſsime, cunctis gentibus deſiderate, Orationis partus, collium deſiderium, age, perge, moras rumpe,* da pacem Domine in diebus noſtris, *& hanc Tibi creditam Cæſaraugustanam Sanctæ Mariæ Dei Matris Eccleſiam; iuraque Cathedralitatis à primæuo Chriſti æuo poſſeſſa, tuere, protege. Meque ſeruulorum poſtremiſsimum, qui in Te Purpurato, non ita pridem, neſcio quo mentis præſagio, Cæli Vicariam dignitatem*

ſuſpe-

ſuſpexeram ; & qui modo perennem valde auſpicor (quòd ex Magni, & longæuiſſimi Eliæ Patriarchæ, ac Chriſti Parentis Trāſpontinæ Æde, eiuſdem Carmeleæ Virginis ſtemmate indutus, egreſſus, die Mercurij eidem ſacro, Tibique propterea deuoto, Vaticani Apicem aſcenderis) qua ſoles fronte benigniſſima, reſpice, foue, & Tua ſancta Benedictione corrobora.

APPROBATIO, ET CENSVRA
Operis.

DE mandato Reuerendiſſ. Pat. Mag. Fr. Marij Venturini Generalis Carmelitarum Regularis, & antiquæ Obſeruantiæ, perlegi argumentum de Antiquiſſima, & continua Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna Cæſarauguſtanæ, à Sapientiſſimo Magiſtro Ioanne Baptiſta de Lezana ſcriptum. Nihil in eo fidei, aut bonis moribus repugnans inueni; immò multa in quibus Auctor oſtendit dotes, quas plena manu Cælum ei liberaliter condonauit; cum in illo (etſi breui) vetuſtis nitorem conferat, extinctis lucem: obliuionis tumulo ſepultis, vitam: Beatiſſimæ Virginis Templo gloriam, Cæſarauguſtanis Ciuibus gaudium; omnibus denique Mariæ deuotis, ſolatium reſtituat.

Cathedralitatem probat antiquitas; antiquitatem, ſeſſio Pontificũ peruetuſta cõprobat; continuitatem, Breuiaria, monumenta, hiſtorię, Chronicę, & ſcripturę confirmant: & quę apud quoſdam pro incertis, dubijs, & apocriphis reputabantur, nunc tanti Magiſtri argumẽto, ſolida, vera, & infallibilia reddũtur. Quis igitur inter Orbis Eccleſias, Eccleſiã del Pilar, Primogenitã eſſe negabit, quæ Sedes Virginis Matris adhuc viuentis, extitit? Quis videns columnam Angelicis manibus aſportatam, quis Templum

B. Iacobi

B. Iacobi Apoſtoli opera emolitum, eius aſſiſtentia condecoratum, Matrem Eccleſiarum eſſe negabit?

Sacra Rota pro primatu ipſius pugnat; ſeriem doctiſſimorum Virorum congerit; Noſter Auctor Cathedralitatem demonſtrat; nouos in hoc ingenij ſui fœtus producit; alios Doctores adiungit; ab inuidorum calumnijs multos vendicat; per antiquitatis ſemitas fęliciter graditur; veritatem inter tot rerum varietates abſconditam, pandit; lucem obſcuris præbet; litē ſatis intricatam clariſſime dirimit; & vnicuique, quod ſuum eſt, æquiſſime præbet: dū enim tot ſæcula adeo caliginoſa perluſtrat, Columnam Cæſarauguſtæ immobilem illuſtrat. Cum hoc argumento facit Magiſter Lezana, quod hæc Columna læſa amplius non ſit, & quod ſana in ſempiternum ſit. Quapropter opus hoc odis dignum, ære, & cedro iudico imprimendum, cum ſit ad honorem Virginis Matris ordinatum, Saluatoris gloriam, Carmeli decorem, Cæſarauguſtæ ornamentum, Vrbis, & Orbis ſolatium. Romæ, in Collegio Carmelitano Tranſpontinæ Ann. Chriſti 1654. die 18. Decembris.

Mag. Fr. Nonius Viegas in Sacro Inquiſitionis Luſitaniæ Tribunali Conſultor, & rerum Fidei Qualificator, & Cenſor.

Nos

Nos Fr. Marius Venturinus Senenſis Magiſter Generalis Ord. Carmelitarum antiquæ Obſeruantiæ Regularis.

VT Typis mandari poſſit Opuſculum quoddam, cui Titulus eſt, *Columna immobilis*; ab Admod. Reuer. Pat. Mag Ioanne Baptiſtà de Lezana compoſitum, & à Viris doctis, quibus eius reuiſionem commiſimus, approbatum, tenore præſentium, & quantum ad Nos ſpectat, facultatem concedimus, & elargimur. Horum fide, &c Dat. Romæ die 6. Ianuarij *1655.*

Fr. Marius Venturinus Generalis Carmelitarum.

Locus ✠ Sigilli.

Fr. Gauinus Cattayna Prior Tranſpontinæ, & Secretar.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimo Patri Magiſtro Sacri Palatij Apoſtolici.

Marcellus Anania Epiſcopus Sutrinus, & Nepeſinus V. Gerens.

Imprimatur.

Fr. Raymundus Capiſuccus, Ordinis Prædicatorum, Sacri Apoſtolici Palatij Magiſter.

SVMMARIVM.

DISSERTATIONIS Argumentum. num. 1.
Deipara vocatur Cathedra. ibidem.
Item Columna. num. 2.
Authoris intentum. num. 3.
Controuerſiæ ſtatus. num. 4.
Cathedralitas quid importet. ibidem.
Eſt ratio conſtitutiua Eccleſiæ Cathedralis. ibidem.
Cathedralis Eccleſia eſt quæ habet Epiſcopum. num. 5.
Eccleſia Romana Cathedra Petri. num. 6.
Coniugium inter Epiſcopum, & Eccleſiam. num. 7.
Veritas hæc in facto conſiſtit. num. 8.
Factum non præſumitur niſi probetur. num. 9.
Facta ſunt ſui natura incerta. num. 10.
Veritas pertinens ad hiſtoriam quomodo probanda. num. 11.

Hiſtoria venerabilis de admirabili fundatione huius Eccleſiæ. num. 12.
Apparitio SS. Virginis Mariæ ſuper vnam Columnam num. 13.
Habetur ex firmiſsima traditione. num. 14.
Reuelatio Beatiſsimæ Virginis. num. 15.
Author huius diſſertationis. num. 16.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum. num. 17.
Veritas certa de aduentu Sancti Iacobi in Hiſpanias. num. 18.
Comprobatio Cathedralitatis. num. 19.
S. Iacobus Apoſtolus fuit Epiſcopus, num. 20.
An Apoſtoli fuerint Epiſcopi totius Orbis. num. 21.
Subordinati tamen dignitati Sancti Petri. ibidem.
An Sanctus Iacobus Epiſcopus Cæſarauguſtanus. num. 22.
Apoſtoli Epiſcopi Eccleſiarum, quas fundabant. num. 23.
Teſtimonium Turpini Rhemenſis. num. 24.
B. Thomæ de Villanoua. num. 25.
S. Iacobus ſedit Cæſarauguſtæ. num. 26.
Verbum Sedere *dignitatem Epiſcopalem denotat. num.* 27.
S. Iacobus munia Epiſcopalia Cæſarauguſtæ exercuit. num. 28.
Facultas ordinandi Eccleſiaſticos miniſtros propria eſt

Epiſcopi

Epiſcopi. num. 29.
S. Iacobus Ordinauit in presbyterum Theodorum. num. 30.
Erat quaſi Vicarius, & Legatus Chriſti. num. 31.
Conſtituit Cæſaraugustæ. num. 32.
Sicut alij Apoſtoli faciebant in Eccleſijs, quas fundabant. num. 33.
Is Epiſcopus fuit Athanaſius. 34.
Conſtat ex hiſtorijs. num. 35.
S. Rota decernit quod hæc Eccleſia fuerit Cathedralis. num. 36.
Probatio ex hiſtorijs efficax eſt ad intentum. num. 37.
Maximè cum verſemur in antiquis. num. 38.
Præſertim in rebus Hiſpaniarum. num. 39.
Aulus Poeta Gallus corroborat Epiſcopatum Athanaſij. num. 40.
Cathedralitas antiquiſſima huius Eccleſiæ non euertitur niſi per euidentes probationes. num. 41.
De tempore ad tempus quando valeat argumentum. num. 42.
Exempla de hoc. num. 43.
Præſumptio de Cathedralitate poſteriori non tollit ipſam, ſed potius ab ipſa tollitur. num. 44.
Oppoſitio ex ca. quis neſciat, & *Innocent. I. nu. 45.*
A S. Rota diluitur. num. 46.
Approbatur hæc ſolutio a multis. num. 47.

Alij Apoſtoli præter S. Petrum fundarunt Eccleſias. num. 48.

Alia ſolutio. num. 49.

Verbum inſtituo *quid ſignificet. num.* 50.

Verbum inſtituiſſe *in illo Canone, & Epiſtola Innocentij, quid importet. num.* 52.

Expoſitio quadrans Epiſtolæ Gregorij 7. num. 53.

Suadetur hæc expoſitio. num. 54.

Cathedralitas huius Eccleſiæ pro primo Chriſti ſæculo oſtenſa. num. 55.

Pro ſecundo ſæculo quomodo probetur. num. 56.

Ex decretis Curiæ Illuſtriſsimi Iuſtitiæ Aragonum. num. 57.

Verba ipſorum. num. 58.

Dictio ſucceſſiue *ordinem ſucceſsiuum denotat. num.* 59.

S. Rotæ deciſiones. num. 60.

Zuritæ teſtimonium. num. 61.

An alius Epiſcopus hoc ſecundo ſæculo poſt Athanaſium? num. 62.

Teſtimonia M. Maximi, & aliorum. num. 63.

Felix Epiſcopus pro tertio ſæculo. num. 64.

Et Valerius, ſeu Valerus. num. 65.

Reſidentiam habuit in Eccleſia Sanctæ Mariæ. num. 66

Teſtimonium Aymonij, ibidem.

Aliorum etiam. num. 67.

Item

Item S. Rotæ. num. 68.
Veſtigia, quæ actu remanent. num. 69.
Eadem Cathedralitas pro tertio ſæculo colligitur etiam ex Prudentio. num. 70.
Comprobatio pro quarto ſæculo. num. 71.
Luitprandi teſtimonium. num. 72.
Reparata fuit hæc Eccleſia tempore Conſtantini Imperatoris. ibidem.
Aliæ ædificatæ. num. 73.
Synodus Cæſaraugustana habita in hac Eccleſia. num 74.
In ea damnata hæreſis Priſcillianiſtarum. num. 75.
Prudentij carmina ad intentum. num. 76.
Pro quinto ſæculo. num. 77.
Lucij Flauij Dextri teſtimonium. num. 78.
Franciſci Biuarij. num. 79.
Alia ipſius Dextri. num. 80.
Detractores ipſius. num. 81.
Reijciuntur. num. 82.
Innumeri authores illum recipiunt. num. 83
Ipſique grauiſſimi. ibidem.
An ſint dubia, & paradoxa, quæ in Dextro leguntur. num. 84.
Ipſius laudes. num. 85.
Qualis ſit ſtylus eius libri. num. 86.
Biuarij teſtimonium. num. 87.

Tricu-

Tricuſpide telum, quo defenditur Dexter. num. 88.
Eius liber non eſt ſuppoſititius. num. 89.
An habeat aliqua additamenta. num. 90.
Hac labe innumera authorum volumina ſunt referta. num. 91.
Non nocent additamenta occulta ſi conſtat de authore. num. 92.
Reijcitur illud de falſitatibus affinctis. num. 93.
Vindicantur a Commentatoribus. num. 94.
Verba S. Hieronymi apta ad intentum. num. 95.
Ex aliquot falſis non vitiatur liber. num. 96.
Simili næuo grauiſſimorum DD. & PP. libri ſunt notati. ibidem.
Melchioris Cani iudicium de libris Vincentij Beluacenſis, & D. Antonini. num. 97.
Melius Pſalmographus. num. 98.
Bene prudens quidam. num. 99.
Bene etiam Baronius. num. 100.
Criticorum reſponſio retunditur. num. 101.
Quid Iuriſtæ de hoc ſentiant. num. 102.
Teſtes huius Cathedralitatis pro ſexto ſæculo. num. 103
Integer M. Maximus. num. 104.
Teſtimonia ipſius. num. 105.
S. Braulij teſtimonium. num. 106.
Heleca collectio. num. 107.
M. Maximi opera vindicata. num. 108.

Teſtes

Teſtes per ſeptimo ſæculo. num. 109.
S. Braulij verba. num. 110.
Ex illis deducitur Cathedralitas. num. 111.
Aſsiſtit Cathedralitati idem S. Braulius ex verbis cuiuſdam Miſſalis. num. 112.
Ac ex verbis alterius Breuiarij. num. 113.
Obiectum quoddam diluitur. num. 114.
Alia ſolutio. num. 115.
Idem ſuadetur ex Taione. num. 116.
Teſtis integer iſte Taio propter multa. num. 117.
Scripſit hiſtoriam de aduentu Beatiſs. Virg. in Hiſpaniam, & fundatione huius Eccleſiæ. ibidem.
Pro octauo ſæculo, quæ aſsiſtant. num. 118.
Eccleſiarum iura nunquam ceſſant. num. 119.
Semper fuerunt in ea Eccleſia Presbyteri, Canonici, &c. num. 120.
Et aliqui Vice Epiſcoporum. num. 121.
Nicephorus quidam. num. 122.
Noni ſæculi teſtes Sennior, & Heleca, *num.* 123.
Zuritæ teſtimonium. num. 124.
Teſtis alius eſt Aymonius Monachus. num. 125.
Vocat Eccleſiam S. Mariæ Matrem Eccleſiarum. *num.* 126.
De decimo ſæculo infelici. num. 127.
Chriſtiani per loca ſubterranea ad hanc Eccleſiam confluebant. num. 128.

Luitpran-

Luitprandus, ſeu Eutrandus, huius ſæculi 10. *teſtis. num.* 129.
Ipſius teſtimonia. num. 130.
Beatiſſima Sedes *quid denotet. num.* 131.
Concurſus frequens vt in plurimum eſt ad Eccleſias Matrices. num. 132
*M*atrix Orbis *appellatur a Luitprando Eccleſia S. Mariæ. num.* 133.
De Vvalderedo Cæſarauguſtano Antiſtite. num. 134.
Secretarius *locus proprius Eccleſiæ Cathedralis. num.* 135.
Vindicatur Luitprandus. num. 136.
Commendatio ipſius. num 137.
De ſæculo 11. *qui teſtes adſunt. num.* 138.
Pro duodecimo plures. num. 139.
Antiſtites huius Eccleſiæ. num. 140.
Facto declaratur animus. num. 141.
Gelaſius Papa concedit Indulgentias dantibus eleemoſynas huic Eccleſiæ. num. 142.
Nomine Eccleſiæ venit Cathedralis. num. 143.
Epiſtola Petri Libanij. num. 144.
Tituli denotantes Eccleſiam Cathedralem. num. 145.
De Iuliano Perez. num. 146.
Plura dicit pro hac Eccleſia. num. 147.
Encomia de ipſa. num. 148.

Teſti-

Teſtimonium ipſius in Tractatu de Eremiterijs. num. 149.
Eius authoritas defenditur. num. 150.
A grauiſsimis Authoribus. num. 151.
Sicut Dexter, Maximus, & Luitprandus. num. 152.
Quam ob cauſam. num. 153.
Quatuor iſti inſignes Scriptores rerum Hiſpanicarum. num. 154.
An Ius Hallus Poeta Gallus teſtis fide dignus. nu. 155.
Fidem accipit à Iuliano. num. 156.
Erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem. num. 157.
Quomodo contigerit. num. 158.
Aduerſari videtur ijs quæ dicta ſunt de Eccleſia ſanctæ Mariæ Cathedralitate. num. 159.
Non aduerſatur. num. 160.
Non ex parte Regis. num. 161.
Solius Papæ eſt Eccleſiam Cathedralem inſtituere. num. 162.
Comprobat hoc Eccleſia Toletana S. Mariæ de Alfizen *Carmelitarum. num. 163.*
Rex nec voluit, nec potuit erigere hanc Eccleſiam in Cathedralem non accedente Papæ conſenſu. nu. 164.
Prohibitum illi erat per Gregorium VII. num. 165.
Et, ſi adfuit talis conſenſus, fuit ſine præiudicio Eccleſiæ S. Mariæ. num. 166.

Non adeſt reſcriptum Papæ, quo oſtendatur. num. 167.
Pulchra doctrina Ioannis Vvameſij. num. 168.
Erectiones Eccleſiarum quomodo accipiendæ. num. 169.
Varijs iuribus id probat Vvameſius. num. 170.
Erectio Eccleſiæ S. Saluatoris non fuit cum extinctione iurium Eccleſiæ S. Mariæ. num. 171.
Generalitas priuilegij reſtringenda, ne ius commune lædat. num. 172.
Nullus Princeps præſumitur in dubio tollere ius quæſitum, etiam Iudæo. num. 173.
Aliàs priuilegium eſſet iniquum. num. 174.
Antiqua conſuetudo, & obſeruantia retinenda. n. 175.
Non præiudicat Eccleſiæ Cathedrali. num. 176.
Propter amplitudinem exemptionis. num 177.
Non conſenſit Eccleſia S. Mariæ in Cathedralitatem S. Saluatoris cum præiudicio ſuæ Cathedralitatis. num. 178.
Nullus præſumitur iactare ſuum. num. 179.
Id quod noſtrum eſt ſine facto noſtro ad alium transferri non poteſt. num. 180.
Nemo eligit viam, per quam iudicium ſuum ſubuertatur. num. 181.
Eccleſia S. Mariæ nunquam conſenſit niſi ſaluis ſuis iuribus. num. 182.
Erectio iſta Cathedralitatis non fuit per modum propriæ translationis; num. 183.

Fauent

Fauent iura. num. 184.
Tranſlatio propriè quid importet. num. 185.
Non contingit ſine tranſlatione Capituli, Canonicorum, &c. num. 186.
De eſſentia Cathedralitatis quid ſit. num. 187.
Impropriè, & abuſiuè dici poteſt tranſlatio. num. 188.
Fuit per modum vnionis, communicationis, & extenſionis. num. 189.
Exempla aliqua ad intentum. num. 190.
Actus præſumitur fieri eo modo quo valeat. num. 191.
Diſpoſitio ſemper præſumitur in caſu à iure permiſſo. num. 192.
Quomodo permiſſa fuit huiuſmodi tranſlatio. num. 193
Eccleſia S. Mariæ eſt dicenda vna *in ratione Cathedralitatis cum Eccleſia S. Saluatoris. num.* 194.
Permanet in ſua Cathedralitate antiqua. num. 195.
Vtitur eiſdem ſtemmatibus. num. 196.
Stemmata plurimum valent ad oſtenſionem dignitatis. num. 197.
Hoc eodem tempore in hac Eccleſia reſidentiam habebant Epiſcopi. num. 198.
Teſtamentum Lupi Arzes Peregrini. num. 199.
Aliud Vice-Comitiſſæ de Bearne. num. 200.
Inſtrumentum quoddam donationis. num. 201.
Titulus Maioris *arguit primogenituram. num* 202.
Litteræ quadam Confraternitatis. num. 203.

Prætendebat hoc tempore Eccleſia S. Mariæ priuilegiã Cathedralitatis. num. 204.

Prætendit, & obtinuit. num. 205.

Non amiſit ſuam Cathedralitatem. num. 206.

Querimonia Canonicorum Eccleſiæ Sancti Saluatoris. num. 207.

Alia Canonicorum Eccleſiæ S. Mariæ. num. 208.

In Concordia facta ab eis præſupponitur vnitas. num. 209.

Tacens conſentire videtur, & quando. num. 210.

Verbum deberet *an importet neceſsitatem. num. 211.*

Concordia coram Epiſcopo Sanctio. num. 212.

Manus dextera datur Canonicis S. Mariæ. num. 213.

Sedes in capite Chori conceſſa Priori Sanctæ Mariæ. num. 214.

De acceſſu Eccleſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam S. Mariæ, quando moritur Canonicus. num. 215.

De decimis. num. 216.

Ius illas exigendi eſt proprium Eccleſiæ Cathedralis. num. 217.

A quo tempore. num. 218.

De Parrochia. num. 219.

De Cæmeterio. num. 220.

De alijs iuribus. num. 221.

Limitationes an præiudicent. num. 222.

Priuilegium Vrbis Cæſarauguſtanæ conceſſum Eccle-

ſia

ſia Sanctá Mariæ. num. 223.
Vocatur S. Mariæ Maioris. ibidem.
Pro ſæculo 14. adeſt inſtrumentum quoddam in ea Eccleſia repertum. num. 224.
Quomodo faueat intento. num. 225.
Scripturis quæ fides adhibenda. num. 226.
Concordia ſub Dalmatio. num. 227.
Dextera pars, & primus locus ipſi datur. num. 228.
Quis pro Cruce Eccleſiæ S. Saluatoris. num. 229.
Dextera manus dignior æſtimatur ab Eccleſia S. Saluatoris. num. 230.
Cur conceſſa Cruci eius Eccleſiæ. num. 231.
Aliæ conuentiones. num. 232.
Celebris ſententia Ioannis Ferrer. num. 233.
Declaratur Eccleſia S. Mariæ exempta à ſolutione ſubſidij charitatiui. num. 234.
Plura encomia ipſius. num. 235.
Dictio alijs *quid importet. num. 236.*
S. Rota multum defert huic ſententiæ Ferrerij. num. 237
Quis iſte Ferrerius. num. 238.
Acceptata eſt hæc ſententia ab Archiepiſcopo. num. 239.
Sententia alia arbitralis Alphonſi de Aragon. num. 240.
Confirmat concordias factas. num. 241.
Vocatur Eccleſia S. Saluatoris Matrix, Mater, Superior, *Magiſtra, num. 242.*
Cur addita hæc verba. num. 243.

Nihil

Nihil nocent Eccleſiæ S. Mariæ. num. 244.
Conceſsi illi tituli ratione Cathedralitatis. num. 245.
Et ſic non derogant Eccleſiæ S. Mariæ. num. 246.
Quia ratione Cathedralitatis eſt vna cum Eccleſia S. Saluatoris. num. 247.
Et quia non perdidit ſuam excellentiam. num. 248.
Hic Archiepiſcopus approbauit ſententiam Ferrerij. num. 249.
Contrarietas, ſeu contradictio vitanda. num. 250.
Epitheta illa intelliguntur in ordine ad alias Eccleſias. num. 251.
Conſtitutio quædam Synodalis de loco tenendo in Synodis. num. 252.
Rotæ de anno 1626. non præiudicant. num. 253.
Quid de alijs de ann. 1627. 1628. 1629. nu. 254.
Ex Rota de anno 1630 conſtat de Cathedralitate. num. 255.
De Bulla Clem. VII. & de mandato Auditoris Cameræ. num. 256.
Quæ in illis contineantur. ibidem.
Pro 17. ſæculo extat Bulla Clem. VIII. num. 257.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum. ibidem.
Deciditur in eis præcedentia Eccleſiæ S. Mariæ ſuper alias Cathedrales, excepta Eccleſia Metropolitana. ibidem.
Encomia eius Eccleſiæ. ibidem.

Quid de eius Cathedralitate. num. 258.
Quid de vnione, ſeu vnitate cum Eccleſia Metropolitana. num. 259.
Quomodo non amiſerit ſua priuilegia. num. 260.
Rotæ Romanæ declaratio circa manutentionem in poſſeſſione. num. 261.
Circa celebrationem feſti dedicationis Eccleſiæ. nu. 262.
Circa Cathedralitatem antiquam ipſius. num. 263. & 264.
Circa Proceſsionem in Dedicatione. num. 265.
Circa antiquam Cathedralitatem. num. 266.
Firma, ſeu decretum Iuſtitiæ Aragonum. num. 267.
De Sacra Rotæ deciſione Magiſtrali de anno 1630. num. 268.
Deciditur fuiſſe antiquitus Cathedralem. num. 269.
De alia de anno 1631. confirmatoria præcedentis. num. 270.
Mandatum de manutentione priuilegiorum. num. 271.
Aliud inſtrumentum pro eadem re. num. 272.
Alia deciſio coram Vbaldo, etiam confirmatoria. num. 273.
Alia confirmatio. num. 274.
Roboratur ea deciſio de anno 1630. num. 275.
Eneruatur pars contraria. ibidem.
De alia ad intentum pro anno 1633. num. 276.
Sententia Tribunalis Cæſarauguſtani, & Iudicis

Zalme-

Zalmedina *vocati. num.* 277.
Firma, ſeu decretum Cæſaraugustani Tribunalis pro ann. 1643. *num.* 278.
Subſiſtit veluti Columna immobilis *Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ. num.* 279.
Hæc veritas pluribus adminiculis corroborata dicitur à S. Rota. num. 280.
Primum deſumitur ex reſidentia Epiſcoporum in ea Eccleſia. num. 281.
Secundum, ex litteris Papæ Gelasij. num. 282.
De titulis Sanctitatis, *&* Dignitatis. *num.* 283.
Quomodo ex eis eliciatur intentum. num. 284.
Tertium, ex antiquis imaginibus Agni. num. 285.
Datis ab Alphonſo Rege. num. 286.
Et conſeruatis ſine inſcriptione. num. 287.
Quartum, ex ſententia lata ſuper Charitatiuo ſubſidio. num. 288.
Quod vocatur vrgens *à S. Rota. num.* 289.
Cui competat illud poſtulare. num. 290.
Alia quæ habentur in ea ſententia. num. 291.
Factum proprium nemo negare poteſt. num. 292. *&* 294.
Commendatur hæc ſententia à Curia Iuſtitiæ Aragonum. num. 293.
Factum Iudicis reputatur factum partis. num. 294.
Quintum, ex veſtigijs, atque reliquijs Cathedrali-
tatis.

tatis. num. 295.
Vt ſunt celebratio propria dedicationis; recipere aliquas decimas. num. 296.
Habere Capellanum maiorem. num. 297.
Quis ſit iſte Capellanus. num. 298.
Habere Campanam. num. 299.
Mutua in ſepeliendis defunctis officia. num. 300.
Ius extrahendi defunctorum cadauera. num. 301.
Ius adminiſtrandi Sacramenta. num. 302.
Denotant Cathedralitatem. num. 303.
Probationes adinuicem ſe coadiuuant. num. 304.
Signatum cognoſcitur ex ſignis. num. 305.
Singula quæ non proſunt, multa collecta iuuant. num. 306.
Sextum, ex teſtimonijs Doctorum. num. 307.
Septimum ex teſtibus. num. 308.
Teſtes de auditu quando probent. num. 309.
Teſtes de fama probant in antiquis. num. 310.
Aliud adminiculum ex promiſsione Beatiſsimæ Virginis. num. 311.
Perennitas huius S. Templi. num. 312.
Iuliani teſtimonium. num. 313.
Zuritæ teſtimonium. num. 314.
Infertur ex his Cathedralitas. num. 315.
S. Petri Cathedralitatis firmitas. num. 316.
Aliud adminiculum depromptum ex mandato Audito-

ris Cameræ. num. 317.
Tenentur Canonici S. Saluatoris inuitare Canonicos S. Mariæ ad omnes Proceſſiones. num. 318.
Epiſcopus habet omnimodam authoritatem ſuper Proceſſiones. &c. num. 319.
Ex declarationibus S. Congregat. & ratione. num. 320.
Colligitur intentum. num. 321.
Augetur admiratio. num. 322.
Manus dextera dignior, & nobilior. num. 323.
Suadetur exemplis. num. 324.
Et ex concordijs relatis. num. 325.
Ac ex S. Rota. num. 326.
Item ex parte collitigante. num. 327.
Factum partis habetur pro facto Iudicis. num. 328.
Contra factum proprium nemo venire poteſt. num. 329.
Manus dextera conceditur Eccleſiæ S. Mariæ, etiam in propria Eccleſia. num. 330.
Probatur à S. Rota. num. 331.
Deinde ex obſeruantia, & alijs fundamentis. num. 332.
In propria domo etiam maior cedit minori. num. 333.
Cur S. Paulus in Palatio Vaticano ponatur ad dexteram S. Petri num. 334.
Dignior debet præferri. num. 335.
An manus ſiniſtra aliquando ſit dignior. num. 336.
Præſidium partis collitigantis circa manum dexteram. num. 337.

num. 337.

Præcedit Eccleſia S. Mariæ omnes Cathedrales Aragoniæ. num. 338.

Hinc infertur eſſe Cathedralem. num. 339.

In materia præcedentiæ plumbeo pede inceditur, quia eſt magni præiudicij. num. 340.

Nec poteſt fieri in illa concordia. num. 341.

Eccleſia S. Mariæ in aliquibus præcedere meruit Eccleſiam S. Saluatoris. num. 342.

Non præferri in Comitijs non tollit prælationem. num. 343.

Exemplum de Comitijs Tiraſſonæ. num. 344.

Ratio aſsignatur. num. 345.

Alia ponderoſa. num. 346.

Ius præcedendi ordine ad quos actus debet intelligi. num. 347.

Exemplis probatur. num. 348.

Aliud adminiculum ex acceſſu Eccleſiæ S. Saluatoris ad Eccleſiam S. Mariæ quibuſdam Feſtis pro benedictionibus, &c. num. 349.

Functiones iſtæ faciendæ in Eccleſia Cathedrali. num. 350.

Etſi non eſſet actu Cathedralis, frui deberet priuilegijs Cathedralitatis. num. 351.

Primò, quia certum eſt primitus fuiſſe Cathedralem. num. 352.

Vel in memoriam priſtinæ dignitatis. num. 353.
Vel quia coruſcat radijs primæuæ dignitatis. num. 354.
Exemplis declaratur. num. 355.
Ratione etiam Theologica. num. 356.
Quia non conſenſit in Cathedralitatem Eccleſiæ S. Saluatoris, niſi cum reſeruatione praeminentiarum. num 357.
Et ex Ioanne Ferrerio. num. 358.
Ac ex defectu conſenſus Papæ. num. 359.
Triplex modus vnionis Eccleſiæ. num. 360.
Hæc facta fuit cum iuribus diſtinctis non communicatis. num. 361.
Obſeruantia id ſuadet. num. 362.
Et quia in dubio ita præſumitur. num. 363.
Ex pactis etiam initis inter vtramque Eccleſiam. num. 364.
Obſeruari debent. num. 365.
Etiam ex omni iure, etiam diuino. num. 366.
Nec Papa cenſetur velle lædere pacta. num. 367.
Potius præſumitur obliuio illorum. num. 368.
Obſeruantia praeminentiarum plurimum valet. num. 369.
Sunt de iure poſitiuo, in quo præualet conſuetudo. num. 370.
Vis conſuetudinis. num. 371.
Extat hæc obſeruantia. num. 372.

An in hoc anteponenda Eccleſia S. Mariæ. num. 373.
Regula illa Prior in tempore eſt potior in iure. *num.* 374.
Ampliatur. num. 375.
Antiquiora nobiliora, num. 376.
Apta ſatis doctrina Ioannis Vvameſij. num. 377.
Quæ Eccleſia fuerit orta ex alia. num. 378.
Alia eiuſdem Vvameſij. num. 379.
Moderanda tamen. num. 380.
Amplianda quoad priuilegia. num. 381.
Nouus author impugnator dictorum. num. 382.
Veritas examinata magis eluceſcit. num. 383.
De Bulla Vrbani II. num. 384.
Ipſius intelligentia. ibidem.
De conceſsione Regis Alphonſi. num. 385.
Exponitur. num. 386.
An præiudicet Eccleſiæ S. Mariæ: num. 387.
Murilli doctrina. num. 388.
De donatione Petri Librana. num. 389.
Quomodo accipienda. num. 390.
De confirmatione donationum per Alphonſum Imperatorem. num. 391.
S. Rota ſatisfacit huic obiecto. num. 392.
In multis claudicat hoc priuilegium. num. 393.
Addenda alia. num. 394.
Tituli conceſsi Eccleſiæ Sancti Saluatoris nihil præiudi-
cant

cant Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. num. 395.
De donatione Eccleſiæ S. Mariæ quid ſentiat S. Rota. num. 396.
Alia ad intentum. num. 397.
Vna res poteſt eſſe maior; & minor, inferior, & ſuperior alia. num. 398.
Exemplis declaratur. ibidem.
Verba Imperatoris Alphonſi. num. 399.
Non probatur intentum. num. 400.
Antiqua qualiter probanda. num. 401.
S. Rota exponit ea verba. num. 402.
Ipſe Arruegus fauet. num. 403.
De Summis Pontificibus confirmantibus donationes. num. 404.
Quomodo intelligendi. num. 405.
Confirmatio Papæ quam vim habeat. num. 406.
Alia ſolutio. num. 407.
De ſententia Regis Alphonſi. num. 408.
Occurritur ipſi. num. 409.
De conceſſione capitis S. Valerij. num. 410.
Etiam occurritur illi. num. 411.
Regula, Qui ſuccedit in ius alterius, iure eius vti debet. *num.* 412.
Illa, Subrogatum ſapit naturam eius, in cuius locum ſubrogatur. *num.* 413.
Nomen Eccleſia *quotupliciter ſumatur? num.* 414.
In con-

In conceſsione Regis Alphonſi ſumitur formaliter. *num.* 415.
An S. Valerius dici poſsit reſediſſe in Eccleſia S. Saluatoris. num. 416.
Generalis reſponſio ad plura obiecta. num. 417.
IuPra priuilegia Eccleſiæ S. Saluatoris. num. 418.
Quomodo non præiudicent. num. 419.
Teſtis in cauſa propria inutilis. num. 420.
Mutata ſunt temporis curſu. num. 421.
Vltima derogant primis. num. 422.
Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ eſt cumulatiuè *cum Eccleſia S. Saluatoris. num.* 423.
Male reijciuntur Dexter, Maximus, Heleca, Taio, Luitprandus, Aymonius, & Iulianus Perez. num 424.
Vindicantur hi authores. num 425.
Reijcit etiam aliquos modernos. num. 426.
De Ludouico Lopez quid? num. 427.
De S Rota quid dicat? num. 428.
Huius S. Tribunalis encomia. num. 429.
Defenditur. num. 430.
Dictio inde *quid ſignificet? ibidem.*
Male à moderno reſtringitur. ibidem.
Achylles fortiſsimus partis aduerſæ. num. 431.
Eccleſia S. Mariæ ſemper habuit Epiſcopum. nu. 432.
A connexis, & correlatiuis valet argumentum. n. 433.

Eccleſiæ

Eccleſia S. Saluatoris, & Eccleſia S. Mariæ ſub eodem capite. ibidem.
Ex toto ad caput valet argumentum. num. 434.
Eccleſia S. Mariæ fruitur eodem Archiepiſcopo. nu. 435.
Plures Eccleſiæ Cathedrales ſunt ſub vno & eodem Epiſcopo. num. 436.
Gabrielis Pennoti teſtimonium. num. 437.
S. Rota quomodo intelligenda. num. 438.
An poſsit dici quod Eccleſia S. Mariæ ſit ſub Papa, veluti ſub Epiſcopo. num. 439.
Tanto quis dignior, quanto digniori ſubeſt. num. 440.
Ad limam trahenda aliqua que Aruegus affert: num. 441.
Circa Bullam Clem. VII. ibidem.
De erectione Eccleſiæ S. Mariæ in Collegialem. n. 442.
Ex inſtitutione Regularitatis non infertur conſtitutio Collegialitatis. num. 443.
Teſtimonium Zuritæ. num. 444.
Quid de Bullis quorundam Pontificum? num. 445.
Nomine donationis quid intelligant? num. 446.
Concluſio operis. num. 447.

IESVS MARIA.

COLVMNA IMMOBILIS,

SEV

De antiquiſsima, & continua Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariæ de Columna Cęſarauguſtanę.

ARGVMENTVM.

1 C*ATHEDRA CHERVBICA*, ſeu *non inferior Cherubica*, Dei Parens ſanctiſſima in Heſychio, *Orat. 2. de Deipar.* & *Cathedra Regis portans omnia portantem* in Hymno Gręco de B. Virg. apud Buteonem *pag.* 116. vocitatur. Quia nempe B. Virgo Cathedra.

ipſa eſt, vt clamat Eccleſia, *Sedes Sapientiæ*. Iure ergo, meritoque Eccleſia Cæſarauguſtana S. Mariæ, eiuſdem Sacerrimæ Virginis iuſſu erecta, Apoſtoliciſque Iacobi manibus conſtructa; *Cathedralitatem* ſuper cunctas alias, & cum inſigni Metropolitana, ea, quæ *S. Saluatoris* nuncu-
2 patur, aſſerendam contendit. Eo quoque quod dicitur *de Columna*, vulgo *del Pilar*; cognomine namque iſto non ſolum ipſa *Chriſtiparens* denotatur, quæ etiam *columna* ab Andrea Cretenſ. *Orat. 2. de Aſſumpt.* & Hymno Græco apud eumdem Buteonem *pag.* 138. ac maxime *pag.* 122. vbi *Columna ignea* dicitur: quin & a Cardinali Hugone in ſua Cythara *Columna ſtabilis*: ſed & hæc *Cathedralitas* adumbrata videtur cum *Columna* à *culmine*, iuxta Feſtum, vocetur: ſeu quia *culmina ſuſtinet* tanquam primum fundamentum. Eadem igitur Virgine iuſtiſsima (quæ propterea à Ioanne Geometra *hymn. 4. de B. Virg.*
3 nuncupatur *ius dirimens lites*) ſuppliciter interpellata, *Cathedralitatem* eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſimulque perennem, ſtabilem, & immobilem, ab Eccleſiæ primordijs ad hæc vſque tempora permanſiſſe; atque Sacræ Rotæ Romanæ deciſiones, quibus vtrumque aſſeruit, vindicandam propoſui. Vnam præcipue, cuius titulus

Et Columna.

titulus eſt *Cæſarauguſtana Cathedralitatis*, coram Coccino prima die Martij 1630. in qua adeo exactè, doctrinaliter, & copioſe, hæc cauſa diſcutitur, vt vix aliquid ipſi poſſe adiungi videatur: quæ habetur impreſſa inter deciſiones Recentiorum *par. 5. deciſ. 353.* Vnde propterea ſtemmate illo vtor *Columna immobilis*, quo etiam ab antiquioribus hoc ſacrum Templum notatum video, & dicam *num. 107.* Hæc ſcribens in feſto Aſſumptionis eiuſdem Sacerrimæ Virginis Matris anno 1654.

Controuerſiæ Status.

CAP. I.

4 IN limine autem, vt baſis dicendorum, pręmittendum, quid *Cathedralitas* ſit, quidve hoc nomen importet: ex eo namque lucidius liqueſcet præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ *de Columna* Cæſarauguſtanę rem per illud indicatam ab antiquiſſimis temporibus adaptari debere. Cum

Cathedralitas quid.

ergo *Cathedralitas*, ſit, vt Scholæ more loquar, *ratio conſtitutiua Eccleſiæ Cathedralis*; quemadmodum Eccleſia Cathedralis ea eſt, & dici-
5 tur, in qua Cathedra Epiſcopalis, & Sedes Epiſcopi ſita eſt, *cap. ſtatutum de reſcript. in 6. cap. ne pro defectu de elect.* Rebuff. *in concord. tit. de collat. §. 1. verb. Cathedralis*. Barboſa *de Canonic. & dignitatibus cap. 2. num. 4*; ſicut Parrochialis ea, vbi reſidet Parrochus; ita etiam Cathedralitas erit D*ignitas talis Eccleſiæ cathedralis de habendo Epiſcopum in ea ſedentem*. Abulens. *in cap. 1.*
6 *Matth. quæſt. 70.* Barboſ. *ſupra num. 5.* Quod conſtat à ſimili de Eccleſia Romana, quæ ex eo dicitur *Cathedra Petri*, quia in ea Sanctus Petrus ſedit. Ioannes Scotanus *contra hæretic. interrogat. 5. de primatu Petri, & Eccleſ. Romanæ*. Cochier. *in Schol. ad preces primar. littera E. verbo in ſingulis Cathedralibus*. Barboſa *ſupra*, & Sacra Rota Romana relata *num. 87. & 88.* Quæ etiam *num. 29.* id colligit ex coniugio,
7 quod eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiam: Vlterius etiam id colligo ego, & eo quod Epiſcopus debet eſſe *Doctor* iuxta Paul. 1. *ad Timoth. 3.* Doctor autem, ſeu Magiſter *Cathedram* exigit, vbi ſuam doctrinam doceat. Si igitur oſtendatur prædictam Eccleſiam S. Mariæ *de Columna*

ab anti-

ab antiquiſſimis temporibus Sedem fuiſſe Epiſcoporum, vtique oſtenſa manebit eius Cathedralitas, & ſemper fuiſſe, ac eſſe Cathedralem.

8 Quia tamen veritas iſta ex illarum genere eſt, quæ in facto conſiſtit, ſcilicet in actuali fundatione, ſeu erectione dictæ Eccleſiæ cum Epiſcopo, & factum non præſumitur niſi probe- Veritas hæc in facto.

9 tur, *l. in bello, §. facta, ff. de captiu. & poſt limin. reuer. l. ſi emancipat. 9. vbi* Iaſon *C. de collat. l. 1. C. de probat.* Maſcard. *de probationibus, volum. 2.*

10 *concluſ. 732. num. 1.* Quia facta ſunt ſui natura incerta, *l. in omnibus, ff. de iur. & fact. ignorant.* Maſcard. *ſupra num. ſecundo.* Barboſ. *de axiomat. 93. num. 28.* ideo diligenter probanda. Et quia ad hiſtoriam ſpectat non niſi ex monumentis, Breuiarijs, hiſtorijs, & Chronicis, & Scriptoribus. Quæ probatio in puncto antiquæ Cathedralitatis efficax eſt. Romanus *diſceptat. forenſ. lib. 5. cap. 893. num. 6. & ſequentibus.*

11 Rota relata *num. 25.* Inſuper ex indicijs, fama, & teſtibus de auditu, & credulitate. Quia hæc omnia in factis antiquis ſunt legitimæ probationes, vt late Maſcard. *ſupr. concluſ. 733.* ex Iuribus, & Doctoribus, ac maxime ex traditione Eccleſiaſtica, quam ſoli perduelles hæ-

retici

retici contemnent, non Catholici, cum quibus præſens eſt concertatio. Hęc igitur omnia per 17. ſęcula à Chriſto nato vſque ad præſens deducenda ſunt. Vt idcirco Sacerrima hæc Eccleſia cum ſua Patrona Deipara canere poſsit

Beatam me dicent omnes generationes.

Hiſtoria venerabilis. 12 Inter quæ primum locum, & veluti originarium, ac fundamentalem reſpectu dicendorum, tenet hiſtoria illa omni ſæculo venerabilis de admirabili fundatione, erectione, ſeu conſtructione præfatæ Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Columna, facta iuſſu Deiparæ Virginis adhuc
13 viuentis, & Beato Iacobo Apoſtolo Cæſarauguſtæ agenti viſibiliter apparentis ſuper Columnam, ſeu Pilare quoddam marmoreum, primo Chriſti ſæculo, & anno eiuſdem Chriſti nati 37. vel 39. Quam veluti antiquiſſimam, & indubitatam traditionem conſtanter tuentur
14 innumeri, & grauiſſimi Hiſpanicarum rerum Scriptores, quorum plurimos Sacra Rota Romana de anno 1630. relata affert *num. 21. & 22.* & alij etiam, quos adducit D. Ioannes Solorzano *de iure Indiar. lib. 1. cap. 14. grauiter reprehens nonnullos hæſitantes*, Michael Martinez à Villar. *in notis, ſeu ſcholijs ad decreta Curtæ Illuſtriſſimi Domini Iuſtitiæ Aragonum*

ſuper

ſuper præcedentia dictæ Eccleſię fol. 7. ac alij, qui
poſt dictam Sacræ Rotæ deciſionem, & decre-
ta ſcripſerunt, prout eſt D. Antonius Fuer-
tes Quæſtor Magiſtratus Mediolanenſis in *hi-
ſtoria de hac Eccleſia*, & Michael Erce Xime-
nez Vtriuſque Iuris Doctor, & diligens Au-
thor *in lib. de prędicat. S. Iacob. in Hiſpan. par.* 1.
Tract. 1. *cap.* 18. & ſequentibus: vbi tot funda-
mentis ex authoritate, & ratione petitis, totque
authoribus rem confirmat, vt vix aliud ad in-
15 tentum deſiderari poſſit Notet lector in hoc
authore *cap.* 19. *num.* 28. reuelationem Beatiſ-
ſimæ Virginis circa hoc à quodam inſigni Reli-
gioſo Carmelita relatam, quam etiam refert
Modernus quidam Cęſarauguſtanus *in commen-*
16 *tar. ſuper hanc hiſtoriam à pag.* 342. His porro
authoribus, & ſi indignus, annumerari ambio,
cum eam amplectar *tom.* 2. *Annal. Carmelitar.
ſub anno* 39. *num,* 11. Romæ typis edito anno
1650. antequam, vel minimam huius contro-
uerſiæ notitiam habuerim; ſub compendio
relatis, Vaſæo, Beutero, Goes, Garibai, Mo-
rales, Illeſcas, Zurita, & pluribus alijs. Abſti-
neo autem ab alijs authoribus recenſendis, ne
actum agere videar: ſed non prætermittenda,
17 quæ in decretis Curię Illuſtriſsim. Dom. Iuſti-

tiæ

tiæ Aragonum relatis *fol.* 7. ſic dicitur de di-
cta Eccleſia. *Quę Angelicis manibus iuſſu ſacra-
tiſsimę Reginæ Virginis Dei Genitricis, dum adhuc
in humanis ageret, authore Diuo Iacobo Maiori,
Chriſti Apoſtolo, conſobrinoque conſtructa, erecta-
que fuit.* Vnde antiquitas, & dignitas illius
Eccleſiæ vocatur fol. 6. *longiſſima, honorificen-*
18 *tiſsima, venerandiſsimaque.* Sicut etiam abſti-
nendum cenſeo à comprobatione alterius cer-
tiſſimæ veritatis, cui præſens innititur; de ad-
uentu ſcilicet eiuſdem *D.* Iacobi Apoſtoli in
Hiſpaniam; quia nec illam negat pars aduer-
ſa, nec aliquis ſanæ mentis negare poterit,
prout dixit Laurentius la Varre Gallicus author
in notis ad Tertullian. lib. aduerſ. Iudæos, not. 4.
& quia *veritati iniurius eſt, qui vel eam ad iu-
dicium trahit.* Et quia ita habetur expreſsè in
Breuiario Romano iuſſu Vrbani Octaui poſt
maximam diſcuſſionem.

Vetuſtiſ-

Vetuſtiſſima, & iugis Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar.

CAP. II.

19 EX his porrò elicitur inten- Intēti deductio.
tum huius Operis, nem-
pe *Cathedralitas* pręfatę Ec-
cleſiæ ab hoc tempore, &
anno Chriſti 37. vel 39.
ex pleriſque motiuis; Pri-
mum(quod etſi à nullo ex
patronis huius cauſæ tactum videam, efficax ta-
men eſſe credo) eſt, quia cum Apoſtolus Iaco-
bus huius Eccleſiæ fundator, Epiſcopus fuerit;
20 quia omnes Chriſti Apoſtoli Epiſcopi erant, ab
ipſo Chriſto creati, prout ex Cyrillo, Chriſoſto-
mo, Theophilato, Ruperto, & alijs compro-
bant Cornelius in *Act. Apoſtol. cap.* 2. *verſ.* 3.
& Suarez *in tom. de fide diſp.* 10. *ſect.* 1. *num.* 1.
2. 3. 4. *&* 6. ac maxime 7. vbi id probat ex Gloſ-
ſa 1. *Corinth.* 12. & pluribus Theologis *in* 4.
diſtinct. 24. & præſertim ex D. Auguſtino *lib.*
quaſtion. noui, & veteris teſtament. quæſtio. 97.

dicente de Chriſto, *Priuſquam in Cęlos aſcenderet, imponens manum in Apoſtolos, ordinauit in Epiſcopos:* proculdubio recte ſequitur hanc Eccleſiam ab ipſo fundatam à primo ſuæ erectionis initio fuiſſe Epiſcopalem, &, quod idem eſt, *Cathedralem, & Cathedralitatis* dignitate fulgentem; ſiquidem ab Epiſcopo in ea reſidente fundata fuit.

Corroboratio. 21 Corroborat etiam intentum plurium DD. ſententia aſſerentium, Apoſtolos omnes, nedum Epiſcopos, ſed & totius Orbis Epiſcopos fuiſſe, authoritate ipſis à Chriſto Domino delegata, ſubordinata tamen dignitati Sancti Petri, vtpote Apoſtolorum Principis, in quo erat ordinaria, & tranſmittenda per ſucceſſionem ad ipſius ſucceſſores. Sic enim elicitur ex illo *Euntes in mundum vniuerſum prædicare Euangelium omni creaturæ,* & ex eo hymni Eccleſiæ, vbi omnes illi vocantur *Eccleſiarum Principes,* & quia illis applicat Eccleſia illud Pſalmi *Constitues eos Principes ſuper omnem terram,* & in præfatione de Apoſtolis eos vocat *Rectores, Vicarios,* & *Paſtores.* Ac maxime ex Clemente Romano *in Epiſtola prima ad Iacobum fratrem Domini,* ideſt *minorem,* vbi in principio Epiſtolæ ſic: *Clemens Iacobo fratri Domini, & Epiſcopo Epiſcoporum, Regenti,*

Regenti Hæbræorum ſanctam Eccleſiam Hieroſoly-
mis, ſed & omnes Eccleſias, quæ vbique Dei pro-
uidentia fundatæ ſunt. Quibus accedunt ex alijs
Doctoribus Caietanus *in opuſc. Tract. de Autho-*
rit. Papæ; Suarez *ſupr.* Bellarmin. *lib.* 1. *de Ro-*
man. Pontif. cap. 11. Petauius *de Eccleſiaſt. Hie-*
rarchia lib. 1. *cap.* 5. *num.* 8. referens Victorem
Carthaginenſem Epiſcopum in quadam Epiſt.
ſynodic. Binius *in not. ad epiſt.* 2. *Anacleti*, quæ
habetur *tom.* 1. *Conciliorum*, Auguſtinus de Bel-
lis *de abſoluta D. Petri Monarchia oppoſit.* 1. *ſolut.* 3.
Cornel. à Lapide *in* 1. *Petri cap.* 5. *circa illa ver-*
ba, Qui in vobis eſt. Si enim hoc eſt verum
(quod ego credo veriſſimum) vt idcirco illud
ſecutus fuerim in meis Conluitis *conſulto vltimo*
num. 46. antequam huiuſmodi controuerſia
22 mihi nota eſſet; manifeſte etiam ſequitur Diu.
Iacobum, qui Epiſcopus erat totius Orbis, etiam
fuiſſe Epiſcopum Cæſarauguſtanum, & Eccle-
ſiam ab eo in ea Ciuitate erectam fuiſſe Epiſco-
palem, & Cathedralem, vtpotè inſtitutam, &
fundatam ab Epiſcopo eius Ciuitatis, & in illa
ſedente. Sicut etiam nullus negare poterit quin
Eccleſiæ Aſiæ, quas fundauit D. Joannes Apo-
ſtolus, dicente D. Hieronymo *de Scriptor. Ec-*
cleſiaſtic. de ipſo, *Totas Aſiæ rexit, gubernauitque*

Eccleſias, fuerint verè Epiſcopales, & Cathedrales, propter coniunctionem quidem cum illo, qui erat Epiſcopus illarum. Fuiſſe autem Ioannem Epiſcopum Epheſi clare docet Bellarmin.
23 *lib. 2. de Roman. Pontif. cap. 7. §. reſpondeo, in primis*. Ex quo infertur idem dicendum de illo reſpectu aliarum Eccleſiarum quas fundauit. Et ita Auguſtinus de Bellis *ſupr. oppoſit. 2. num. 26.* ait, *Omnes Apoſtoli appellari ſolent Epiſcopi illarum Prouinciarum, quas erudiendas in fide ſuſceperunt, vt Andreas Achaiæ, Bartholomæus Armeniæ, Matthæus Ethiopiæ*. & in terminis præſentis caſus D. Iacobum appellant Epiſcopum Cæſarauguſtanum, Abbas Carrillus *in hiſt. S. Valeri in aduertentijs, §. Ædem hanc*, recens author Cæſarauguſtanus *in comment. ad hiſtor. Virg. del Pilar. pag.* 190. Murillus *in fundat. Capell. Angelic. cap.* 20. referens Anonymum quemdam exterum, & Dom. Alphonſum de Mendoza, idque late corroborans varijs fundamentis.

Aliud fundamẽtum.

24 Ad ea, vt credo, accedit non incongruum aliud ex eo deſumptum fundamentum, quod Turpinus Rhemenſis Archiepiſcopus *in Tractatu quodam de geſtis Caroli Magni* dicato Luitprando Aquisgranenſi Decano, loquens de ſancto Iacobo Apoſtolo, quem dicit Hiſpaniam

appu-

appuliſſe, & in Galletia Euangelium prædicaſſe, *cap.* 19. ait: *Sicut per B. Ioannem Euangeliſtam B. Iacobi fratrem in Orientali parte apud Epheſum Christi fides, & Apoſtolica Sedes instituitur, ſic per B. Iacobum in Occidentali parte Regni Dei apud Galletiam fides eadem, & Apoſtolica Sedes conſtituitur. Hæ ſunt proculdubio Sedes, Epheſus ſcilicet, quæ eſt ad dexteram in Regno terreno Chriſti, & Compoſtella, quę eſt ad ſiniſtram; quę videlicet ſedes his duobus fratribus filijs Zebedæi in diuiſione Prouinciarum contigerunt: quia ipſi petierant à Domino vt vnus ad dexteram in Regno eius ſederet, & alius*
25 *ad leuam*. Cui concinit etiam B. Thomas de Villanoua Valentinus Archiepiſcopus *in concione S. Iacobi* dicens: *Ad minus in hoc Regno Cælorum, ideſt Eccleſia, petitionem illorum impletam videmus. Nam Ioanni Sedes data eſt in Aſia, quæ eſt ad dexterā Ieruſalem, & Iacobo in Hiſpania, quæ eſt ad ſiniſtram partem*. Quemadmodum ergo Ioannes Apoſtolus, vt dixi, in Eccleſijs Aſię, E-
26 pheſi maximè, ſedit vt Epiſcopus, prout elicitur ex Euſeb. *lib.* 3. *c.* 23. & Niceph. *lib.* 3. *c.* 16. in cuius ſignum *inſigne Epiſcopale geſtabat*, teſte eodem Niceph. *lib.* 2 *cap.* 44. idem erit dicendum de
27 Iacobo Cæſarauguſtæ agente. Verbum enim *ſedere*, quo vtuntur Turpinus, & Villanoua,

dum

dum de Iacobo, & Ioanne loquuntur, dignitatem Epiſcopalem denotat, vt etiam indicant Origenes *Tract. 24. in Ioann.* Tertullian: *de præſcriptionibus cap. 36.* Oſius Cardinalis *lib. de confeſſ. fid. cap. 28.* de Paulo agens, & Cardinalis Cuſanus *lib. 1. concord. c. 16.* de Ioanne. Et quia vtraque Eccleſia Cæſarauguſtana, & Compoſtellana eiuſdem Iacobi Apoſtoli filiæ ſunt; vt propterea indiuiduam, & ſingulariſſimam Confraternitatem habeant, publico etiam inſtrumento ſuper hoc confecto Compoſtellæ 19. Iunij 1536. cuius agit mentionem in commentarijs pag. 281. Cæſarauguſtanus ille modernus author ſupra relatus *num.* 15.

S. Iacobus Epiſc. 28 Sediſſe autem Iacobum Cæſarauguſtæ veluti Epiſcopum eius Eccleſiæ ex eo clare hauriri poteſt, quod in ea Eccleſia munia Epiſcopalia exercuit, Presbyteros ordinando. Etenim facultas ordinandi Eccleſiaſticos miniſtros ſoli Epi-
29 ſcopo competit; prout ex Epiphan. *hæreſ. 75.* Hieronymo *epiſt. 75: ad Euagrium*, Auguſtino *in Breuiculo 3. cap. 5.* Chriſoſtomo, Theophilacto, & Theodor. *in 3. & 4. cap. 1. ad Timoth.* ac ex Concilijs Niceno, Hiſpalenſi, Antiocheno, Ancirano, Carthaginenſi, ac nouiſſimò Tridentino, eliciunt DD. & Theologi. Eam vero ſa-

ro Sanctum Iacobum exercuiſſe ordinando in Presbyterum Theodorum eius diſcipulum colligit eadem Sacra Rota de anno 1630. *num.*22. §. *quo vero* ex Dextro, Biuario eius commentatore, M. Maximo, Vgone Portugalenſi, Beuter, Blancas, Morales, Mauro, Caſtella, Pereda, Padilla, Ribadeneira, Cianca, Valdes, Comeſtabili Caſtellę; Carrillo, Murillo, & Pennoto, quibus iungo ego Epiſcopum Taionem *in hiſtoria de fundatione Capellæ ſanctæ Mariæ de Pilari* inferius referēda Clamps Doctorem Canonicum Barcinonenſem *in hiſtor. de S. Oleguer. fol.* 31. & 32. aſſerentem Sanctum Iacobum præſidem fuiſſe dictę Eccleſiæ, & in ea Epiſcopos, Presbyteros, & Diaconos conſecraſſe. Quod non primus aſſeruit Beuter, prout eadem Rota *num.* 46. etſi non aſſertiuè, ſed argumentando dixit, cum ante illum extent duo Summi Pontifices, ſcilicet Leo Tertio, & Calixtus II. apud eundem Beuter *lib.* 1. *cap.* 24. & Biuarium *in comment. ad dextram pagina mihi* 71.

31 Caſu porrò, prorſus, & omnino negato, quod Iacobus Apoſtolus Cæſaraugustæ moram trahens Epiſcopus non eſſet, ac proinde, quod propterea Eccleſia ab ipſo extructa Epi- Corroboratio alia.

ſco-

ſcopalis, aut Cathedralis appellari non poſſet; cum in ipſa vt Epiſcopus non ſediſſet: nihilominus quia ipſe, Apoſtoli authoritate qua fungebatur vt Vicarius Chriſti, quales erant omnes Apoſtoli, vt ait Becanus *tom. 5. opuſcul. lib. 2. cap. 4. num. 3.* etſi alio, & inferiori modo, quo Petrus: & vt Legatus eiuſdem Chriſti (quia tales etiam erant omnes Apoſtoli, prout colligunt Doctores, ſpecialiter Cornelius *in epiſt. ad Roman. cap. 1. verſ. 5.* ex illo Pauli 2. Corinth. 6. *Pro Chriſto legatione fungimur: & ad Epheſ. 6: Pro quo legatione fungor*) Epiſcopum in ea conſtituit, qui in ea ſederet, munia Epiſcopalia
32 exerceret, & Chriſti gregem vt paſtor ordinarius regeret, nullus refragari poterit, quin talis Eccleſia ab eo tempore *Epiſcopalis*, & *Cathedralis* dignitate potiri debeat. Singula autem hæc conſtant. Primum quidem de poteſtate conſecrandi, & conſtituendi Epiſcopos in Ec-
33 cleſijs, quas fundabant ex Tertulliano, Cypriano, & Irenæo, quos refert Pamel. *ad Tertullianum de præſcriptionibus aduerſ. hæretic. cap. 20.* Franciſc. Burſatio *conſil. 125. & 126.* Villarin *notis ad decreta relata littera E*, & contra Salmatium Nouatorem Petauio *de Eccleſiaſt. Hierarch. lib. 1. cap. 2.* ac Tirino *controuerſ. 8. de*

Apo-

paſtoribus Eccleſ. Et quia talis erat conſuetudo Apoſtolorum dum Eccleſias fundabant, prout ex eiſdem Tertulliano, Irenæo, & Burſatio differte affirmat Rota noſtra *num.* 39. addens etiam in teſtem Georgium Ederum *lib.* 2. *c.* 12. *concluſ.* 13. *& cap.* 5. *concluſ.* 2. *&* 4. Addo Tirinum relatum, & Barboſam *de Epiſc. tit.* 1. *c.* 3. *num.* 1. Alioquin nec rectè, nec prudenter Eccleſijs quas erigebant, prouidiſſent. Quod maxime procedit in D. Iacobo, qui poſt modicum tempus Hiſpanias erat dimiſſurus, & Hieroſolymam reuerſurus. Secundum vero, quod videlicet S. Iacobus id vere fecerit, admittit eadem S. Rota loco relato ex eiſdem hiſtorijs, & authoribus, qui dicunt Sanctum Iacobum ordinaſſe in Presbyterum dictum Theodorum, quos ſupra adduxi. Is porro Epiſcopus a D. Ia-
34 cobo Cæſarauguſtæ tunc conſtitutus, fuit Athanaſius, qui à Dextro in Chronicon Ann. Chriſti 50. vocatur *primus Epiſcopus Cæſarauguſtanus*, & *Diſcipulus Sancti Iacobi*, & de eo canit M. Maximus *in epigrammate* adiuncto eius Chronicon Cæſarauguſtæ 1619.

Primus Athanaſius noſtra ſit Præſul in Vrbe,
Angelicæque Domus Paſtor honorificus.

Has porro hiſtorias Dextri, & M. Maximi, fi-

dem, humanam vtique, mereri, dum loquar de ipſo Dextro in quinto ſæculo, & de Maximo in
35 ſexto, oſtendetur. Intentum autem præſens de Epiſcopatu iſtius Athanaſij latè confirmant Baſeus, Beuter, Morales, Padilla, Murillus, Carrillus, & generaliter omnes qui Catalogos Epiſcoporum Cæſarauguſt. deſcribunt.

S. Rota deciſ.

36 Vnde prædictis conſideratis S. Rota Romana de ann. 1630. in præcedentibus relata amplectitur *num.* 80. quod præfata Eccleſia *del Pilar* fuerit antiquitus *Cathedralis*. Quod probat ex teſtimonijs authorum, qui id expreſſe aſſerunt; videlicet Aymonis, ſeu Aymonij antiqui Monachi, Martini Garziæ, Zuritæ, Hieronymi Romani, Mauri Caſtellæ, Valenzuelæ, & Franciſci de Aynſa. Eis iunguntur Murillus *in fundatione Capellæ del Pilar cap.* 18. *& duobus ſequentibus*. Gabriel Pennotus *in hiſtor. Tripart. lib.* 2. *cap.* 30. *num.* 9. *verſ. Quam ſententiam*, Michael Erze Canonicus Legionenſis, & Regius Capellanus *in Tract. prædicat. S. Iacobi par.* 1. *Tract.* 1. *cap.* 19. cum tribus ſequentibus, Regens Villar. *in ſcholijs ad ſententiam Illuſtr. D. Iuſtitiæ Aragonum litteris I. K. L. M.* Antonius Fuertes in hiſtoria relata *cap.* 8. Probationem autem ex hiſtorijs fidem mereri, ex *cap.*

cum

cum cauſam 13. *de probat.* & DD. ibidem habe-
37 tur: & tradunt Bartolus *in l.* 1. *num.* 22. *ff. ſi*
certum pet. Ripa *num.* 27. Alciatus *num.* 28. Gra-
tian. *tom.* 5. *diſcept. Forenſ. cap.* 893. *num.* 6. *Lar-*
rea 17. *deciſ. num.* 29. *tom.* 1. Valenzuela *con-*
ſil. 33. *num.* 84. & alij apud Barboſam *in d. cap.*
38 *cum cauſam num.* 4. Maxime cum verſemur in
rebus antiquiſſimis, in quibus leuiores proba-
tiones ſufficiunt; prout firmat eadem S. Rota
de anno 1630. *num.* 81. ex Baldo, Soccino,
Couarrub. & alijs. Ac præcipuè in rebus Hiſpa-
niæ Regionis, in qua propter Gentiliũ perſecu-
39 tiones, Maurorum inuaſiones, Regnorumq́;
reuolutiones, Christianorum antiquitates ia-
cturam magnam paſſæ ſunt; ſicut non ſolum
Suarez, & Gaſpar Sanchez ab eadem Rota
num. 83. in hoc recepti, ſed & omnes ferme
eius nationis Scriptores, paſſim deplorant. Et
hanc fidẽ eius hiſtorias mereri ſcribunt Garzia
de nobilitate gloſſ. 7. *n.* 18 *fol.* 195. Mexia *in l. regia*
Tolet. in 24. Otalora *de nobilit.* 2. *par. c.* 4. *n.* 3.
40 Non vidit autem Sacra Rota relata, etſi dili- Auli Halli teſtimon.
gentiſſimè antiquitatis monumenta euoluerit,
Aulum Hallum Poetam Burdegalenſem, qui
à 500. circiter annis in viuis erat, & librum de
Aduentũ S. Iacobi in Hiſpaniam metricè com-
poſuit, Typis mandatum, & eruditis notis il-

luſtratum per Ioannem Tamaium Salazar Matriti anno 1628. Hìc ergo apponenda huius inſignis, & peruetuſti Poetæ carmina, quibus D. Iacobum Cæſarauguſtæ commorantem Athanaſium in Epiſcopum ordinaſſe demonſtrat.

Moreque Apoſtolico, duodeno cingitur almo
Concomitum Choro, quos plane myſticè ſacrat
Eccleſiæ officijs: nam Baſilio, Pio iunctim,
Maximo, Chryſogono, Athanaſio detulit altum
Ordinis officium.

Epiſcopatum videlicet, qui ſupremus Ordo eſt.

Animaduerſio.

41 Cum autem ex dictis ſatis ſuperque comprobatum maneat ius Cathedralitatis hoc tempore primi ſæculi præfatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* conueniſſe, idcirco pars aduerſa animaduertere debet, quod ſi per euidentes probationes non conuincat talis *Cathedralitatis* mutationem contigiſſe, ſemper credendum eſt eam perſeueraſſe: quia ſicut certum eſt, quod à
42 tempore ad tempus valet argumentum, *l. omnes, §. à barbaris, ff. de re milit. l. non eſt neceſſe, ff. de probationibus*, Euarardus *in topic. legalibus, loco* 42. ſic etiam certum eſſe debet, quod à tempore præterito ad futurum rectè inferatur, *cap. cum ad ſedem de reſtitut. ſpoliat. l. ſiue poſſidetis, C. de probat.* Sigonius *de Epiſcop. Bonon. in prin-*

princip. Villar. *in not.* ſeu *ſcholijs ad Decr. Curiæ* *&c. littera S.* Imo de præteritis ad præſens etiam valet argumentum, ita vt ex eo quod fuit tempore præterito colligitur idem eſſe in tempore
43 præſenti. Sic enim qui fuit excommunicatus tempore præterito, etiam præſumitur nunc excommunicatus. *cap. ſicut nobis de ſentent. excommunicat.* & *cap. propoſuit de Cleric. excommunicat.* DD. ibidem, & Maſcard. *volum. 2. concluſ. 704. num. 1. & ſequent.* Et qui olim dominus fuit, et hodie dominus præſumitur, *l. ſiue poſſidetis. C. de probat.* Felin. *in cap. ſcribebam poſt num. 3. de præſumpt.* Rota *deciſ. 4.* alias 114. *de probation. in nouis*, Maſcard. *ſupr. num. 4. & 5.* Hinc
44 optime Rota in ſuperioribus adducta de ann. 1630. *num.* 84. & 85. ait, quod præſumptio de Cathedralitate poſteriori, non tollit iſtam priorem, ſed potius tollitur ab ipſa. Intellige, vt dixi, ſi manifeſtis documentis pars aduerſa non probet contrarium, quod non facit.
45 Nec eſt magni momenti, quod contra dicta opponitur *ex ca. quis neſciat* 11. *diſtinct.* & Innocentio primo *epiſt. 1. ad Decentium Epiſcopum Eugubinum* ſic dicente. *Præſertim cum ſit manifeſtum in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, inſulaſque inter adiacentes* Oppoſitio

nul-

nullum inſtituiſſe Eccleſias, niſi eos, quos venerabilis Apoſtolus Petrus, aut eius ſucceſſores conſtituerunt ſacerdotes: aut legant ſi in iſtis Prouincijs alius Apoſtolorum inuenitur, aut legitur docuiſſe.

46 Etenim, prout eadem Sacra Rota *num.* 34. & deinceps vſque *ad* 41. diſſertiſſime ait, mens huius Pontificis, & illius Canonis, eſt, nullum etiam ex Apoſtolis fuiſſe, qui eas Eccleſias inſtituerit, aut prædicta egerit ſine mandato, iuſſu, aut permiſſione B. Petri Apoſtolorum Principis, cui videlicet ea competebant poteſtate ordinaria, quatenus erat ſupremum caput totius Eccleſiæ, & Chriſti Vicarius: non verò quod Apoſtoli alij non potuerint ea facere, aut non fecerint, vt Chriſti Legati, & authoritate ipſius delegata ab ipſo, ſciente, & conſentiente eodem Petro. Quam eſſe genuinam huius nodi

47 ſolutionem recipiunt plures DD. quos ipſa Rota refert, quibus adhærent decreta relata Curiæ Illuſtriſſim. Iuſtitiæ Aragonum de anno 1605. *num.* 17. & doctiſſimus Villar. *in notis*, ſeu *ſcholijs ad ipſa*. Michael Erçe *de prædicat. S. Iacobi in Hiſpan. par.* 1. *Tract.* 7. *cap.* 7. Paulus Belli *in Gloria Meßanen. cap.* 7. adeo vt prudens nullus contra eam nec mutire permitti debeat. Præſertim cum conformis ſit plurium Eccleſiarum

tra-

traditioni, quæ primos fundatores aliquos præter Petrum ex Apoſtolis agnoſcit, vt Mediolanenſis Barnabã, Hiſpanicæ, & Gallicæ Paulum, Aſiaticæ Ioanaem; Africanæ Simonem Cananæum, Armenicę Bartholomæum, Ethyopicæ Matthæum; & alię alios; prout hiſtoriæ Eccleſiaſticæ earum nationum, & Bellus relatus oſtendunt. Petro autem ſciente, & conſentiente veniſſe S. Iacobum in Hiſpaniam diſerte affirmat Iulianus Petri *in ſuis aduerſarijs num.* 437. *&* 438. quem ad hoc intentum affert Erce relatus.

49 Liceat tamen mihi huius epiſtolæ Pontificię, Alia ſolutio.
& Canonis, aliam adhibere ſolutionem, quam
credo eſſe genuinam, & textui aptiſſimam; nec
contra ipſam aliquid opponi poſſe, quod eam
euacuet. Sumitur autem ex proprietate huius
verbi *Inſtituo*, quod habetur ibi *inſtituiſſe*. Et-
50 ſi enim illud ſæpe ſignificet idem, quod *incipio*,
iuxta illud Cicer. *pro Cluent. Quæſo vt me iudices, ſicut facere inſtituiſtis, benignè, attentèque audiatis*. & *in Verrem*, *vt inſtitui dicere*. Sępius tamen, & proprius forſan, ſumitur pro eo quod eſt *doceo*, *inſtruo*, &c. ſic Paulus 2. *ad Timoth.* 4. dixit: *Aſſecutus es meam doctrinam, inſtitutionem*, &c. ſic Cicero *pro Quintio* dixit, *quem tu à puero*

ro

ro inſtituiſſes, & pro Cælio; *adoleſcentem inſtituere*: & 2. *de Orator. Rudem ad dicendum inſtituere*. & Quintilianus *lib. 1. cap. 7. Ad lectionem aliquam inſtituere*. Mille alia prætermitto; quia participium *inſtitutum*, ſeu *inſtituta* ab hoc verbo deriuatum id manifeſte demonſtrat. Verbum ergo illud *inſtituiſſe* in præfato Canone, & Epiſtola Innocentij, in hoc ſecundo ſenſu, non in primo, accipi debet. Ita vt ſenſus ſit, nullum, neque Apoſtolos *inſtituiſſe* dictas *Eccleſias*, ideſt, dediſſe illis leges, ritus, cœremonias, &c. niſi Petrum, & eius ſucceſſores. Propterea enim in titulo præfixo eidem Canoni dicitur *Ab omnibus obſeruari debet, quod Romana ſeruat Eccleſia*. Et infra, Eccleſia Romana vocatur *Caput inſtitutionum*. Et inferius. *Quem morem teneat*. Adhuc inferius: *Si qui in Romanæ Eccleſiæ inſtitutionibus aberrant, &c.* Non ergo in hoc textu negatur id, quod in præſenti intenditur de fundatione, ſeu erectione dictæ Eccleſiæ, & creatione pro illa Epiſcopi, Presbyteri &c. ſed de inſtitutionibus, ritibus, aut cœremonijs Eccleſiaſticis, quæ temporis curſu ab Eccleſia Romana fuerunt mendicata; Legatur textus illius Canonis, imo tota illa diſtinctio 11. & conſtabit hanc eſſe legitimam illius intelligentiam. Nec refert ſi dica-

tur

tur, quod ibi etiam dicitur nullum Apoſtolum illis Regionibus aliquid *docuiſſe*: Hoc enim verbum, iuxta ſuqiectam materiam, idem eſt quod dediſſe dictas inſtitutiones, leges, ritus, cæremonias, &c. quia iſta ab Eccleſia Romana poſtea ſunt accepta.

53 Quæ etiam expoſitio optimè quadrat Epiſtolæ Gregorij VII. ad Reges Hiſpaniæ, quæ eſt *lib. 1. epiſt.* 64. vbi de ſeptem Epiſcopis ab Vrbe Roma in Hiſpaniam miſſis, dicit inſtituiſſe populos, Chriſtianitatem fundaſſe, Religionem plantaſſe, & ex eis ſuſceptum eſſe Religionis exordium. Hæc etenim omnia, præterquam quod nihil derogant eis, quæ Sanctum Iacobum feciſſe dixi, quatenus ſupra ea addunt aliquid, ſolum denotant, Hiſpaniam inſtructam fuiſſe ab huiuſmodi Epiſcopis quoad inſtitutiones, ritus, & cæremonias Eccleſiæ Romanæ. Quam

Epiſt. Gregorij expoſitio.

54 expoſitionem voluntariam non eſſe, ſed omnino legitimam ſuadet primo intentum Papæ in illa epiſtola, quod erat monere Reges Hiſpaniæ, vt reciperent ritum, & Breuiarium Romanum. Secundo, illa verba, *& officium in diuinis cultibus oſtenderunt*. Tertiò, quod Pontifex ibi ſe remittit ad Epiſtolam Innocentij Primi relatam, quam nihil aliud præter hoc continere, oſtenſum eſt.

Corollar.

55 Habetur igitur ex dictis ſatis roboratum; primo Chriſti ſæculo Ædem Beatiſſimæ Virginis *del Pilar* dictam, Cathedralitatis dignitate in Cæſarauguſtana Vrbe potitam fuiſſe. Nunc iam idem probandum de ſequentibus ſæculis.

Pro ſecundo ſæculo.

56 Quod enim eadem Cathedralitas præfatę Eccleſiæ Sanctæ Mariæ *del Pilar* primo ſæculo inchoata, etiam ſecundo perſeuerauerit, eſto, propter monumentorum inopiam, quæ ob Gentilium perſecutionem perierunt, non ita clare comprobari queat; nihilominus ſi ea, quæ in ſuperioribus dixi, recolantur, vberior probatio neceſſaria non erit. Si enim, iuxta dicta ſuperius *num.* 42. à præterito ad futurum; imo etiam ad præſens, recte infertur, niſi oppoſitum manifeſtis argumentis oſtendatur ſi primo ſæculo præfata Eccleſia *Cathedralis* fuit, talis etiam debebat eſſe ſecundo, niſi pars aduerſa oppoſitum oſtendat. Quod cum nullatenus efficere poſſit, cauſa cadet, & ſubſiſtet pro hoc etiam ſæculo *Cathedralitas* eius Eccleſiæ. Sed ſpe-
57 cialiter intentum corroborat, quod in contradictorio iudicio, & cauſa vertẽte, inter hanc Eccl. & Cæſarauguſtanum Antiſtitem, partibus auditis, pronunciatum eſt de anno 1502. prout re-

ſertur

fertur in decretis Curiæ Illuſtriſſ. Iuſtitiæ Ara-
gonum *num*. 4. a Vicario Generali Archiepiſco-
pi Cæſarauguſtani, dictam Eccleſiam S. Mariæ
Cathedralem fuiſſe à primordijs Chriſtianitatis
(ſcilicet primo ſæculo) vſque ad translationem,
ſeu vnionem; ac propterea non debere ſubſi-
dium charitatiuum ſoluere. Illis verbis: *Conſtat*
etiam quod d. Eccleſia, in qua glorioſa Dei Genitrix
Virgo, dum in humanis ageret B. Iacobo Apoſtolo mi-
rabiliter ſuper Pilare marmoreum Angelicis manibus
58 *deportatum apparere dignata eſt; in qua primaria*
ſedes Cæſarauguſtana per multa annorum curricula
collocata fuit, Beato Braulio, & alijs digniſsimis E-
piſcopis ſucceſsiuè præſidentibus. Si enim expendan-
tur illa permulta *annorum curricula*, & illud *ſuc-*
ceſsiue etiam comprehendi præſens tempus ſe-
cundi, & tertij ſæculi, facile innoteſcet. Præſer-
59 tim, cum dictio illa *ſucceſsiuè* ordinem ſucceſſi-
uum denotet, vt *in l. auia in princip.* vbi Gloſſ.
ff. de condit. & demonſtrat. Surdus *conſil.* 365.
num. 9. Quin etiam præcedentium qualitatum
repetitionem indicat, iuxta Rotam *deciſ.* 453.
num. 1. *in fin.* apud Farinac. *par.* 2. *recent.* Barbo-
ſa *de dictionibus dict.* 387. Vnde etiam hoc ſe-
60 cundo ſæculo perſeueraſſe hanc Cathedralita-
tem Eccleſię S. Marię ſupponunt Rota coram

Motmanno de anno 1633. *recent. par. 6. deciſ.* 177. *num.* 7. & maxime Rota alia de ann. 1630. ſępius recitata *num.* 50. vt inferius expendetur, & fere omnes authores rel ti pro principali intento huius operis, maxime Zurita, qui veluti
61 Princeps eſt inter hiſtoricos Aragoniæ, et *in Indicibus ad annum* 889. diſerte affirmat, *Helecæ, & Senniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis*, ideſt, tam illis qui *Helecam*, & *Senniorem* præceſſerunt, quam qui poſtea ſecuti ſunt, hanc ſacroſanctam Ædem, *ſedem*, ac *domicilium* præbuiſſe. Epiſcopi ergo huius ſæculi; & omnium ſequentium in ea ſederunt. De hoc Zuritæ teſtimonio iterum dicetur cum Rota de anno 1630. *num.* 109. eiuſdem deciſionis.

Corroboratio.

62 Nec deeſt fundamentum, vt dicatur, hoc etiam ſecundo ſæculo aliquem extitiſſe Epiſcopum Cæſarauguſtę in eius Vrbe Cathedrali Eccleſia ſedentem poſt Athanaſium, & alium Theodorum; *Epitectum* videlicet, ſeu *Epitatium*, quem commemorat Flauius Dexter *ad annum* 105. qui huic ſæculo correſpondet: de eo enim dicit: *S. Eugenius, M. Marcellus rem primatus Hiſpaniæ confert cum Viris ſanctis, & primariis Epitecto Cæſarauguſtano, &c.* in Concilio nempe Toletano, ad quod Epiſcopos conuocauerat, teſte

teſte Biuario *in comment. ad eumdem eo anno* 105. *num.* 6. De eo quoque M Maximus loquens de primis Cæſarauguſtanis Antiſtitibus in Hymno ſic loquitur:

Laudo te nunc Athanaſi ſacrate,
Teque præſtanti Theodore cantu,
Non minus noſtris Epitete Præſul
Dignus es odis.
Tertium, & primum videt ipſe Iberus
Fortiter paſſum, ſed enim ſecundum
Sacra per tractus Lybicos ſerentem
Clara Syrene.

Adſtipulantur inter Celtiberos Scriptores de Epiſcopis etiam Cæſarauguſtanis loquentes Carrillus, & iunior ille Cæſarauguſtanus, ac etiam Dexter ſub anno 185. dicens; *Plurima Collegia iuuentutis per Hiſpanias ad Clerum inſtituendæ, præſertim Cæſarauguſtæ, Tarraconæ, Hiſpali, Chartagine, Toleti, Bracaræ, Auguſtæ, Illiberi, præcipuis Vrbibus, Præſulum diligentia eriguntur.* Ex his enim liquido conſtat Præſulem Cæſarauguſtanum aliquem eo tempore extitiſſe, cuius diligentia Cæſarauguſtæ Collegium iuuentutis imbuendæ inſtitutum fuerit; prout Eccleſiæ an-

tiquę

tiquæ vſus erat, vt Biuar. *in Commentarijs ad ad hunc locum Dextri* confirmat.

De tertio ſæculo.

64 De tertio autem ſæculo clarius conſtat Antiſtitem aliquem Cæſarauguſtæ, & in præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar floruiſſe, Sanctum videlicet Felicem, qui à D. Cypriano *epiſt.* 68. *num.* 22, ſic decoratur: *Fælix de Cæſarauguſta fidei cultor, ac defenſor veritatis*. Fuiſse autem eiuſdem Vrbis Epiſcopum, contra Biuarium *in commentar. ad Dextrum circa ann.* 1255. ſatis corroborant Baron. *tom.* 2. *Annal. ann.* 258. Carrillus, Murillus, & recentior author Cæſarauguſtanus, dum agunt de Epiſcopis Cæſarauguſtanis, & alij apud ipſos; ſpeciatim Prades, dum de hac Eccleſia loquitur *pag.* 79. & dicens in ea floruiſse hunc Fælicem. Et Ioannes Franciſcus Andreas de Vrearroz *in lib. de* Patria *S. Laurentij fol.* 50. Ac præ cæteris Martinus Garzia inſignis author, qui quamuis fuiſſet Eccleſiæ Sancti Saluatoris Canonicus; nihilominus in ſuis ſermonibus ſerm. 150. diſertis verbis affirmat, hoc ſæculo, tempore perſecutionis Diocletiani, & Maximiani, *Cæſarauguſtæ erant multi Chriſtiani propter deuotionem Virginis Mariæ, quæ ibi Eccleſiam dimiſerat*. Quod clarius exponit in ſequentibus dicens, quod *in ea Eccleſia Metro-*

polis

polis tunc erat. Quid aptius ad intentum?

65 In teſtem quoque huius Cathedralitatis vocandus Valerius, ſeu Valerus, alius Cæſarauguſtanus Epiſcopus huic tertio ſæculo coæuus, & in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar ſuam Epiſcopalem Cathedram moderans. Et quidem Epiſcopum Cæſarauguſtanum fuiſſe verbis conceptis exprimit Dexter ſub anno 300. *num.* 2. dicens: *Vrenæ patitur Valerius Epiſcopus Cæſarauguſtanus* 10. *die Ianuarij relinquens poſteris conſtantiæ exemplum*. Adſtipulatur Viuarius eius Commentator, & plerique alij Hiſtoriographi. Alius teſtis.

66 In hac autem Sanctæ Mariæ Eccleſia reſidentiã habuiſſe, non ſolum ex dictis, ac ex eo quod nulla alia eo tempore Cathedralis erat, facilè deducitur, ac grauiter ex Aymoino Monachò (de quo in ſequentibus) qui agens de translatione reliquiarum Sancti Vincentij Martyris tempore quo *Sennior* (ſic dictus) *eam* Eccleſiam regebat, inquit: *Sennior Epiſcopus ſtupens, nimiumque admirans, & æſtimans omnino, quod erat plane alicuius Sancti Martyris corpus, iuſſit illud auferri, atque in Eccleſia Beatæ Mariæ ſemper Virginis (quæ eſt Mater Eccleſiarum eiuſdem Vrbis) veneranter recondi, in qua olim ſub Valerio Pontifice idem Martyr, ſtrenuuſque athleta Archidiaconi arcem*

mus

inſignis tenuerat. Siue enim hic Valerius, cuius Archidiaconus erat Sanctus Vincentius, ſit primus huius nominis, ſiue ſecundus, ſiue duplex ſit Vincentius vtriuſque Valerij Archidiaconus, & vterque Martyr (quod hiſtoricis relinquendum) teſtimonium huius Aymoini probat in-
67 tentum. Cui etiam fauent Prades *lib.* 2. *cap.* 5. *pag.* 79. & clare ſequitur ille modernus *pag.* 198. ac tam de iſto Valerio, quamde omnibus alijs Epiſcopis Cæſarauguſtanis ab Athanaſio vſque
68 ad ann. 1118. ingenue fatetur inſignis illa Rota in hac cauſa coram Coccino de anno 1630. pluries nominata: id comprobans *num.* 50. generaliter ex Murillo: & in ſpecie de iſto Valerio, quicunque is fuerit, ex dicto Aymoino, Garzia, Villar, eodem Murillo, Prudentio, Aynſa, & M. Maximo. Ac præſertim *num.* 51.
69 52. 53. ex eo quod in dicta Eccleſia *del Pilar* appareant hodie veſtigia memoriæ S. Valerij, & præ cæteris quædam Aula verſus flumen Iberum, quæ ab antiquo *Aulę Valeriana* cognomentum retinet; & quia ex huiuſmodi denominatione argumentum perſonalis reſidentiæ reſultat, cum agatur de reſidentia Epiſcopi, quæ ſemper præſumitur penes Cathedralem.

Aliud adminiculũ.

70 Sumitur etiam adminiculum pro Cathedrali-

lita-

litate dictæ Eccleſiæ S. Mariæ pro eodem tertio ſæculo, ex alio Cæſarauguſtano Antiſtite, Prudẽtio nominato, qui prout ex Iuliano in *aduerſarijs* elicit Cęſarauguſtanus ille *pag.* 199. floruit anno 270. & prorſus, ac ſine fundamento, dici poteſt, alio loco, aliaue Eccleſia Sedem fixiſſe, quam in ea, quæ à principio Cathedralis fuit, & ſucceſſu temporis Cathedralitatem non amiſit.

71. Quartum autem ſæculum, quod incipit ab anno 300. vſque ad 400. Chriſti, plura ſuggerit pro eiuſdem Eccleſię Sanctę Mariæ prima Cathedralitate, vt omittatur id, quod in ſuperioribus probatum manet, de continua ſucceſſione Cæſarauguſtanorum Antiſtitum in eo Templo, veluti propria Cathedra. Quales recenſentur ab hiſtoricis, vnus, vel alter Valerius, Clemens, ſeu Clementius, Coſtus, ſeu Caſtus, & Baſilius. *Tunc reparata eſt Sancta Mariæ de Columna Matrix Orbis Eccleſia*, &c. Ita loquens de De quarto ſæculo.

72 hoc ſæculo Luitprandus, ſeu Eutrandus *in ſuis fragmentis nu.* 11. de cuius authoris fide dicam infra ſub ſæculo 10. Eius autem in hac re ſententiam ſequuntur Michael Erce *de prædicat. Sancti Iacobi in Hiſpan. par.* 1. *Tract.* 1. *cap.* 20. *num.* 3. & Cæſarauguſtanus modernus *ſupra pagina*

200. Occaſio autem reparationis huius Matricis Orbis Eccleſiæ fuit decretum Conſtantini Imperatoris recenter ad fidem conuerſi, quo permiſit Chriſtianis Eccleſias ædificare, & reparare. Vnde in ea nunc aſpicitur Conſtantinianum illud ſtemma, *Labarum* appellatum.

73 Hinc etiam Cæſarauguſtæ plures Eccleſiæ ædificatæ tunc temporis fuerunt. Prout de Eccleſijs S. Ingratię, & innumerabilium Martyrum, Apoſtolorum Petri, Iacobi, Philippi, Andreæ, S. Helenę (vbi poſtea Carmelitæ fuerunt) & Sancti Ioannis Baptiſtæ, dicitur. Etſi autem iſtæ, vel aliæ Eccleſiæ Vrbis Cæſarauguſtanæ ex vi huius Conſtantiani Indulti ædificatæ dicantur, nulla earum tamen reædificata, aut reparata dicitur, niſi Eccleſia *de Pilari*, quod manifeſtè arguit eam ſolam tunc extitiſſe, vel eſto aliæ etiam adeſſent, de ipſa ſolum mentionem habitam, vtpote omnium Matre.

Synodus Cæſarauguſtana.

74 Eo quoque ſeculo Cæſarauguſtæ habita eſt ſynodus Catholicorum Antiſtitum, quam commemorant Dexter. *in Chronic. ad ann.* 384. Iulianus Petri *i Chronic. fol.* 47. *num.* 187. Biuar. *in annot. ad Dextrum*; & plerique. Habita porrò eſt in ea Matrice Deiparæ *del Pilar*, de qua eſt ſermo, Eccleſia, & in ipſa, hæreſis Priſcillia-

niſtarum damnata fuit. Sic teſtatum reliquit M. Maximus *in Chronic. ann.* 380. dicens: *Concilia celebrantur in Sede Sanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ; vt olim ſub Priſcillianis Sedes collecta eſt.* Clarius Luitprandus *in fragmentis num* 184. huius enim facti rationem reddens, ſic inquit: *Prima hæreſis, quæ venit damnanda in Hiſpania, fuit, Priſcillianiſtarum, quæ foris huc prorupit: damnata vero eſt in Secretario S. Mariæ de Pilar Cæſarauguſtæ, quod Sanctus Iacobus ædificauit, & non alibi decuit damnari.* Quæ poſteriora verba noſtri intenti rationem etiam reddunt. Eccleſia etenim Cathedralis, & *Matrix*, propria Sedes abſdubie eſt, vbi Concilia celebrari, & hæreſes damnari ſolent. Clarius, & fuſius Iulianus Petri *in ſuis aduerſarijs nu.* 55. dixit: *In membranis Gothicis manuſcriptis, quę ſeruantur in Eccleſia Cathedrali Sanctæ Iuſtæ, & Ruffini Martyrum Toletana, reperi, Eccleſiam Cæſarauguſtanam de Pilari, primo Concilio contra hæreticos in Hiſpania collecto, nobilitatam. Nam vbi nam commodius debuiſſent Epiſcopi Hiſpani conuenire, quam in Templo, quod totius pietatis, & Religionis non ſolum in Hiſpania, ſed in omnibus Occidentis partibus, fons, & origo fuit.* Eadem fermè num. 473. de hoc Concilio, & Eccleſia dicens: *Collectum eſt ibi pręcipue,*

cipuè, propter honorem Virginis, & Templum, quod primum Orbis fuit S. Mariæ per Iacobum dedicatum. His ſubſcribunt Aragonenſes Scriptores,

Aliud teſtimoniũ. 76 Nobilis etiam author Regens Michael Martinez'del Villar *in Tract. interpretat. trium Epigrammat.* anno 1609. Typis edito, ex antiquiſſimo Poeta Prudentio, qui in hoc quarto ſæculo floruit, hæc affert, quæ rectè inſpecta intentum comprobant:

Præſtat adhuc, Templumque gerit veneranda
Columna.
Noſque docet cunctis immunes viuere flagris;
Plena magnorum domus Angelorum,
Et hinc Sacerdotum domus Inſulata
Valeriorum.

Etenim *Columna* iſta (quidquid aliqui dicant) non Columnam, cui ligatus Chriſtus flagellatus fuit; ſed eam in qua Filius, & Mater coluntur, indigitat.

De quinto ſæculo. 77 Quintum porrò Chriſti ſæculum ab anno 400. vſque ad 500. protractum, veritatis, quæ modo controuertitur, magnum fulcimentum præbet, non ſolum per iugem Cæſarauguſtanæ Eccleſiæ ſucceſſionem, Epiſcoporum Petri,

Sim-

Simplicij, Luciani, Iſidori, quos Cathalogiſtæ
referunt, ſupponentes, in ea Eccleſia S. Mariæ
de Pilari ſuam Sedem fixiſſe: ſed maximè ob
clariſſimum, quem habuit virum Flauium Lu-
cium Dextrum Hiſpanum Barcinonenſem,
S. Patiani filium, & Præfectura Prætoria deco-
78 ratum. Hic enim author *in ſuo Chronicon anno
Chriſti* 37. *num.* 3. de B. Iacobo Apoſtolo Ze-
bedæi filio dicit: *Templum, vel Oratorium Beatæ
Virgini, ex eius iuſſu, præſentiaque ſuper Columnam,
Cæsarauguſtæ erexit*. Circa quę Franciſcus Biua-
rius Ciſtercienſis Monachus, vir doctiſſimus,
79 & Dextri commentator, hæc ſubiungit: *Ni-
hil æque ſtabilitum teſtimonijs grauiſſimorum Au-
thorum, nihil tota Hiſpania ſacratius, ac ve-
nerabilius, animis hominum inſedit, atque hiſtoria
fundationis Angelicæ Domus Sanctæ Mariæ de Co-
lumna Cæſarauguſtanæ Ciuitatis, quam hoc loco re-*
80 *fert Dexter* Pergit idem Dexter *eodem ſub an-
no num.* 2. dicens: *Athanaſius fuit primus Epi-
ſcopus Cęſarauguſtanus*. Item ſub eodem anno
num. 3. *Beata Virgo Iacobo preces fundenti Cæsar-
auguſtæ in Columna apparet*. Et ſub anno 38.
num. 3. *Prima totius Orbis Ædes erecta B. Virgi-
ni Cæsarauguſtana fuit*. Ac etiam *ſub anno* 41.
hæc ſcripta reliquit de eodem Iacobo Apoſtolo.

Imple-

Impleta honorificè Legatione ſua, ac rebus Hiſpaniæ ſanctiſſimè compoſitis, relictaque Eccleſia Theodori curæ, quæ de Columna *dicitur, quam B. Virgo ſua præſentia ſoſpitauerat, beauerat, & conſecrauerat, vbi & præclaram ſuam Imaginem reliquit (quæ cæleſtis Ædes ex eo tempore fidelium deuotioni frequentatur) Iacobus cum lachrymis Hiſpanorum Hieroſolymam reuertitur.* Ex Chronico etiam ipſius, & ſub ann. 423. iuxta Biuarium, hæc habentur, appoſitè ad intentum: *Prudentius Roma Cæſarauguſtam rediens ad Sedem Cæſarauguſtanam* S. *Mariæ plenus dierum,* &c. Hęc porro Dextri teſtimonia tam luculenta ſunt, vt ea ſufficerent pro Ca-
81 thedralitate eius Eccleſiæ firmanda. Cæterum (quod deſperatorum eſt confugium) eo deueniunt nonnulli, vt oneri ſuccumbentes, huic Dextri operi fidem negent, incertum, apochryphum, ſpurium, conſarcinatum, aut aſſutamentis refertum, vocitantes. Hi ſunt exteri aliquot extra Hiſpaniam Scriptores, quibus forſan ea quæ de ipſa Dexter habet non ſatis ariſere; & (quod pudet dicere) nonnulli etiam Hiſpanici authores, qui ea intelligere nequiue-
82 re. Vt igitur (ſi fas eſt dicere) illorum liuori, & iſtorum errori occurratur, capita fundamentorum attingamus, quibus Dextri Chronicon ſince-

ſinceritas cuilibet çordato, & ſapienti viro ſuadeti debet.

83. Primum, grauiſſimorum virorum authoritas qui hunc librum vti legitimam Dextri prolem agnoſcunt: inter quos Doctor Michael Ercc lib. *in ſuperioribus citato par.* 1. *Tractat.* 7. *cap.* 18. *num.* 20. numerat 20. Prælatos ex Eminentiſs. DD. Cardinalibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis. Numerat etiam ibidem *num.* 15. *Prælatos* S. Congregationis ſuper reformatione Breuiarij Romani de anno 1631. ſub Vrbano VIIJ. fel. record. Accedunt etiam Illuſtriſſimi S. Rotæ Rom. Auditores, qui in ea deciſione de anno 1630. multoties relata ſæpius ſuam doctrinam Dextri authoritate corroborant, & *num.* 47. referunt plures authores, qui *Flauij, Lucij, Dextri, fidem acerrime vendicant, ac hiſtoriç veritatem latè defendunt*. Adſtipulantur tres graues, & in rebus hiſtoricis verſatiſſimi, Franciſcus Biuarius Ciſtercienſis Monachus, Rodericus Caro, & Dom. Thomas Tamaio de Vargas, qui rerum Hiſpanicarum diligentiſſimi indagatores, eiuſdem operis commentatores ſunt. Ex Scriptoribus etiam Societatis Ieſu, Dextri opus recipiunt Andreas Eſcotus, Coſmas Magallanes, Gabriel Vaſquez, Petrus Oxeda, Franciſcus Por-

Primum fundam.

Portocarero, Martinus de Roa, Ferdinandus à Salazar, & qui eos nouiſſime refert, intentumque perdoctè confirmat Antonius de Quintana Dueñas *in lib.* Matriti typis edito de anno 1651. cui titulus *Sanctos de la Imperial Ciudad de Toledo, aduertentia* 10. *num.* 4. vbi etiam ex mea Carmelitana Familia affert Franciſcum de Ieſu, alias Xodar, Emmanuelem Romanum, & Michaelem Munozium; quibus, etſi indignus libenter adhæreo, in tribus tomis Annalium meæ Religionis typis Romæ editis. Pleroſque alios non ſine tædio referendos, etſi magnæ authoritatis viros, ſacrorum Ordinum Prędicatorum, Minorum, Eremitarum S. Auguſtini, & Ieſuitarum, Sæcularium Presbyterorum, aliorumque authorum, numerant Doctor Erce *cap.* 18. relato & Quintana Dueñas *ſupra*.

Secundum fundam.

84 Secundum ex præcipui partis aduerſæ propugnaculi euerſione. Illud enim eſt, quod in hoc Dextri Chronico plura legantur incerta, dubia, paradoxa, & parachronymis inſperſa, ſic acres critici, an ex illis, de quibus Iudas Apoſtolus in ſua Epiſtola *Quęcunque ignorant blaſphemant*,
85 alij viderint. Hoc tamen deſiderandum, quod ſic loquentes animaduertiſſent, Dextrum non fuiſſe vulgarem aliquem, ſeu de plebe homi-

nem

nem, ſed ingenuum, nobiliſſimum, doctiſſimum, & in hiſtorijs verſatiſſimum, vt qui in Orientis partibus Præfectus, & in Occidentalibus Toleti Rector, ſeu Gubernator fuerat: quo tempore Tabularia, Archiuia, Bibliothecas, arcana etiam, & recondita antiquitatis ſcrinia euoluere poterat. Quidni ergo vulgaria, communia, trita, & peruia cerdonibus, & vetulis, crebrius prætermiſerit; ſingularia ſolum, & tanto viro digno proferens?

86 Ex quo ad eos, qui huius libri ſtylum rudiorem cenſent, ac perinde fœtum illegitimum Flauij Dextri. His namque obuiam eundum, & libri ſtylus contra ipſos commendandus, vt pote altus, ſublimis, egregius, legibus communibus non aſtrictus, ſed ſententiarum, veluti Apophthegmatum, varietate diſcretus. Qualem in Sacris paginis in Iobi libro, Dauidicis pſalmis, & ſapientialibus Salomonis non rarò Confirmatio.

87 cernitur. Diſertè ſatis de eo Biuarius in Apolog. pro hac hiſtoria Dextri ſic dicit: *Res in ea contentæ ſinceritatem, & antiquitatem authoris redolent; grauitate, & perſpicuitate plenæ ſunt; nihil non dignum memoria, nihil vulgare, rariſſima multa, & hactenus inaudita. Quæ omnia authoris nondum euulgati argumenta ſunt: ſtylus puriſſima eloquen-*

tia pro captu materiæ plenus, vt decebat æui eloquentiſſimi Palatinum hominem, & Ciuem nobilem, Romanorumque Imperatorum in Præfectura Prætorij miniſtrum: D. Hieronymi familiarem, & præclarè ab eo laudatum.

Tertium fundam.

88 Tertium præſtat tricuſpide telum, quo huius libri ingenuitas neruoſe defenditur, & aduerſariorum cæcuties demonſtratur. Vel enim eum reijciunt, quia ſit ſuppoſititius omninò, aut confictus, eo quod à Dextro nec ipſe, nec alius ſimilis compoſitus ſit: prout ſuppoſita ſunt plura volumina grauiſſimis DD. quos larga manu, & eruditione, etiam per Alphabetum perillos diſcurrens, addenſat P. Theophylus Raynauldus *in Tract. de bonis, & malis libris part.* 1. *Erotemat.* 10. §. 2. Aut eſto quod ab ipſo compoſitus ſimilis liber ſit, iſte tamen qui oſtenditur, additamenta aliqua ab impoſtore conficta contineat; quemadmodum etiam contigiſſe pluribus PP. & Scriptoribus narrat idem Theophylus *eodem Erotem.* 10. §. 5. & res eſt apud omnes inconfeſſa: aut denique quiſquis author libri ſit, quia ille falſa aliqua, & à veritate aliena habere comprobetur. Et quidem primum dicentes Solis lumini ſe opponunt, cum conſtet
89 D. Hieronymum, qui meritò Eccleſiæ Sol vo-

ca-

catur, huius libri, & à Dextro compoſiti, memoriam agat *in lib. de Eccleſiaſtic. Scriptoribus*, quem ſequuntur M. Maximus in epiſtola ad Argebatum Epiſc. Portucallenſ. Heleca *Epiſc. Cæſarauguſtan. in addit. ad Dextrum*, narrans, tempore captiuitatis Hiſpanicæ hanc Dextri hiſtoriam inter Chriſtianos fuiſſe. Eutrandus *in quadam epiſtola ad Regimundum Epiſcopum Illiberritanum*. Hugo Portugallenſis *in epiſtola ad Mauritium Braccarenſem*, Honorius Auguſtodunenſis *in lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis*, Volaterranus *in Anthropologia littera D, lib. 15.* Geſnerus *in Cathalogo teſtium veritatis*, Poſſeuinus *in Apparatu ſacro littera D.* Ioannes Rioche *in Compend. tempor. lib. 2. cap. 24.* Baronius *ſub anno 388. 392. 395.* Prætermitto innumeros alios, quos
90 tædet referre. Secundum vero ex eo præſcinditur quod (vno verbo audens dicam) nullum volumen, nullus liber, nullum monumentum, etiam PP. DD. & inſignium Scriptorum à principio mundi vſque ad noſtra tempora extitit, quod ſi ſolum manuſcriptum fuit, non Typis in continenti mandatum, ſed per ſcriptores, tranſcriptores, copiatores, & plurium manus tranſmiſſum, euulgatumue; à curioſis, ſtudioſis, & aliquando malignis, lectoribus, ſimilem

non ſit paſſum iniuriam, detractione, additione, alteratione, gloſſis, ſeu apoſtillis, aut ſimili mutatione: & tamen inoffenſo pede per Or-
91 bem incedunt dicta volumina. Quorſum ergo Dextri Chronicon fide carebit, quod eam etiam tulerit; cum infinita aliorum volumina ſimili labe aſperſa cernantur, & nihiloſecius fide non careant. Sapientibus hoc ſufficiet. Sed addam, Dextri Commentatores, Biuarium, Carum, & Tamaium relatos, adeo exactè, & ſolerter ſuum munus exegiſſe, vt eorum qui ipſius opus pro-
92 pter hæc calumniantur, ora obtrudant. Adderem etiam, quod quando de veritate libri, ſcripturæ, aut inſtrumenti conſtat, prout in hoc caſu accidit, nihil nocet additamentum occultum ab aliquo extraneo ſuperadditum. Quod elicitur ex notabili doctrina Innocentij, Hoſtienſis, Butrij, Cardinalis, & plurium aliorum apud Farinacium *de falſitate. & ſimulatione q.* 152.
93 *num.* 14. Tertium autem de falſitatibus affinctis huic Chronico Dextri facilè retundi poteſt; ſi cum Iuriſtis dicatur, quod allegans aliquem defectum, *maxime ſi is eſt illegitimatis* illum probare tenetur. Baldus *in l. cum apud, C. de commun. ſeru. man. per l. miles, §. defuncto, ff. de adulter.* Idem Bald, *in Addit. ad ſpecul. de probat. ver.*
qui

qui dicit, & no. in cap. ſi forte de elect. in 6. Maſcard. *de probationibus concluſ. 78. num. 5. & 9.*

94 Quia ergo ea quę pro falſis in hoc libro allegantur ab ipſius Commentatoribus rectè vendicantur, nihil operabitur talis allegatio. Retundi etiam poteſt, D. Hieronymi *in prologo ad Chronicon Euſebij*, verbis, contra Calumniatores ſui

95 Chronici: *Non ignoro multos fore qui ſolita libidine detrahendi omnibus (quod vitare non poteſt, niſi qui omnino nihil ſcribit) huic volumini geminum dentem infigant; calumniabuntur tempora, conuertent ordinem, res arguent, ſyllabas ventilabunt; & quod accidere pleriſque ſolet, negligentia librariorum ad authores referent. Quos cum poſſem meo iure repercutere, vt ſi diſplicet non legant, malo tamen breuiter placatos dimittere.*

96 Sed demus, falſa aliqua, aut à veritate deuia Dextrum in ſuo Chronico protuliſſe, nunquid idcirco totum opus exſibillandum? Certè mali iſti argumentatores idem dicere deberent de operibus Clementis, Cypriani, Epiphanij, Hieronymi, Auguſtini, Chryſoſtomi, Theodoreti, & prope ſine numero aliorum; qui ſimili næuo, vnius, vel alterius falſi; ſeu etiam plurium, ſalua eorum authoritate in reliquis, notantur. Quod tam acriter (& meritò in hoc reprehendendus) Malorcautela.

dendus) vnus ; Melchior Canus *de locis Theologic. lib. 11. cap. 6.* de Vincentio Beluacenſi, &
97 D. Antonio dixerit: *Quorum vterque non tam dedit operam vt res veras, certaſque deſcriberet, quam vt ne nil omnino præteriret, quod ſcriptum in ſchedulis quibuslibet reperiretur.* Modeſtius Abulenſis *in ſecunda par. defenſor cap. 18.* ſic: Licet *Patres Antiqui in ſummo pretio habiti ſint, & eorum dictis requieſcendum ſit, tamen aliqua inuenerunt moderni authores, & ea litteris mandarunt, quæ*
98 *antiqui Patres non cognouerunt.* Sed melius Pſalmographus, *Omnis homo mendax.* Omnem namque veritatem delibaſſe proprium eſt Canonici Scriptoris, & ſacrorum Voluminum. Addo, vt recte Prudens quidam dixit: velle
96 libros errore aliquo carere eſt velle *libros omnes eſſe canonicos.* Hinc Baronius in Martyrologio ſub die nona Octobris. *Quod ſi ob vnum errorem, vel alterum, in vitis Sanctorum inuentum,*
100 *cæteara quæ manent fide carere dixerimus, profecto omnes fere Sanctorum vitas in maximum diſcrimen iuducimus, cum pene in omnibus aliquid notari poſſit, quod corrigendum videatur; ſitque canonicarum tantummodo Scripturarum ſingularis prærogatiua, vt in eis cuncta vera, inconcuſſa, certaque narrentur.* Et in appendice ad tom. 12. *Prima illa cen-*

cenſeri debet Scriptorum fælicitas, ſi à veritate nunquam pedem efferre contingat, ſed iſtud diuinis dũtaxat libris eſſe conceſſum, vt nullum penitus in eis ſit reperiri mendacium, grauiſſimi Eccleſiæ Doctores affirmant, quamuis non cum eis ita fæliciter actum ſciamus, quin librariorum iniuria, vel interpretum imperitia, aliquod mendum interpſerit, quod corriga-
101 *tur*. Si dicant Critici, hæc falſa Dextri ab alijs inſerta, negatur hæc intruſio; Et, ſi admittatur, audiant Chriſtum, Matth. 13. *Colligite zizania, triticum autem congregate*, &c. Nec damnent totum opus. Recte enim Iuriſtæ, quod quando falſitas Inſtrumenti non à Notario, ſed ab alio commiſſa eſt, non vitiat illud. Gloſſ. *penult. in*
102 *l. 2. C. de veter. iur. enucleand.* Baldus, Aretinus, Butrius, Felinus, ac Maſcardus illos referens *de probat. concl. 742. num. 6.*

103 In ſexto etiam ſæculo ab anno 500. vſque ad 600. continuato, non deſunt teſtes Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilar, Epiſcopi nempe, Lucius, Vincentius II. Ioannes I. Vincentius III. Simplicius II. In ea namque Eccleſia ſediſſe ex dictis in ſuperioribus elicitur, & de Vincentio II. id ex pluribus Scriptoribus refert Cæſarauguſtanus *in Commentar. ſupra hiſtor. eius Eccl. pag. 220.* & de Simplicio II. *pag. 222* De ſexto ſæculo.

Sed

De Marco Maximo.

104 Sed integer, & clariſſimus pro ea veritate eius ſæculi teſtis adeſt Marcus Maximus eiuſdem Eccl. Antiſtes, de quo hæc teſtimonia ex-
105 tant *in Chronico*, circa annũ enim Chriſti 483. ſic dicit: *Simplicio Epiſcopo Cæſarauguſtano ſuccedit in Sede Pontificali Sanctæ Mariæ de Columna Ioannes vir egregius*. Et infra circa ann. 502. *Ioanni Cæſarauguſtano Epiſcopo Vincentius in Sede ſucceſſit.* In qua Sede? Certe in illa *Sanctæ Mariæ de Columna*, de qua antea dixerat; alioquin ſibimet eſſet contrarius Maximus. Inferius quoque *circa ann.* 568. loquens de ea Eccleſia, quam *Sedem Pontificalem* ſupra appellauerat. *Ego M. Maximus, qui hęc ſcribo, vixi multos dies in æde Sanctæ Marię de Columna à B. Iacobo Zebedæi filio exædificata, ſub regula Sancti Benedicti.* Et circa ann. 612. *In Vrbe Cæſarauguſtana frequentiſsime viſitatur Eccleſia Sancta Mariæ Primogenia à Sancto Iacobo condita, quæ, confluentibus, ex varijs locis peregrinis, in pretio eſt, & miracula.* Expendatur verbo *Primogenia*, & conſtabit pręſens intentum de *Cathedralitate* eius Eccleſiæ. Vnde propterea ad eam tranſtulit bonam partem Reliquiarum *S. Principis, & Martyris Hermenegildi*, vt loquitur inferius. Propterea etiam in eadem Eccleſia ſediſſe dum viueret, & re-

quie-

quieuiſſe poſt obitum ſcripſit S. Braulius in Epigrammate quodam de ipſo, in initio quidem ſic,

Maximus hic ſitus eſt, dictus cognomento Marcus;
Nobilis hiſtoricus, preco, Poeta, Vigil.

Et in fine.

Confectus ſenio ſuperas reuocatur ad auras,
Cuius membra tenet dicta Columna Domus,
In qua Pontificis præclari munere functus
Iudicij extrema luce reſurget ouans.

107 In fragmentis etiam carminum eiuſdem Maximi ab Heleca collectis ſic lego. Alia eiuſd.

Prima domus Mariæ ſacrata eſt dicta Columnæ:

Quod explicans in ſequentibus ſic canit.

Quę ceu prima foret præ cunctis ſedibus vna.

Et in Hymno eiuſdem ad hoc ſacrum Templum B. Virginis: *Templum Columnæ immobilis; quæ diceris plus omnibus ſacris Iberis Ædibus.*

108 Hæc porro Maximi opera, *Chronicon* præſertim, legitima, authentica, & propria ipſius eſſe, firmant Tr ctemundus Illiberritanus Epiſcopus *in epiſt. ad Eutrandum*, ipſe Eutrandus *in Chronicon ad ann.* 616 Adſtipulatur Braulius relatus, & Heleca *in addit.* Ac eius ſanctitatem, & ſcripta commendant Girald. *de Poetis*, Baſeus *in Chronic. num.* 610. Antonius Auguſtin. *epiſt.* Defenditur.

*ad Hieronym.*Blancas *in Indic. Antiſt. Cęſarauguſt.* Sandoual *lib. 1. fundat. Sancti Benedicti*, Iepez *in hiſtor. Benedictin.* Rus *in hiſtor. Gienn. ſig. 1. cap. 1.* Hoc etiam Chronicon Typis editum fuit ſimul cum Chronico Dextri Cæſarauguſtæ ann. 1619 per Ioannem Calderon Minoritam, & ann. 1627. notis illuſtratum per Rodericum Carum, &, vt Antonius de Quintana-Dueñas Ieſuita refert *in lib. de Sanctis Tolet. aduertent. 10. num. 5.* Matriti nuper Typis edebatur cum Commentarijs Franciſci de Biuar. quæ vſque modo non vidi. Innumeri autem ſunt alii authores Hiſpani, qui iſtud opus Maximi referunt, commendant, & ſequuntur. Obmurmurent iam increduli Critici, & audiant quæ circa defenſionem Dextri ſuperius dixi.

De 4. ſæculo. 109 Sæculum ſeptimum ab anno Chriſti 600 vſque ad 700. computatum, ſuppeditat Ioannem Cæſarauguſtanum Epiſcopum in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ *del Pilari* in Sede veluti Epiſcopali ſedentem. Sic enim Hiſpani Scriptores clare colligunt ex Braulio eius fratre, qui in additionibus ad Maximum dixit. *Omnes Epiſcopi ferè iacent in B. Sede Sanctæ Mariæ de Co-*
110 *lumna dicta, in quibus Maximus Vir ſanctiſſimus, & eximia doctrinarum cognitione conſpicuus,*

&

& Ioannes S. memoriæ frater meus in pace requieſcunt . In quibus ad præſentis cauſæ intentum expendi debet illud *in B. Sede Sanctę Mariæ de Columna*; quod, dubio procul, Eccleſiam Epiſcopalem indigitat. *cap. ſtatutum de reſcript. in 6. cap. ne pro defectu de elect.* Nec eſt aliud, cui *Sedis* nomen antonomaſticè ſumptum congruentius aptetur *cap. auditis de in integr. reſtit. cap. 1. verb. Eccleſia de rebus Eccleſiæ in 6.* & ex toto titulo *Ne ſede vacante* & DD. ibi. Item illud *omnes Epi-*
111 *ſcopi ferè iacent*, &c. quo etiam denotatur eam Eccleſiam ſepulchrum veluti commune fuiſſe omnium fere Epiſcoporum, ac proinde eorum Cathedralem. Siquidem, prout ex iuribus, & DD. firmat Rota relata de anno 1630. *num.* 54. 55. *&* 56. ex ſepulchro deducitur præſumptio habitationis, maximè in Epiſcopis, propter ſpirituale matrimonium, quod contrahunt cum ſua Eccleſia, quod exigit, vt neque in vita, neque in morte ab illa ſeparentur, prout etiam regulariter conſpicitur per totum Orbem.

112 Hunc Ioannem Epiſcopum ſecutus eſt in eodem Epiſcopatu S. Braulius eius frater, qui etiam aſſiſtit Cathedralitati Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, prout colligitur ex quadam proſa vetuſti Miſſalis Cæſarauguſtani ibi: De S. Braulio.

Iubila Cæſarauguſta
Pro vicinis Vrbs onuſta
Feſta colens Braulij,
Aulæ, qui Sanctę Mariæ
Fuit Pręſul monſtrans pie
Iter veri gaudij.

113 Ac ex verbis Breuiarij antiqui fratrum Sancti Hieronymi; vbi dum eſſet ſermo de ijs, quæ egerat Sanctus Braulius in ſexto Concilio Toletano cum alijs Epiſcopis, dicitur: *Diſputatione autem longa conſummata, in Synodo celebrata, vnuſquiſque ad propriam Sedem eſt reuerſus. Beatus vero Braulius dum in Ciuitate Cæſarauguſtana in ſancta Maria Maiori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet*, &c. Nec dicat pars aduerſa, potius contrarium deduci ex ijs verbis, quaſi denotent eam Eccleſiam pro ſua Sede elegiſſe, ex parti-
114 culari deuotione ad ipſam; non quia ea eſſet conſueta Sedes Epiſcoporum. Hoc enim effugium Sacra Rota relata ſatis pręcludit dicendo, verbum illud *diuinitus*, ſolum reſpicere miraculoſam eius electionem ad Epiſcopatum, quæ ſcilicet, facta fuit mediante globo igneo ſuper caput eius deſcendente, & voce de cælo lapſa, prout hiſtoriæ huius Sancti referunt. Vnde huic prudenti expoſitioni inhærendo, addo, illud

ſituaſſet

ſituaſſet, non ad tempus reuerſionis ex Conci-
lio, ſed ad tempus ſuæ electionis eſſe referen-
dum: eſt enim temporis pluſquam perfecti,
quod hanc intelligentiam exagitat. Eam porro
expoſitionem genuinam eſſe ſuadent Ribade-
115 neira, Marieta, Villar, Padilla, & Murillus
ab eadem S. Rota relati. Iungam & ego M.S.
antiquum vitæ eiuſdem Braulij, quod indicat
Murillus *in fund. cap.* 28. & refert modernus ille
pag. 227. ſic inquiens: *B. vero Braulius dum
in Ciuitate Cæſarauguſtana in Sancta Maria Ma-
iori ſuam Sedem diuinitus ſituaſſet.* Ac quod-
dam Inſtrumentum authenticum ab eodem
Authore *pag.* 228. *&* 229. relatum de anno
1318. quod decimo quarto ſæculo referam.
Idem etiam ſuadent ſententiæ de anno 1502.
& 1605. quas Rota refert, & ego afferam ſæcu-
lo 16. & 17. & alij qui generaliter aiunt ſine
illa temporis diſtinctione Sanctum Braulium
ſediſſe in dicta Eccleſia. Maximeque fauet ſe-
pulchrum eiuſdem B. Braulij, quod extat in
eadem Sanctæ Mariæ Eccleſia; non quidem,
quod ad illum translatum fuerit ex Eccleſia San-
cti Saluatoris, vt modernus quidam dixit in
quodam ſuo opere *cap.* 3. *pag.* 183. non rectè
intelligens Baronium *in not. ad Martyrolog. Ro-*
man.

man.prodie 26.Martij. Non enim dicit Baronius corpus ipſius Sancti translatum fuiſſe ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, ſed fuiſſe *inuentum, translatum, reconditumque ſolemniter in Eccleſia Sanctæ Mariæ*, in caſu ablatiui; denotans ibi fuiſſe inuentum, & translatum, ad locum videlicet, honeſtiorem. Quod etiam ſuadetur, quia nec minima quidem Reliquia corporis huius Sancti in Eccleſia Sancti Saluatoris extat; quod non contingeret ſi in ea fuiſſet inuentum & ex ea ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ translatum.

Ex alijs,

116 Ex alijs etiam iſtius ſæculi Antiſtibus idem intentum roborari poteſt. Ex Taione quidem Sancti Braulij ſucceſſore; quia vt in propria Sede, & iuxta propriam ſponſam ſepeliri voluit in ea Eccleſia, teſtante Vvaldero, poſtea etiam Cęſaraugustano Epiſcopo in ipſius tumuli Epitaphio, ibi.

Mortuus antiqua tumulatur in Æde Columna. Et ex eodem Vvaldero de quo in eadem Eccleſia conditum fuiſſe teſtatur Luitprandus *in fragmentis num.* 94. dicens: *Sepultus eſt in ſacratiſſima Sede Beatæ Marię Virginis de Columna a Sancto Iacobo ædificata*. Nec mirum huius Eccleſiæ Epiſcopos eam ſic decorare ſtuduiſſe; cum ab eodem Luitprando in *Chronic. ad ann.* 677. qui

huic

huic ſæculo correſpondet, vocetur *Beatiſsima Sedes*. Et dicat, quod eo tempore *celeberrimo multorum peregrinorum contubernio viſitatur.*

117 Hic autem Taio Epiſcopus non ſolum ſua præſentia, ac ſui corporis ſepultura, teſtis integer eſt Cathedralitatis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ; ſed verbis, & ſcriptis id demonſtrauit. Scripſit enim hiſtoriam de aduentu Beatiſſimæ Virginis Mariæ in Hiſpaniam, ex Palæſtina, & fundatione Cappellæ Beatæ Mariæ de Pilari Cęſarauguſtanæ, quam Typis mandauit, & notis illuſtrauit ille modernus Cęſarauguſtanus Compluti anno 1649. & ex Bibliotheca Laurentij Ramirez de Prado in ſupremo Conſilio Caſtellæ togati, etiam prælo mandauit Matriti 1648. Ioannes Tamaius Salazar *in notis ad Aulum Hallum Poetam pagina* 73. In ea enim Hiſtoria, inter multa pietatem, & deuotionem ſpirantia ait: Diuum Iacobum conſecraſſe prædictam Eccleſiam, ipſamque intitulaſſe *Sanctam Mariam de Pilari*. Subiunxit autem, & magis ad intentum: *Hæc eſt enim prima mundi Eccleſia in honorem Virginis, Apoſtolicis manibus dedicata. Hæc eſt Angelica Camera primordijs Eccleſiæ fabricata. Hæc eſt Aula ſanctiſsima, ſæpius per Virginem viſitata, in qua cum Angelicis Cho-* De Taione

ris

Sacrorum diſpenſatione, & diuinorum celebratione aſſiſterent. Eam enim veluti Matricem ab his omnibus habitam fuiſse adducta in ſuperioribus ſufficienter corroborant.

139 Plura, & maiora pro pia cauſa *Cathedralitatis* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ dictæ *de Columna*, monumenta ſuppeditat ſæculum duodecimum ab anno Chriſti 1100. vſque ad 1200. prætenſum. Non enim dumtaxat ſicut ſæcula præterita Epiſcopos habet Vincentium, quibuſdam tertium, alijs, quartum appellatum, Petrum ſecundum, & Bernardum primum, in hac Sacra Sede Aſſiſtentes; ſed etiam profert Petrum de Librana primum poſt Cæſarauguſtæ reſtaurationem Epiſcopum, & Garziam de Guerra in ea etiam reſidentes, prout ex Zurita *lib. 1. annal. cap.* 44. & *in Indicibus*, ſeu *Chronico pag.* 67. teſtatur Cæſarauguſtanus *pag.* 250. & 254. & Bernardum ſecundum in ea ſepultum. In quo maxime notandum, quod cum iſti Epiſcopi reſiderent in Eccleſia Sanctæ Mariæ, facto ipſo oſtendebant Sedem Epiſcopalem in ea eſſe Cæſarauguſtanam, ſicut & in Eccleſia Sancti Saluatoris; propter vnitatem videlicet, vel identitatem Cathedralitatis, de qua ſæpe dixi. Facto autem demonſtrari animum, etiam pluſquam

De ſæculo duodecimo.

140

M per

141 per verba, habetur ex *l. certum, ff. ſi cert. pet. l. fin. ff. de diuort.* & alijs iuribus.

Corroboratio. Eſt & ad intentum, quod cum iſte Petrus de Librana à Rege Alphonſo Cæſarauguſtæ reſtauratore ad eum Epiſcopatum electus eſſet, & miſſus ad Papam Gelaſium Secundum pro conſecratione obtinenda, eamque obtinuiſſet, Papa per litteras, quas Baronius *tom.* 12. anno 1118.

142 refert, Indulgentias conceſſit ijs, *qui præfatæ Vrbis Eccleſiæ à Sarracenis, & Moabitis dirutæ, vnde reficiatur, & Clericis ibi Deo famulantibus, vnde paſcantur, aliquid donaret, vel donauerint.* Ex ijs enim non modo elicitur Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, de qua loquitur Pontifex, eo captiuitatis tempore per Clericos inſeruiri ſolitam, ſed etiam eam ſolam Cæſarauguſtæ relictam fuiſſe; vel eſto aliæ etiam permanerent,

143 ipſa tamen nomine *Eccleſiæ* in ſingulari, & antonomaſticè à Papa appellari: quod eſt *Cathedralitatis* ſignum; cum nomine *Eccleſia* antonomaſticè ſumpto, maxime in fauorabilibus, veniat Cathedralis: prout ex antiquo ſtylo Curiæ, Monacho, Geminiano, Abbate, Mandoſio, Gambara, Gratiano, & alia Rotæ deciſione probat Magiſtralis illa Rotæ Deciſio de anno 1630. *num.* 62. in ſuperioribus citata. Quibus

iungo

iungo Barboſ. *de Canonic. cap. 2. num. 6.* & *de appellat. verb. Iur ſignific. appellat. 85. num. 7.* ex Fulgoſio, Tuſco, & Sacra Rota. Et notat Villar. *in ſcholijs ad decreta Curiæ littera I.*

144 Vnde idem Epiſcopus Petrus in epiſtola, quam ſcripſit vniuerſis fidelibus apud eundem Baronium ſupra, de ea Eccleſia dicit: *Quam beato, & antiquo nomine ſanctitatis, ac dignitatis polere nouiſtis.* Hi enim tituli, vt notat idem Villar *ſupra*, ex traditis à DD. *in cap. ſtatutum de reſcript.* Menochio *conſil. 52.* Caſſaneo *in Cathalogo. 4. conſil. 32.* tantum competunt Eccleſiæ Cathedrali: quod etiam comprobat Rota illa Magiſtralis toties repetita de anno 1630. *num.* 63.

Alia confirmatio.

146 Viuebat etiam hoc ſæculo inſignis author Iulianus Perez, vel Petri, Toletanus, Archipresbyter Sanctæ Iuſtæ, vir doctiſſimus in lingua Arabica, Hiſpanica, Gothica, Hæbraica, Græca, & Latina; Regis Alphonſi Hiſpaniarum Hiſtoricus, & in hiſtorijs verſatiſſimus; qui propterea integer, & grauiſſimus teſtis pro hac cauſa eſſe poteſt. Is autem in ſuo Chronico *num.* 405. luculentum iſtud protulit teſti-

De Iuliano Perez.

147 monium. *Septima Synodo Generali interfuit Nicephorus Presbyter Sanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ, dictæ de Pilari, quę prima fuit omnium Eccleſiarum*

Hiſpaniȩ, & vt creditur, ante Nazareticam: & ob id meretur dici Prototemplum Beatæ Mariȩ à Sancto Iacobo Zededai filio conſtructum iuſſu eiuſdem Sanctȩ Virginis. Et in ſuis aduerſarijs *num.* 438. poſt plura ad intentum de aduentu Sancti Iacobi in Hiſpaniam, & Cæſarauguſtam, apparitione Beatæ Virginis, & iuſsione ipſius circa erectionem huius Eccleſiæ, concludit.

148 *Hæc Templum primum erectum eſt Beatȩ Virgini in toto terrarum Orbe.* Dixerat autem *num.* 56. in eiſdem aduerſarijs: *Prima totius Orbis* (ſcilicet Eccleſia) *fuit Cæſarauguſtæ*, & *num.* 172. loquens de Eccleſia Bracharenſi, inquit: *Quæ poſt Ædem Cæſarauguſtanam ſecunda fuit in Hiſpania.* Ac *num.* 55. & 473. egregia illa, quæ ſupra adduxi circa ſæculum quartum. Præterea *num.* 497. iſta: *Beatæ Virginis de Columna Templum Sacratiſſimum eſt, & ſucceſſione Pontificum, & multorum eius domus ſepulchrorum habitatione, & celebritate.* Demum alia huius authoris teſtimonia diligentioribus ipſius operum ſcrutatoribus relinquens, illud non prætermittam, quod ipſe ſcripſit anno 1100. ex quo numerari incipit

149 pit ſæculum duodecimum *in Tractatu de Eremiterijs num.* 17. *fol.* 139. quia plura continet ſcitu digna. *Eccleſia nunc ſub Sarracenis Cæſar-*

augu-

auguſtę dicta de Columna Beatæ Virginis Marię, à Beato Iacobo Ieſu Chriſti Diſcipulo, filio Zebedęi ędificata, eodem in Hiſpania prædicante, & iubente Beata Virgine Maria, quę Apoſtolo ſuo dilectiſſimoque conſanguineo diuinitus ſupra Columnam apparuit, qua ab eo tempore in Columnis permanſit, & Eccleſia Pontificia fuit: domus vere quidem Angelorum ibidem libenter inhabitantium, & ſchola tot Sanctiſsimorum Præſulum, & Paleſtra validiſsimorum Martyrum, anno 1100. *cum hoc ſcribebatur, in pretio, & veneratione habebatur, vt omni tempore eſt habita.* Expendatur illud *Eccleſia Pontificia fuit*, & illud *Paleſtra validiſsimorum Martyrum*, &c, & pro comperto erit quod intenditur *de Cathedralitate* huius Eccleſiæ.

150 Si autem libidinoſa contradicendi prurigo Vindicatur Iulianus.
dubium aliquod circa fidem huius authoris, &
operũ ipſius alicui ingeſſerit; euaneſcet vt fumus
hæc opinatio, ſi animaduertatur, Iulianum hunc
Virum Illuſtriſſimum fuiſſe, vt ex dictis liquet,
& eius opera commendationem magnam habere apud celebres Hiſpaniæ Scriptores; maxime
Florianum de Ocampo Regium Chronologum,
Ioannem Marianam Ieſuitam egregium Hiſto-
151 ricum, Sancium Dauila Epiſcopum Seguntinum, Franciſcum Biuarium, Rodericum Ca-

rum

rum, & plures alios, quos nouiſſimè conge-
rit Antonius de Quintana Dueñas *de Sanctis*
Toleti aduertent. 10. Vt propterea merito Dom.
Laurentius Ramirez de Prado toti Europæ no-
tiſſimus propter egregia ſui ingenij euulgata
monumenta, huius Iuliani opera, è Vormatia
Hiſpaniam per P. Torraluam Ieſuitam ad Hie-
ronymum de Higuera eiuſdem Societatis tranſ-
miſſa, Typis mandauerit ann. 1628. paulo ante-
quam S. Rota de ann. 1630. ſæpius relata prodijſ-
ſet, vt idcirco digniſſimum hunc authorem non
retulerit. Iuuant etiam pro ipſius authoritate
firmanda, quæ de Dextro, Maximo, & Luit-
prando, in ſuperioribus dixi, ſi ipſi applicentur.
Ac pro omnium eorum fide facit, quod, vt
recte idem Quintana Dueñas *ſupr. aduertent.* 11.
152 probat, quatuor iſti Scriptores omnimoda
fide digni in ijs quæ ad Hiſpaniæ hiſtoriam ſpe-
ctant, cenſeri debent, ob ipſorum antiquitatem;
quia ſcripſerunt de illis, quæ ipſorum tempo-
re, vel non multo antea acciderant; quoniam
ex Archiuijs Eccleſiarum, Dypticis, Tabularijs,
153 & Cathalogis ipſarum, ea hauſerunt; quia om-
nes ipſi Hiſpani, & inter ſe, vt in plurimum con-
cordes fuerunt; quia iuxta antiquas eius Regio-
nis traditiones ſcripſerunt; ac tandem quia ſunt

teſtes

teſtes affirmatiui, ſæpiſſimè loca, tempora, dignitates, & alias circunſtantias rerum, ac perſonarum, de quibus ſcribebant, diligentiſſimè annotantes. Vnde ſæpius mecum cogitaui quod quemadmodum diuina prouidentia actum eſt, vt pro tota Eccleſia, quatuor eſſent Euangeli-
154 cæ hiſtoriæ Scriptores, & Euangeliſtę; quatuor etiam præcipui Doctores; ſic ſuo modo quatuor quoque iſti Dexter, Maximus, Luitprandus, & Iulianus, Scriptores etiam (etſi humanæ, ac fallibilis authoritatis) rerum Hiſpanicarum eſſent, qui abſtruſa, & recondita eius nationis, Orbi euulgarent.

155 In teſtem quoque huius cauſæ, & in hoc ſæculo duodecimo, florens, iure compellandus Aulus Hallus præclarus Poeta, natione Gallus, & patria Burdegalenſis, Regi Alphonſo Sexto, qui Cæſarauguſtam hoc tempore è manibus Saracenorum liberauit, gratus amicus. Hic enim in lib. quem ſcripſit de aduentu S. Iacobi in Hiſpaniam, & fundatione Eccleſiæ S. Mariæ de Pilar, loquens de eodem Iacobo Apoſtolo, cui eam facere præceperat B. Virgo illi apparens, ait: De Aulo Hallo.

Protinus hic cellam lætus fabricare Marię
Incipit, & manibus proprijs erexit, & Aram,
Quę prouidus voluit pręeſſet iuncta Columnę.

Etenim

Etenim verbum illud *præeſſet* denotat Apoſtolum hanc Aram, ſeu Eccleſiam in Cathedralem erexiſſe. Prout notat Doctor Erze *in addit. ad lib. de prædicat. D. Iacobi in Hiſpania fol.* 289. Huiuſmodi autem opus Halli notis Ioan. Tamaio Salazar illuſtratum, & ex M.S. Gothico correctum, prodijt anno 1648. Matriti. Fidem accipit hic Hallus à Iuliano Petri ſupra relato, ac viciſſim illi fidem præſtat; ſiquidem Iulianus in Chro-
156 nicon à 500. annis, & amplius à ſe compoſito, loquens de 1132. qui in hoc 12. ſæculo clauditur, inquit: *Viuebat hoc tempore iam ætate decrepitus Aulus Hallo Poeta Burdegalenſis. Semper hic Poeta celebris fuit: Scripſit enim elegantiſſimo carmine aduentum S. Iacobi Zebedæi filij ad Hiſpanias, fundationem ab eo factam B. Mariæ Cæſarauguſtanæ de Pilari; idque vno libro verſibus heroicis.* Hic quadrat illud Dialecticum axioma, *verum conſonat vero.*

CAP.

Anton. de Mauro *Allegat. 27. num. 4.* Barboſa *de iur. Eccleſiaſtic. lib. 2. cap. 13. num. 15. 16. 40. & 41.* Secundo, quia in ea, vel iuxta eam per
120 400. annos, quibus à Mauris oppreſſa eſt, ſemper adfuere Canonici, Presbyteri, vel Clerici, qui eam regebant, & fidelibus Sacramenta miniſtrabant. Prout colligitur ex Prades *lib. 2. venerat. Imag. in cap. 5. §. 1.* Murillo *in fundat. Capellæ Angelicæ cap. 30.* & Cæſarauguſtano *in Commentar. pag. 238. ac pag. 181.* vbi de hoc Epitaphio reperto in Clauſtro eiuſdem Eccleſiæ, duodecim Canonicorum huius temporis, de quo nunc eſt ſermo.

Hic duodenorum ſunt condita Canonicorum
Oſſa ſub hac petra, quos Chriſti ſumat in æthra.

121 Tertio, quia ex hoc colligitur fuiſſe eo tempore Parrochiam totius Ciuitatis, ac proinde demonſtraſſe eſſe Eccleſiam Cathedralem, quæ vocatur *Parrochia totius Ciuitatis*, prout ex pluribus accumulatis affert idem Barboſa *ſupra lib. 1. cap. 28. num. 19.* Quarto, quia eſto, quod tunc temporis Epiſcopus in ea Eccleſia perſonaliter præſens non adeſſet nihilominus Presbyterum aliquem Epiſcopi Vicesgerentem ibi ad-

Parrochia totius Ciuitatis.

ſuiſſe, conſtat clare ex Luitprandi Chronico ad
ann. Chriſti 787. vbi loquens de ſecunda Syno-
122 do Nicæna circa idem tempus celebrata, ait:
*In qua interfuit Pantaleo Epiſcopus Valentinus ex
Hiſpania, & Theodorus Presbyter Badæ prope
Carthaginem Spartariam, nunc vocata eſt Baga,
olim dicta Thiar; interfuit etiam Nicephorus Preſ-
byter Sanctæ Mariæ de Columna Eccleſiæ Cæſarau-
ſtanæ, & Agapius S. Thyrſi Monaſterij Toleti Ab-
bas pro Domino Helipando Pontifice Toletano, eiuſ-
que Vicario.* Quibus ſimilia Iulianus *in Chronicon*,
quæ etiam refert Tamaius *in notis ad Luitdran-
dum*. Etenim niſi iſte Nicephorus Epiſcopi
munus in Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar age-
ret, nullo iure in Synodo generali cum Epiſco-
po Valentino, & Vicario Toletani Antiſtitis,
& ante illum nominaretur. Omitto, quod no-
men *Presbyteri* ſæpius apud antiquos pro Epi-
ſcopo ponitur, ſaluo Hierarchico ordine inter
Epiſcopum, & Presbyterum, quem Eccleſia con-
tra hæreticos concedit. Sit ergo teſtis *Cathe-
dralitatis* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna
pro hoc ſæculo octauo iſte Nicephorus Presby-
ter, Chorepiſcopus, aut Epiſcopus forſan Suf-
fraganeus, vel Epiſcopi abſentis Vicarius.
De nono ſæculo. 123 Nonum etiam ſæculum teſtes fide dignos
pro

pro præſenti cauſa offert, duos videlicet Epiſcopos, *Senniorem*, & *Heleam*, qui eo ſæculo Cæſarauguſtanam rexere Eccleſiam: prout Cathalogi Epiſcoporum eius Inclytæ Ciuitatis demõſtrant. Hos enim *Senniorem*, & *Helecam* Epiſcopos in hac Eccleſia Sanctæ Mariæ de Columna, veluti in propria Cathedra ſediſſe, luculentum teſtimonium Zuritæ *in Indicibus fol.* 13. *ſub*
124 *ann.* 889. qui huic ſæculo correſpondet, corroborat. Dicit enim de ipſa: *Vnde & Helecę, & Senniori, ac ſuperioribus, poſterioribuſque Epiſcopis, & Eccleſiaſtico cætui, ſacroſancta ea Ædes Sedem, ac Domicilium præbuit.* Quod teſtimonium egregiè vrget Rota relata de anno 1630. *num.* 109. dicens, ex eo probari Cathedralitatem dictæ Eccleſię, non ſolum pro tempore inundationis Maurorum, ſed etiam temporibus anterioribus. Dicam & ego *& poſterioribus*. Quomodo autem locus iſte Zuritæ non ſit ab eadem Sacra Rota deprauatus, aut truncatus, vt ſatis liberè ſcripſit quidem modernus, probabo infra *cap.* 6. *ſub num.* 430.

125 Adeſt & alius integer teſtis huic ſæculo, & præfato Senniori Cæſarauguſtano Synchronus, Aymoinus Monachus Benedictinus Gallus, qui *in lib. Inuentionis*; ſeu *tranſlationis Sancti Vin-* Aliud teſtis

centij Martyris cap. 6. cum dixiſſet, Audaldum Monachum Reliquias eius Martyris Cæſarauguſtam aſportaſſe, ſubinfert: *Sennior Epiſcopus ſtupens, nimiumque admirans, & æſtimans omnino quod eſſet plane alicuius Sancti Martyris corpus, iuſſit illud auferri, atque in Eccleſia Beatæ Mariæ ſemper Virginis (quæ Mater eſt Eccleſiarum eiuſdem Vrbis) veneranter recondi, in qua olim ſub Valerio Pontifice idem Martyr ſtrenuuſque athleta Archidiaconij arcem inſignis tenuerat*. Sit ergo ex huius Aimoini teſtimonio Eccleſia del Pilar *Mater Ec-*
126 *cleſiarum* Cæſarauguſtæ. Hunc authorem, & eius opera commemorat Poſſeuinus *in Apparatu*: fallitur tamen dum dicit ann. 990. claruiſſe, cum dicere deberet ann. 899.

Dedecimo ſæculo.

127 Decimum porro ſæculum ab hiſtoricis communiter pro infelici putatum, hanc ſuam infauſtam ſortem in cauſa etiam præſenti demonſtrat: cum propter Mahumeticam ſectam in Hiſpaniam, ac Cæſarauguſtam inductam, ac Chriſtianorum à barbaris illatam perſecutionem, Antiſtites Cæſarauguſtani (aliquot enim eo tempore fuiſſe diligentiores aliqui ex Iuliano hauriunt) in locis remotis à ſua Sede Sanctæ Mariæ *de Pilari* abeſſe exules cogebantur, vel ad alias Eccleſias promoueri. Propterea enim ex ipſis Ca-

the-

thedralitas huius Eccleſiæ comprobari non poteſt; niſi ſolum ex generalibus principijs ſuperius inductis, quod videlicet, omnes quotquot tales fuerunt etiam captiuitatis huius æuo, eam Eccleſiam, non aliam, pro ſua Sede agnoſcebant. Quod etiam firmatur ex eo quod Chriſtiani Cæſarauguſtæ ſub Sarracenico iugo gementes, iuxta eam degerent, & per loca ſubterranea, quorum veſtigia etiam nunc extant, incedentes, ipſam veluti Matricem frequentarent. Vt teſtatur ille Cæſarauguſtanus *ſupra par.* 180.

129 Nihilominus egregius alius huius Cathedralitatis pro hoc ſæculo teſtis adeſt Luitprandus, ſeu Eutrandus, è Subdiacono Toletano, & Ticinenſi Diacono, Epiſcopus Cremonenſis, Berengario ſecundo Italiæ dicto Regi à Secretis, & pro Othone Primo German. Imperatore, ad Pont. Max. & Imperat. Conſtantinopol. Legatus. Hic enim clariſſimus Vir in ſuo Chronicon plura teſtimonia præſentem cauſam concernentia protulit, quorum aliqua in præce-

De Luitprando.

130 dentibus allata ſunt. Vnum illud eſt in Chronicon ad ann. Chriſti 677. videlicet: *Beatiſſima Sedes de Columna in Vrbe Cæſarauguſtana, quæ conſtructa eſt iuſſu Virginis à Beato Iacobo* &c. *hoc tempore celeberrimo multorum peregrinorum contuber-*

bernio celebratur.

Expeditur. 131 Etenim illud *Beatiſſima Sedes de Columna*, hunc primatum, ſeu dignitatem *Cathedralitatis* indigitare ex titulo illo *Beatiſſimi,* Papæ conceſſo, elici poteſt. Ille enim denotat eminentiam, & excellentiam Pontificiæ authoritatis ſuper omnes alias, prout ex Iunipero à Drapano, Henrico Kalteiſen, & alijs haurit Theophylus Raynaudus *in Corona aurea Summi Pontificis in verbo Beatitudo*. Indicet ergo in præſenti illud *Beatiſſima Sedes* primæuitatem, & præcedentiam huius Sanctæ Eccleſiæ ſuper alias Cæſar-
132 auguſtanas. Concurſus quoque ille peregrinorum ad eam Eccleſiam id denotat: talis enim concurſus vt in plurimum, eſt ad Eccleſias Matrices, & primarias Ciuitatum. In fragmentis etiam eiuſdem Luitprandi *num.* 11. hæc præclara leguntur, dum agit de reparatione Eccle-
133 ſiarum tempore Conſtantini Imperatoris facta. *Tunc reparata eſt Sanctæ Mariæ de Columna Matrix orbis Eccleſia*. Quibus etiam non ſolum Eccleſiarum Cæſarauguſtæ, ſed & totius Orbis *Matrix* appellatur ea Eccleſia. Fragmen o quoque 94. dum dicitur de Vv lderedo Cæſarau-
134 guſtano Epiſcopo: *Sepultus eſt in ſacratiſsima Sede B. Mariæ Virginis de Columna à S. Iacobo ædifi-*

dificata. Idem inſinuatur, tum ex titulo illo *Sacratiſſima Sede*, tum ex ſepultura Antiſtitis, vt tactum in ſuperioribus, fuit. Fragmento prętcrea 184. dum ait de hæreſi Priſcillianiſtarum, *Damnata eſt in Secretario Sanctæ Mariæ del Pilar Cæſarauguſtæ, quod Sanctus Iacobus ædificauit, & non alibi decuit damnari*. Idem ſubindicat, præſertim ſi cum præcedentibus coniungatur, & expendatur vox illa *Secretario*, quæ propria videtur Eccleſiarum Matricum, ſeu magnarum Baſilicarum.

135

156 Nec audiendi qui ſcrupulum aliquem quoad fidem. & authoritatem, huic Luitprando incondite affigunt. Ea enim, quæ pro Dextro in quinto ſęculo dicta ſunt, Luitprando concinunt. Eum namque tuentur Sigibertus, Bellarminus, Girardus, Tritemius, Poſſeuinus, & Hiſpana Bibliotheca, dum *de Scriptoribus Eccleſiaſticis agunt*, Boſſius, Rus, Portocarrero, Baronius, Vaſquez, Eſcolanus, Murillus, Calderon, & Carus, quos congerunt Erze *de prædicat. Sancti Iacobi in Hiſpan. par. 1. Tractat. 1. cap. 20.* & Quintana Dueñas *de SS. Toleti aduertent. 10. num. 6. & 7.* eumque ſæpius in meis Annalibus retuli. Vnde merito Dom. Thomas Tamaius de Vargas inſignis eruditionis author, e- De fide Luitprãdi.

137

ius

Erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem nihil nocet Cathedralitati Eccleſiæ Sanctę Mariæ de Pilari.

CAP. III.

157 NEC ea quæ dicta ſunt vllo modo eneruantur ex facto, quod contigit hoc tempore, quo Cæſarauguſtæ Ciuitas ex Barbarorum manibus vindicata fuit, de anno videlicet 1117. vel 1118. quod ſcilicet Regis Alphonſi eius Vrbis Reſtauratoris voluntate, Epiſcopique, ac Eccleſiæ Sanctæ Mariæ del Pilar conſenſu, Mezquita maior Sarracenorum ibi relicta, in Eccle-
158 ſiam Cathedralem fuit erecta, & conſecrata ſub titulo Sancti Saluatoris: vel quia mos erat Regum Hiſpaniæ cum Vrbes recuperabãt, Maurorum præcipuas Mezquitas ibi repertas in Eccleſias Matrices conſecrare, prout plures Hiſtorici Hiſpani aſtruunt: vel quia, vt alij volunt,

Præcluditur obſtaculum.

votum emiſerat ſic faciendi: vel, vt alij inquiũt, quia Rex imminentium bellorum cauſa grauatus, non poterat præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, etſi non deſtructam, ruinoſam tamen, & labefactatam condigne reparare: vel denique, quia, vt Martinus Garſia egregius author, Epiſcopus, Inquiſitor, Regum Catho-
159 licorum Concionator, &, quod pluris eſt ad intentum præſens, Canonicus Eccleſiæ Sancti Saluatoris dixit *ſerm. 144.* verbis illis cedro dignis; *Quia Mater habebat Eccleſiam, & filius non haberet diuerſorium, conſecrata eſt Meſquita maior in Eccleſiam filij, & nunc à die illa dicitur Eccleſia Sancti Saluatoris.* Quomodocunque autem res fuerit ex hoc facto deduci videtur Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Columna *Cathedralitatem*, quam habebat, amiſiſſe; ac perinde, omnia, quæ in præcedentibus pro ipſa allata ſunt, prorſus euaneſcere; cum ſolum probent de tempore antecedenti, non de ſubſequenti iſtam Vrbis recuperationem; præſertim cum ab eo tempore, per 500. ac amplius annorum ſpatium, talis Cathedralitas in ea Eccleſia Sancti Saluatoris perſeueret: ex quo intrat præſumptio primordialis, & originariæ Cathedralitatis, etiam ab initio; prout ex *l. ex perſona num. 2. C. de præſumpt.*

ſumpt. Saliceto, Alexandro, Alciato, Euerardo, Menochio, & Rotæ deciſione arguit Rota illa relata de anno 1630. *num.* 1. *&* 2.

160 Hoc enim partis aduerſæ fulcrum, quamuis fortiſsimus Achyles ab ea exiſtimetur, debile tamen eſſe multis oſtenditur, tum ex parte Regis, qui eius erectionis in Cathedralem Eccleſia Sancti Saluatoris author eſſe dicitur; tum ex parte Eccleſiæ S. Mariȩ de Pilari, qui in eam conſenſiſſe affirmatur; tum ex parte ipſius erectionis ſecundum ſe conſideratæ. Et primò ex parte Regis, id conſtat ex eo, quod quemad- Fulcrum debile.

161 modum ſolius Papæ eſt Epiſcopum Eccleſiæ Sponſum creare, ſic & dare illi Sponſam Eccleſiam, videlicet Cathedralem, cuius ipſe Sponſus eſt, *ca. præcipimus* 16. *quæſt.* 1. *ne ſede vacante*, Rebuff. *in prax. beneficiorum, titulo de erect. in*

162 *Eccleſ. Cathedralem num.* 1. Azor *inſtit. moral. par.* 2. *lib.* 5. *cap.* 29. *quæſt.* 25. *& lib.* 6. *cap.* 30. *quæſt.* 2. *&* 4. Gambarus *de offic. Legati à latere, tit. de varijs ordin. nominibus num.* 160. Garzia *de benefic. par.* 12. *cap.* 5. *num.* 1. & Barboſa *de Canonic. & dignitatibus cap.* 2. *num.* 2. Cum igitur nulla Papæ authoritas interuenerit in tali erectione, nulla prorſus. & caſſa ex parte Regis, qui author fuit ipſius, ȩſtimari debet.

Rex non potuit. 163 Non potuiſſe autem Regem id facere, ſed ſolum Papam, ex eo etiam clarè elicitur, quod cum is idem Rex tempore quo Toletana Vrbs ſub Maurorum ditione erat, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de *Alfizen* Ordinis Carmelitani, in qua Chriſtiani tunc temporis Sacra peragebant, Cathedralem Eccleſiam facere vellet, id perficere non potuit, quia Papæ non placuit, ſicut *tom.* 3. *Annal. pag.* 503. *num.* 5. dixi, ex relato Iuliano Perez, ſeu Petri Archipresbytero Toletano in *Chronic. ad ann.* 1085. *num.* 554. vbi id expreſ-
164 sè habet. Ex eo autem perſpicuè oſtenditur, Regem nec voluiſſe, nec potuiſſe hanc erectionē huius Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem facere non accedente Papæ authoritate. Vnde optimè Lotherius *de re beneficiaria lib.* 1. *q.* 14. *num.* 128. inquit, quod non debet *pendere à poteſtate alterius quam Papa, facere, vt Cathedralis definat eſſe talis, ca. mutationes 7. queſt. 1. Imola in Clement. in pleriſque num. 9. de elect. Gratianus vbi ſupra num. 47.* ſic Lotherius. Deinde id
165 expreſſe videbatur prohibitum per Gregoriū Septimum, qui in Bulla, ſeu litteris datis ſub anno 1073. Sanctio Regi, & eius ſucceſſoribus, concedit facultatem ipſis ſuper diſtributionem Eccleſiarum tam è manibus Turcarum erepta-

rum quam ab ipſis ædificatarum, *Sedibus* (inquit Pontif.) *dumtaxat Epiſcopalibus exceptis*. Nullum ergo ius Rex Alphonſus habebat ſupra Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ diſtribuendam Eccl. S. Saluatoris. Præterea eſto, quod Papę conſenſu talis erectio Eccleſ. S. Saluatoris in Cathedralem facta fuerit, vtique neceſſario fieri debebat ſine præiudicio, aut læſione Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ del Pilar, cui ea à 1100. circiter annis competebat, niſi Papa, aut Rex qui nomine ipſius hoc faceret, id exprimerent. *Extrauag. vlt. de conceſſ. præben. Ioan. 22.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de erect. in colleg.* Gratian. *diſcept. foren. tom. 5. cap. 867. n. 18.* Barboſa *ſupra*. Et in ſimili caſu harum Eccleſiarum, & præeminentiarum huius del Pilar dixit Clemens Octauus ſępius vt patet in quodam Breui, quod refert Rota in vna coram Coccino de ann. 1609.
167 inter deciſiones ipſius *num.* 452. Oſtendat ergo pars aduerſa reſcriptum aliquod Papale, vnde conſtet per Cathedralitatem conceſſam S. Saluatoris Eccleſiæ Papam derogaſſe Cathedralitati, qua Eccleſia S. Mariæ del Pilar à multis ſæculis fruebatur. Corruit ergo partis contrariæ fundamentum ex parte cauſæ efficientis huiuſmodi erectionis deſumptum.

Quod

Corroboratio.

168 Quod iure, meritoque roborari poteſt ex doctrina celebris Doctoris Ioannis Vvameſij Iuriſconſulti, qui in *tom.1. conſiliorum conſil.10.* in terminis terminantibus, ſeu etiam fortioribus, de translatione, ſeu erectione cuiuſdam Eccleſiæ in Cathedralem, loquens. Primò expreſsè ait, quod per talem erectionem *Aliud nihil ademptum ſit, quam quod directis, & apertis, ſeu diſpoſitiuis verbis, in Bulla erectionis continetur.* In caſu autem, de quo in præſenti eſt ſermo, nec extat *Bulla erectionis*, & multo minus conſtat *de talibus directis, & apertis, ſeu diſpoſitiuis verbis;* ac proinde intrat doctrina Vvameſij, quod *nihil ademptum ſit* Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris.

169 Deinde ſecundo ait, quod *ciuili modo omnes huiuſmodi gratiarum, & prærogatiuarum conceſſiones accipiendæ ſunt, vt ſcilicet non redundent in alterius incommodum.* Cathedralitatis ergo conceſsio Eccleſiæ Sancti Saluatoris facta, accipienda eſt, ex huius Doctoris mente, ita vt non redundet, *in alterius* (Eccleſiæ ſcilicet de Pilari) *incommodum.* Tertio, id probans ex varijs iu-

170 ribus adiungit: *Id ſolum conceſſum intelligitur, quod ad ſubſtantiam gratiæ, & præeminentię eſſe poteſt; & id minime, quod ad alterius vexationem, vel eius diminutionem tendit.* Quæ etiam adunguem

guem noſtro caſui adaptantur : eſto enim admittatur conceſſam fuiſſe Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, ſiue à Rege ; ſiue etiam (quod non ſubſiſtit) à Papa, nihilominus hæc conceſsio *ſolum intelligitur quod ad ſubſtantiam gratiæ eſſe poteſt*, vtputa, Epiſcopi reſidentiam, & ſimilia : non autem *quod ad alterius vexationem, vel eius diminutionem tendit* : videlicet extinctionem, ſeu ſuppreſsionem priuilegiorum
171 Cathedralitatis, quæ à primæua Eccleſiæ erectione Templo Sanctæ Mariæ de Pilari competebant. Subiungit quarto Theodoſij Imperatoris exemplum, qui *exornando Berythum Ciuitatem dignitate Metropolitana, nihil voluerit detrahi Tyro de ſuo iure, ſed quod vtraque dignitate ſimili perfrueretur*. Sic ergo prudenter credendum de Alphonſo Rege, vel Imperatore, hanc mutationem faciente. Vnde quinto addit, rationem, veluti à priori deſignans, quia *Generalitas priuilegij, & ipſum priuilegium ſic ſemper reſtringitur, ne ius commune lædatur, ſi priuilegium totaliter poteſt*
172 *habere effectum*. Quæ etiam adſtipulantur Eccleſiæ de Pilari ; cum non obſtante quocunque priuilegio Cathedralitatis Eccleſię Metropolitanæ conceſſo, adhuc ſtare poterant exemptiones, quæ prætendit, & antea habebat. Item ſexto, præ

& vrgentius inquiens: *Nec Papa, aut Imperator præſumatur in dubio velle tollere ius quæſitum etiam*
173 *Iudæo*. Quæ ſunt conformia ijs quæ ſupra adduxi. Præſertim, quia, vt ſeptimo concludit: *Aliter dicendo oporteret fateri priuilegium eſſe ini-*
174 *quum: quod, cum ſuperuenit, vel detegitur, etiam ſi ab initio æquum fuit, reuocari, & caſſari debet*. Adhuc clarius octauo, dum ait: *Sic in propoſito, ſublimatio, ſeu erectio Collegiatæ Eccleſiæ A. in Cathedralem, nulla facta mentione, aut derogatione priuilegiorum, ſeu iuris Monaſterij B. non debet in aliquo diminuere eiuſdem Monaſterij iura, aut priuilegia*. Et quaſi digito tangens controuerſiam,
175 de qua in præſenti, hæc ſubiungit nono. *Hoc eſt in propoſito alternatiuam illam, & neceſſitudinariam præcedentiam ab antiquo inter hanc Eccleſiam, & Monaſterium ſeruari ſolitam. Quæ antiqua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, & potiſſimum in dubio retinenda, & ſeruanda eſt, in conſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate graduum inter homines. Ita vt quemadmodum Eccleſia A. aduerſus Monaſterium B. prius nullam prærogatiuam prætendere ſolebat, ſed illi loco cedere, cum ad illam Proceſſionum cauſa ventum erat; & è diuerſo Monaſterium Eccleſiæ priorem locum deferebat in ſuo patronatu, ita quoque nunc vtrumque, & re-*

ſpe-

ſpeciue deferre debeat, non iure alicuius pręeminentiæ, ſeu prærogatiuæ; ſed iure velut honoris, familiaritatis, hoſpitalitatis, & amicitiæ, in qua quiſque aduenientem honorificentius excipere, & honoris prærogatiua dignare ſolet. Pergit vlterius ad propoſitum dicens. *Neque enim nulla erit Cathedralis Eccleſia, ſi hoc quoque non habeat; quia huiuſmodi præcedentia non eſt ſubſtantifica qualitas Eccleſiæ Cathedralis*. Quod probat exemplo peruetuſto Monaſterij Sanctæ Genoueſæ Pariſienſis, & Canonicorum Cathedralis eiuſdem Eccleſiæ Pariſienſis; *in quo ſeruatur* (inquit) *paritas illa, per obſeruationem illius viciſſitudinariæ præcedentię*. Demum pro ſua, & pro præſenti cauſa, ſic tacitæ aliæ obiectioni ſatisfacit. *Nec dura, aut vio-*
177 *lenta dici poteſt hęc interpretatio, propter ſpecialis exemptionis per longiſsimas ſucceſsiones amplitudinem, eouſque etiam porrectam, vt nec deuotionis, precum, aut proceſsionum cauſa, ſtatio aliqua Epiſcopo in Monaſterio, & Monaſterij patronatu permittatur*. Hæc porro omnia, etſi quadantenus fuſiora, eo adduxi, quia ſicut ouum ouo ſimilia videntur ijs, quæ in præſenti controuerſia tanguntur, & pro eiuſdem deciſione valent, ſicut valuerunt pro caſu, in quo præfatus Ioannes Vvameſius loquebatur. Habeatur ergo ex

& vrgentius inquiens: *Nec Papa, aut Imperator*
præſumatur in dubio velle tollere ius quæſitum etiam
173 *Iudæo*. Quæ ſunt conformia ijs quæ ſupra ad-
duxi. Præſertim, quia, vt ſeptimo concludit:
Aliter dicendo oporteret fateri priuilegium eſſe ini-
174 *quum: quod, cum ſuperuenit, vel detegitur, e-*
tiam ſi ab initio æquum fuit, reuocari, & caßari de-
bet. Adhuc clarius octauo, dum ait: *Sic in*
propoſito, ſublimatio, ſeu erectio Collegiatæ Eccleſiæ A.
in Cathedralem, nulla facta mentione, aut deroga-
tione priuilegiorum, ſeu iuris Monaſterij B. non de-
bet in aliquo diminuere eiuſdem Monaſterij iura, aut
priuilegia. Et quaſi digito tangens controuerſiam,
175 de qua in præſenti, hæc ſubiungit nono. *Hoc*
eſt in propoſito alternatiuam illam, & neceſſitudi-
nariam præcedentiam ab antiquo inter hanc Eccle-
ſiam, & Monaſterium ſeruari ſolitam. Quæ anti-
qua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, & po-
tiſſimum in dubio retinenda, & ſeruanda eſt, in con-
ſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate graduum
inter homines. Ita vt quemadmodum Eccleſia A.
aduerſus Monaſterium B. prius nullam prærogati-
uam prætendere ſolebat, ſed illi loco cedere, cum ad
illam Proceſſionum cauſa ventum erat; & è diuer-
ſo Monaſterium Eccleſiæ priorem locum deferebat in
ſuo patronatu, ita quoque nunc vtrumque, & re-

ſpe-

ſpectiue deferre debeat, non iure alicuius pręeminentiæ, ſeu prærogatiuæ; ſed iure velut honoris, familiaritatis, hoſpitalitatis, & amicitiæ, in qua quiſque aduenientem honorificentius excipere, & honoris prærogatiua dignare ſolet. Pergit vlterius ad propoſitum dicens. *Neque enim nulla erit Cathedralis Eccleſia, ſi hoc quoque non habeat; quia huiuſmodi præcedentia non eſt ſubſtantifica qualitas Eccleſiæ Cathedralis*. Quod probat exemplo peruetuſto Monaſterij Sanctæ Genoueſæ Pariſienſis, & Canonicorum Cathedralis eiuſdem Eccleſiæ Pariſienſis; *in quo ſeruatur* (inquit) *paritas illa, per obſeruationem illius viciſſitudinariæ præcedentię*. Demum pro ſua, & pro præſenti cauſa, ſic tacitæ aliæ obiectioni ſatisfacit. *Nec dura, aut vio-*
177 *lenta dici poteſt hęc interpretatio, propter ſpecialis exemptionis per longiſsimas ſucceſsiones amplitudinem, euſque etiam porrectam, vt nec deuotionis, precum, aut proceſsionum cauſa, ſtatio aliqua Epiſcopo in Monaſterio, & Monaſterij patronatu permittatur*. Hæc porro omnia, etſi quadantenus fuſiora. eo adduxi, quia ſicut ouum ouo ſimilia videntur ijs, quæ in præſenti controuerſia tanguntur, & pro eiuſdem deciſione valent, ſicut valuerunt pro caſu, in quo præfatus Ioannes Vvameſius loquebatur. Habeatur ergo ex

dictis debile eſſe fundamentum partis aduerſæ; ex parte eius deſumptum, qui dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris in Cathedralem erexit:

Debilitas ex parte Eccl.S.Mariæ.

178 Quod vero flaccidum etiam ſit ex parte Eccleſiæ Sanctæ Mariæ conſentientis in Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, pro comperto videtur, eo quod nullo fundamento, nulloque inſtrumento (quod viderim) affirmari poteſt in eam conſenſiſſe cum præiudicio ſuæ Cathedralitatis, quam poſſidebat. Nullus enim

179 præſumitur iactare ſuum, *l. cum de indebito de probat.* quia, vt dicebat Apoſtolus. *expedit me magis mori, quam vt gloriam meam, quis euacuet.* Baldus *in conſil. 312. lib. 4.* Crauettus *conſil. 2. num. 18. & conſil. 49. num. 7.* Villar. *in ſcholijs ad decret. Cur. Iuſtit. Aragon. littera S.* Et quia re-

180 gula iuris eſt, *id quod noſtrum eſt, ſine facto noſtro ad alium transferri non poteſt.* Vlpian. *lib. 5.*

181 *ad Sabinum.* Ac quia *nemo eligit viam, per quam iudicium ſuum ſubuertatur, l. 3. verſic. nec credendus, ff. de milit. teſtam. l. quoties, ff. de verborum obligat. cap. Abbate, iuncta gloſſa, verbo potius de verborum ſignificat.* Mantica *de coniecturis vltim. volunt. lib. 2. tit. 1.* Menochius *de preſumpt. lib. 6.* Barboſa *in axiomat. axiom. 160. num. 3.* Conſtat etiam hoc ad oculum ex dicen-

dis

dis in ſequentibus, ex quibus clarè innoteſcet
182 Eccleſiam del Pilar, nunquam conſenſiſſe in Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, niſi ſaluis ſuis iuribus, & ſemper retinuiſſe, ac continuaſſe præeminentias proprias Cathedralitatis; pro illis conſeruandis litigaſſe; & ſententias in ſui fauorem tam à Iudicibus Cæſaraugustanorum Tribunalium, quam à Sacra Rota obtinuiſſe.

183 Quod ſimiliter aduerſæ partis fulcrum omnino infirmetur ex parte erectionis ipſius ſecundum ſe conſideratæ, liqueſcit etiam ex eo, quod ipſa nullatenus fuit per modum translationis, proprie de translatione loquendo; non ſolum quia, vt dixi, translatio (propria intellige) Eccleſiarum non fit niſi ex Papæ authoritate; prout eſt textus expreſſus *in cap. niſi ſpecialis de offic. legati*, vbi ne credatur nouam inſtitutionem fuiſſe Innocentij Tertij, qui eſt author illius capitis, dicitur contrarium fieri, *ſpretis canonicis* Ex parte erectionis.
184 *ſanctionibus, & conſuetudine generali*. Quas ſanctiones gloſſa *ibidem verb. ſanctionibus* enumerat. Fauet etiam *cap. quod translationem eodem titulo*, & Gloſſa *ibidem*, *verbo reſeruata*, & Villar. *in ſcholijs ad decreta Curiæ Iuſtit. Aragon. littera M.* ponderans hanc translationem fa-

ctam fuiſſe abſque extinctione præeminentiarum, quia non interuenit Summi Pontificis con-
185 ſenſus, vt requirebatur. Deinde id oſtenditur, quia translatio propriè, & non late ſumpta, importat omnimodam extinctionem, ſeu ceſſationem Eccleſiæ, quæ transfertur à loco in quo erat prius, ita vt etiam ceſſent in illo priuilegia, quæ habebat. Gloſſa *ca. ſi quis vult* 16. *quæſt.* 1. Rebuff. *ſupr. num.* 17. *&* 19. Ea autem, quæ adduntur in ſequentibus, apertè demonſtrabunt, iura, & priuilegia Cathedralitatis in
186 Eccleſia Sanctæ Mariæ permanſiſſe. Præterea ad idem, quia hæc propria Eccleſiæ translatio non contingit, niſi ſimul transferantur totum Capitulum, Canonici, & Dignitates, qui ſunt partes ipſius Eccleſiæ, relictis in prima Eccleſia aliquibus Præsbyteris, qui ibi miniſtrare debeãt. *ca. ſi quis vult* 16. *quæſt.* 1. Præpoſit. *in ca. Temporis qualitas* 7. *quæſt.* 1. Rebuff. *ſupr. num.* 18.
187 Quod argumentum maiorem vim habet ſi ſupponatur, prout ſupponi debet, quod eſſentia Cathedralitatis alicuius Eccleſiæ eſt, quod habeat Capitulum, ideſt Canonicos, Dignitates, &c. *cap. nouit, cap. quanto de his quæ fiunt à maiori parte Capituli*. Barboſa *de Canonic. & Dignitatibus cap.* 2. *num.* 2. Quin addendum, quod

mai

manente Clero, & populo, manere debet Eccleſia Cathedralis: ſicutè contra illis non manentibus ipſa non manet; quia contrariorum eadem eſt ratio. Lotherius *de re benefic. lib.* 1. *cap.* 14. *num.* 1. *&* 128. Cum igitur in iſta erectione non fuerint tranſlati Canonici Sanctę Mariæ del Pilari, ſed manſerint, Canonici, Clerus, & Populus; vtique nec dici debet proprie tranſlatam Cathedralitatem. Dixi *propriè*, quia *impro-*

188 *priè*, & *abuſiuè* id admitti poteſt, cum aliquibus fautoribus huius cauſæ, & cum Ferrerio in ſententia quadam, de qua infra *ſub ann.* 1502. Et quatenus ſcilicet per eam factum eſt, vt Epiſcopi, qui in dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ ſemper reſidentiam habuerant, curſu temporis in alia Sancti Saluatoris, veluti capaciori, & commodiori loco, eam habere ceperint.

189 Talis ergo Cathedralitatis erectio non fuit aliud, niſi quædam *vnio, communicatio*, & *extenſio* Cathedralitatis primariæ, quæ erat in dicta Eccleſia *del Pilar*, illi Eccleſiæ Sancti Saluatoris, iuxta modum, quo Philoſophi dicunt, Erectio nō fuit niſi vnio.

190 quod eadem indiuiſibilis anima rationalis, aduenientibus per nutritionem nouis partibus corporis humani, vnitur, & communicatur illis, & ad eas extenditur: & Theologi, quod bo-

nitas

nitas, vel malitia actus interioris efficacis, adueniente actu exteriori, vnitur; & communicatur illi, & extenditur ad ipſum. Omitto (propter Myſterij ſingularem Maieſtatem) quod fides docet in myſterio Trinitatis contingere, quod ſcilicet eadem diuina natura indiuidua, & ſingularis exiſtens, quæ eſt in Patre, communicetur etiam Filio, & Spiritui Sancto. Nam

191 Regula generalis eſt; quod actus præſumitur fieri eo modo quo validè, & licitè fieri poteſt, *l. quoties, ff. de rebus dub. l. merito, ff. pro ſoc.* Roca coram Ludouiſio *deciſ.* 493. *num.* 5. ex alijs.

192 Et quia ſemper diſpoſitio præſumitur facta in caſu iure permiſſo, non in prohibito, Bartholus *in l. gerit. de adquirend. hæredit.* Baldus *in l.* 3: *de milit. teſtam.* Vantius *de nullitat, ex defect. iuris num.* 171. Surdus *conſil.* 19. *lib.* 1. Monter. *deciſ.* 41. *num.* 19. & ex illis Michael del Villar *in ſcholijs ad decret. Curię Iuſtit. Aragon. littera M.* Vnde quia translatio propria ſine Papæ authori-

193 tate fieri non poterat, ſolum facta eſt vnio, communicatio, & extenſio Cathedralitatis, quæ fieri potuit; tum ab Epiſcopo, *cap. ſicut vnire de exceſſibus prælat.* Lother. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 28. *num.* 111. tum etiam à Rege; eo quod propter bella cum infidelibus illis temporibus per-

permittebatur Pr ncipibus, *ca. ſi quis vult* 16. *quæſt.* 7. Rebuff. *in praxi ſupr. num.* 7. *Villar. ſupra, littera I.*

194 Ex quo fit (eſt quæ ſummè notandum) dictam Eccleſiam Sanctæ Mariæ del Pilar, dici debere *vnam* in ratione Cathedralitatis cum dicta Eccleſia Sancti Saluatoris, prout expreſsè habent Ferrerius in ſententia data anno 1502. Decreta Curiæ Iuſtitię Aragonum de ann. 1605. Villar *ibidem littera N.* ex traditis ab Innocent. *in cap.* 2. *de oper. enunciat.* Ancharan. *in Clement. in pleriſque de elect. in princip.* & alijs apud ipſum. Sicut etiam colligitur ex Rota de anno 1631. coram Coccino *par.* 6. *recent. deciſ.* 15. *num.* 6. *&* 19. vbi capitula vtriuſque Eccleſiæ vocantur *vnum Corpus*. Et ita Eccleſiam S. Saluatoris eſſe Cathedralem *accumulatiuè* cum Eccleſia Sanctę Mariæ, non *priuatiuè*: iuxta modum, quo cum fundator beneficij, vel Eccleſiæ nominat extraneum in patronum; aut patronus dat alij ius ad præſentandum; & generaliter quando alicui conceditur ius, quod alteri competebat, intelligitur id eſſe *accumulatiuè*, non *priuatiuè*; prout hæc, & alia exempla afferens, aptiſſimè docet ex pluribus alijs DD. Gonzalez *ſup. regul.* 8. *Cancellar. §.* 2. *prohem. à num.* 32. Vnitas Cathedralit.

Non

Eccl. S. Mariæ permanet Cathedralis.

195 Non obſtante ergo huiuſmodi Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralẽ erectione, nihilominus præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ verè, & propriè permanſiſſe *Cathedralem*, & perſeueraſſe in ſua antiqua *Cathedralitate*, colligitur non ſolum ex dictis in ſuperioribus, ſed etiam & maxime ex dicendis in ſequentibus, ex Summis Pontificibus; ſententijs in hac cauſa latis; *Sacræ Rotæ* deciſionibus; ſignis, effectibus, & adminiculis Cathedralitatis, quæ ſigillatim ſuo ordine afferentur, quia ex illis, & ſolutione eorum, quæ pars aduerſa obſtare credit, ea quæ dicta ſunt clarius roborantur.

Roboratio

196 Et primò, quia hoc eodem tempore, quo talis Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem erigebatur, vt habet ille modernus Cæſarauguſtanus *in commentar. ſuper hiſtor. Eccleſ. del Pilar, pag.* 185. ipſe Rex Alphonſus, qui Cæſarauguſtam recuperauerat, & Eccleſiam Sancti Saluatoris in Cathedralem erigere curauerat, voluit, vt vtraque Eccleſia, eiſdem ſtemmatibus, agno ſcilicet cum paruo quodam vexillo in manu, frueretur: prout cerni dicit in vtraque Eccleſia, & in illa *de Pilari* in Clauſtro cum hac inſcriptione: *Agnus docet iſte hanc Sedem fuiſſe*. Quantum verò valeant ſtemmata Eccleſiarum, do-

morum,

morum, ſamiliarum, Principum, &c. ad eorum dignitatem, & nobilitatem indicandam, magis certum apud omnes eſt, quam probatione egeat.

198 Item hoc eodem tempore erectionis Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, Petrus de Librana, & Garzia de Guerra Epiſcopi in Eccleſia Sanctæ Mariæ reſidentiam habuerunt. Et Bernardus Secundus etiam Epiſcopus in ea ſepultus fuit, iuxta dicta *ſupra num.* 140: non ergo hæc Eccleſia ius ſuæ Cathedralitatis amiſerat. Alia confirmatio.

199 Deinde, prout Canonicus Pantaleon Palatius in quodam ſcripto pro hac cauſa refert, & ante eum, etſi cum aliqua verborum varietate, Murillus *cap.* 19. *lib. relati*, extat quoddam teſtamentum Lupi Arzez Peregrini, tempore dicti Garziæ Epiſcopi confectum, in quo diſponens dicit de ſua Vxore: *Si poſt mortem meam acceperit virum, aut quando obitus illam euenerit, quod faciant illam meam medietatem amici mei tres partes: prima parte ad Sanctam Mariam de Saragoza, & ad Epiſcopum, & ſucceſſores eius, qui ibi fuerint.* Ex quibus, etſi barbarè à Notario ſcriptis, ſatis euincitur non fuiſſe priuatam ſua Cathedralitate hanc Eccleſiam Sanctæ Mariæ per Alia.

P ere-

erectionem Eccleſiæ Sancti Saluatoris.

Ex Murill. 200 Item eodẽ Murillo, vt ſupra, teſte, reperitur & quoddam teſtamentum Vice-Comitiſſæ de Bearnè de anno 1135. vbi facit quandam donationem eidem Eccleſiæ: *Et Cæſarauguſtanorum Epiſcopo Garziæ, eiuſque ſucceſſoribus Eccleſiæ ipſi Præſidentibus*. Præſidebant igitur in eadem Eccleſia. Alij dicunt id accidiſſe de ann. 1174.

De quadã donatione 201 Præterea hoc eodem ſæculo, pro anno videlicet 1143. extat quoddam inſtrumentum donationis factæ per Mariam Vxorem Saluatoris, cum voluntate Belitæ ſuæ Matris, cuiuſdam domus, & prædiorum Epiſcopo, & Canonicis S. Mariæ *Maioris*, prout refert Cæſarauguſtanus *ſupra pag.* 257. & Michael Martinez del Villar. *in ſcholijs ad decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragon, litte-*

202 *ra L.* Titulus autem iſte *Maioris*, arguit Primogenituram. Baldus *in l. cum antiquioribus de iur. delib. num.* 11. Paulus *conſil.* 164. *lib.* 2. & alij apud ipſum Villar. Similiter, ſi erant Epiſcopi, & Canonici in ea Eccleſia, erat ergo tunc Cathedralis.

De quibuſdã litteris Confraternitatis. 203 Inſuper circa ann. 1181. datæ ſunt litteræ quædam Confraternitatis, & Canonicatus, cuidam Petro de Caſcallo à Petro Cæſarauguſtano Epiſcopo, & Guillelmo Priore Eccleſiæ Sanctæ

Mariæ

Mariæ del Pilar, & toto Conuentu, in præſentia totius Capituli, quas refert idem Cęſarauguſtan. *pag.* 260. ex eis autem etiam colligitur Cæſarauguſtanos Epiſcopos hoc etiam tempore in ea Eccleſia, veluti propria Sede, ſuam reſidentiam habuiſſe.

204 Iſto etiam tempore poſt erectionem Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, ipſa non obſtante, Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari iura Cathedralitatis prætendebat, & obtinebat; nolendo videlicet venire ad Eccleſiam Sancti Saluatoris certis diebus, habere decimas in Territorio Cæſarauguſtano; habere etiam Parrochiã, & Cœmeterium; celebrare nuptias, infantes baptizare, Sacramenta omnia adminiſtrare, pulſare Campanas antequam Eccleſia Sancti Saluatoris illas pulſaret; corpora defunctorum libere ſepelire, & alia facere, quæ, ſaltem ſimul ſumpta, non ſolum erant ſigna, & veſtigia antiquæ Cathedralitatis, ſed propria præſentis; & notæ æqualitatis cum Eccleſia Sancti Saluatoris. De quibus Rota illa inſignis de anno 1630. *num.* 72. *& ſequentibus*, ac Barboſa *de Canonicis & dignitatibus cap.* 2. *num.* 7. poſt eam, & Ob iura Cathedralit.

205 alias Rotæ deciſiones, iura, & DD. Circa quæ maximè aduertendum, quod, vt dixi, non

ſolum dicta Eccleſia hæc iura prætendit, ſed etiam obtinuit, prout teſtatur Rota relata, quæ *num.* 78. ſic habet: *Quę quidem veſtigia, & Cathedralitatis antiquæ reliquias, Eccleſia iſta de Pilari poſt translatam à ſe Cathedralitatem retinuit, & hunc vſque in diem retinet: quemadmodum conſtat ex ſententijs, & concordijs deſuper emanatis, & latè expendit Murillus in Tractat. ſæpius citato capit.* 19. *fol.* 159. *& ſequentibus, & concordant teſtes in ſummar. num:* 19. *cum tamen ad effectum retinendi, ac continuandi ius antiquæ Cathedralis, vnicus etiam actus cenſeatur ſufficere. Adden. ad dec.* 557. *ſanct. mem. Greg. num.* 10. Hæc Rota relata.

206 Ex eijs autem, & alijs, quæ dixi, firmiter ſuadetur, quod, nihil omnino obſtante erectione Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, Eccleſia Sanctæ Mariæ non amiſerit ſuam Cathedralitatem, aut iura ipſius, ſed ea ſemper retinuerit, & pertinere prætenderit.

Canonicorũ querela.

207 Cum autem Canonici Sancti Saluatoris prędictis ſe opponerent, & de Canonicis Sanctæ Mariæ conquerentur, quod ad ipſorum Eccleſiam certis diebus non venirent, & quod aliquas decimas in Territorio Cæſarauguſtano perciperent, ac quod haberent Parrochiam, Cœmeterium, & pulſarent Campanas antequã Eccle-

Eccleſia Sancti Saluatoris id faceret; præſertim quod adminiſtrarent ſacramenta Baptiſmi, Pænitentiæ, Communionis, & Matrimonij, ſimulque efferrent corpora defunctorum libere, & ſine dependentia ab Eccleſia Sancti Saluatoris.

208 E contra vero, cum Prior, & Canonici Eccleſiæ Sanctæ Mariæ conquererentur de Priore, & Capitulo Sancti Saluatoris, quod cum vtraque Eccleſia deberet habere *vnitatem in Spiritualibus, & temporalibus*, Canonici Sancti Saluatoris eam denegabant Canonicis Sāctæ Mariæ; ideo pro bono pacis in eam concordiam deuenerunt, de qua infra dicetur. Prius ponderando, quod cum dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ, prout ex verbis relatis colligitur, prætenderet prædictam *vnitatem in Spiritualibus, & temporalibus* cum Eccleſia Sancti Saluatoris, in illa con-

209 cordia non negatur hæc *Vnitas*, quin potius tacitè admittitur, etſi cum aliquibus limitationibus de partium conſenſu admiſſis, prout con-

210 ſtabit ex dicendis. Hic autem intrat commune illud axioma. *Tacens conſentire videtur, l. 2. §. voluntatem, ff. ſoluto matrimonio, l. qui tacet, ff. de regulis iuris; l. 2. C. de adquirend. poſſeſſion.* & alijs iuribus, & Doct. Quod etſi limitetur in præiudicialibus, *l. inuitum, ff. de ſeruit. Vrban,*

l. in eo

l. in eo, §. penult. ff. de ritu nuptiarum; ſublimitatur tamen in iudicialibus, in quibus tacens conſentire cenſetur, etiam in ſibi præiudicialibus. Tiraquell. *de iure Mariti, gloſſ. 7 num. 37*. Surd. *deciſ. 47. num. 9*. Barboſa *in axiomat. axiom. 217.*
211 *num. 4.* Expendi etiam poteſt illud verbum, *deberet*, quod plerumque neceſſitatem importat, vt *in cap. propoſuit, §. ſuper quo*. Et *in cap. oblatæ de appellat.* Et *in l. prætor. in princip. ff. de eden. in l. 1. §. qui magiſtratur, ff. quod quiſque iuris*, & alijs iuribus, & DD.

Concordia inter Eccl.

212 Igitur de anno 1221. qui ſequenti ſæculo decimotertio Chriſti correſpondet, coram Sanctio de Ahones Epiſcopo Cæſarauguſtano, & tribus Canonicis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, ac alijs tribus Eccleſiæ Sancti Saluatoris, de omnium voluntate, & conſenſu concordatum, & ſtatutum eſt, vt certis diebus, in quibus Canonici Sanctæ Marię debebant venire ad Eccleſiam Sancti Saluatoris; *Stent Canonici San-*
213 *ctæ Mariæ in Choro Sancti Saluatoris, & Canonici Sancti Saluatoris dent Canonicis Sanctæ Maꝛiæ dexteram partem Chori totam, & Prior Sanctæ Marię ſedeat in capite Chori honorificè*. Quę præeminentia ſedendi in dextera parte Chori conceſſa Canonicis Eccleſiæ S. Mariæ Maioris, proceldu-

culdubio arguit; ſi non præcedentiam, ſaltem æqualitatem, & vnitatem ipſius cum Eccleſia Sancti Saluatoris. Etenim etſi antiquitus ſiniſtra manus apud aliquos in maiori æſtimatione, quam dextera eſſet, de quo nonnulla dixi in meis Conſultis *conſult.* 50. *num.* 82. nihilominus, ſecundum iura pro comperto eſt, quod dextera manus honorabilior habeatur, *cap. ſolitæ de maioritat.* & *obed.* vbi DD. & Barboſa *ibidem*. De quo etiā alia dicam infra *cap. ſequenti n.* 323.
214 & *ſeq.* Deinde Sedes illa, *in capite Chori* conceſſa Priori Sanctæ Mariæ etiam dictam æqualitatem, ne dicam ſuperioritatem, demonſtrat: cum prima pro optimis, ac probatiſſimis authoribus accipiantur. Cato *rei ruſtic. cap.* 1. Terent. *in Adelphis*, Saluſt. *in Catilin.* & habetur *l.* 1. *ff. de orig. iur.* & quia Seniores primo loco ſedere debent, *l.* 2. *cap. de Præf. Prælat. lib.* 1. 2. & multis alijs iuribus, & DD. apud Tiraquell. *tom.* 1. *de iure primogenitor. in præfatione num.* 115. Item
215 ſtatuitur in eadem concordia, quod *quando contingit Canonicum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ mori, omnes Canonici Sancti Saluatoris eant ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & ſepeliant eum inſimul honorificè, & è conuerſo.* Et infra: *Quod ſemel in anno Canonici Sancti Saluatoris faciant ſemper Anniuerſarium*

pro

pro Canonicis Sanctæ Mariæ, & è conuerſo. Quæ etiam æqualitates in huiuſmodi funebribus officijs faciendis, etiam arguit vnitatem illam, quam Eccleſia Sanctæ Mariæ ſemper prætendit. Quo
216 ad decimas vero ſtatuitur in eadem cõcordia. *Quod Eccleſia de Pilari retineat ſibi omnes decimas de illis hæreditatibus, quæ pertinent ad communitates ipſius Eccleſiæ, videlicet ad menſam Canonicorum, & ad veſtiarium ipſorum, & Sacriſtiam maiorem, & minorem, & opera ipſius Eccleſiæ, & Infirmariam.* Aliæ vero decimæ applicantur Eccleſiæ Sancti Saluatoris. Quatenus vero aliquæ ipſi conceduntur, etiam indicatur eius Cathedralitas;
217 quia Ius exigendi Decimas ſoli Cathedrali Eccleſiæ competere poteſt. *cap. quoniam, & cap. cum contingat de Decimis*. Rota illa magiſtralis de anno 1630. *num.* 74. ex alijs Rotæ deciſionibus, & DD. Eo etiam, quod vt teſtatur Murillus *lib. relato pagina* 158. hoc ius recipiendi Decimas creditur huic Eccleſiæ conueniſſe à tempore
218 quo Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem erecta eſt, itaut aliquæ ipſi tribuerentur, aliæ vero dictæ Eccleſiæ ob cathedralitatem antiquam.
219 Parochia autem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ illi fuit permiſſa, etſi magis limitata, & ad certos limites redacta. De cœmeterio etiam ſtatui-

220 tuitur, quod illud *ſit commune*. Similiter Cano-
221 nicis illius limitatur facultas pulſandi campanas, adminiſtrandi Sacramenta, & ſepeliendi cadauera defunctorum. Huiuſmodi porro li-
222 mitationes iurium Eccleſiæ Sanctæ Mariæ nihil ipſi præiudicaſſe etiam pro comperto haberi debet. Quia cum factæ ſint ex concordia, quæ talis dicitur *à coniunctione cordis*, Ancharanus *in cap. indemnitatibus in fin. in verbo concordia de elect. in 6.* Alexander *in l.1. ſub num. 3. ff. de pact.* Felinus *in cap. cauſam quæ il 2. ſub num. 1. de teſtibus*. Et pro conſeruanda pace inter Eccleſias: etiam ſi alias licitæ non eſſent, quia contra ius Cathedralitatis dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, nihilominus permitti poterant, *cap. niſi eſſent de præbend. cap. hiſque ibi pro bono pacis, de maiorit. & obedient. cap. 2. de arbitr. cap. 1. de mutuis petitionibus ibi concordia terminetis*, & alijs iuribus, & DD. apud Gonzalez *ſuper Regul. 8. Cancellar. gloſſ. 25. num. 12.*

223 Eodem etiam ſæculo decimotertio, & pro anno 1239. oſtenditur priuilegium Vrbis Cæſaraugustanæ eidem conceſſum Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, vbi vocatur *Sancta Maria Maioris*. Quod etiam dicitur dixiſſe Benedictum, Papam appellatum, in quadam Bulla, & haberi in quo- De eodem ſæculo 13.

Q dam

dam codicillo D. Poli de anno 1305. & in aliquibus Actis etiam noſtri temporis. Quod etiam lego in quadam ſententia Garziæ Archiepiſcopi Cæſarauguſtani de anno 1391. & in illa, quam Ioannes Ferrer Vicarius Generalis Archiepiſcopatus Cæſarauguſtani ſuper Charitatiuo ſubſidio dedit, de qua infra, & alijs monumentis. Quomodo autem id faueat præſenti intento inferius dicam.

De decimo quarto ſæculo. 224 Sæculum porro decimumquartum nõ minus cæteris teſtimonium perhibet veritati *Cathedralitatis* iugiter perſeuerantis in Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar. Etenim pro anno 1318. qui in ipſo clauditur, extat inſtrumentum quoddam in Archiuio eiuſdem Eccleſiæ conſeruatum, & per Guillelmum de Calatayud Notarium Cæſarauguſtanum ſignatum; quod refert Cæſarauguſtanus *in libro in præcedentibus relato pagina* 228. in quo hæc habentur: *Nouerint vniuerſi, quod anno Domini* 1318. *comparuit Venerabilis, & diſcretus Eximenus Donatus Canonicus, & Infirmarius Eccleſię Sanctę Mariæ Maioris Cæſarauguſtæ Procurator*, &c. Et infra de eadem Eccleſia ſic legitur: *Præfulſit temporibus prædictis multorum Sanctorum, quippe Valerij, & Braulij, eiuſdem Eccleſiæ ſucceſſiuè Epiſcoporum, & B. Martyrum*

Lau-

Laurentij, atque Vincentij dictę Eccleſia Archidia-
225 *conorum*. Etenim hac poſteriori clauſula inſpecta manifeſtè conuincit antiquam Cathedralitatem huius Eccleſiæ, & quod Epiſcopalis Sedes fuerit SS. Epiſcoporum Valerij, & Braulij, prout etiam oſtenſum eſt in ſuperioribus. Per priorem etiam clauſulam; cum in ipſa dicatur Eccleſia Sanctæ Mariæ *Maioris*, & hic titulus *Maior*, eamdem Cathedralem Sedem indigitet; cum *Maioritas* nobilitatem importet, *cap. ſuper eo de teſtibus*, & ibi DD. *cap. de multa in fin. & cap. penult. de prębend. atque ca. qui contra pacem* 24: *queſt.* 1. vbi Gloſſa, & latiſſimè Bartol. *in l.* 1. *C. de dignit. lib.* 12. Maſcard. *de probationib. vol.* 2.
226 *concluſ.* 999. *num.* 10. *& ſequentibus*, plura congerens. Scripturis autem ex Archiuijs extractis fidem adhiberi, *argument. authentic. ad hęc in fine* comprobant DD. cum Bartholo, *C. de fid. inſtrum.* Felin. *in cap.* 2. *de fid. inſtrum. num.* 9. & plerique.

227 Similiter ſæculum decimumquintum præcedentium ſęculorum ſequax, non minus ipſis Cathedralitatem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ſartam tectam tuetur. Etenim de anno 1448. ſub Dalmatio Archiepiſcopo Cęſaraguſtano, cum ſimiliter lis eſſet, & controuerſia De decimoquinto.

inter Eccleſiam Sanctę Marię, & Sancti Saluatoris, inita eſt concordia inter dictas Eccleſias. In qua conformiter ad aliam de anno 1221. aſſignatur pro loco Capituli Eccleſię Sanctę Marię (quę in ea concordia vocatur *Maior*) dextera pars, & pro loco Prioris, is, qui antea erat
228 in vſu, ſcilicet primus, & pręcipuus. Explicando magis difficultates, quę circa hoc occurrere poſſent. Deinde ſtatuitur, quod in Proceſſionibus Crux Eccleſię Sancti Saluatoris in-
229 cedat in manu dextera, Crux verò Sanctę Marię in ſiniſtra. Cuius rei ratio ibi aſſignatur, quia Eccleſia Sancti Saluatoris *eſt Cathedralis, & etiam Metropolitana*. Quo denotantur duo, pri-
230 mum, quod Eccleſia Sancti Saluatoris dextram manum pro nobiliori, & digniori ęſtimet; quam ſiniſtram, iuxta ea, quę dixi ſupra *nu.* 213. Secundum, quod hęc manus dextra ideo concedatur Cruci Eccleſię Sancti Saluatoris, & non Sanctę Marię, eo quod illa non ſolum ſit *Cathedralis*, ſed etiam *Metropolitana*; hęc vero, etſi *Ca-*
231 *thedralis*, non tamen *Metropolitana*. Item ſtatuitur, quod in funeralibus defunctorum eadem eleemoſyna pecuniarum, & candelarum detur Canonicis, Portionarijs, & ſeruitoribus Eccle-
232 ſię Sanctę Marię, & Sancti Saluatoris. Pręterea

etiam

etiam decernitur, quod in aliquibus Proceſſionibus Capitulum Eccleſię Sanctę Marię deberet congregari in Eccleſia Sancti Saluatoris, in alijs autem è contra Capitulum Sancti Saluatoris in Eccleſia Sanctę Marię. Huiuſmodi autem æqualitas pactorum nó ſolum arguit, quod bona fide inita ſint, *l. non ſolum, §. de vno, ff. de rit. nupt. l. ſed & milites poſt princip. ff. de excuſat. tut.* Baldus, Iaſon, Decius, Caſtrenſis, & alij apud Bertachinum *in Repertor. verb. æqualitas;* ſed etiam denotat ęqualitatem Iurium vtriuſque Eccleſiæ ratione Cathedralitatis.

232 Pro coronide etiam ſęculi decimiquinti perpendat, obſecro, lector, ſtatutum Eccleſię Metropolitanę Cæſaraugustanę de anno 1471. die nona Maij promulgatum, apud Biuarium in commentar. ad Dextrum *pag.* 59. vbi ex eo, quod D. Iacobus Apoſtolus (vt ibi dicitur) *Primam huius Ciuitatis Eccleſiam ipſe fundauit* (ſcilicet Eccleſiam Sanctæ Marię de Pilari, vt conſtat ex ſequẽtibus vbi refert apparitionem eiuſdem Sanctiſſimæ Virginis adhuc viuentis pro ipſius fundatione) ſtatuitur, quod feſtum eiuſdem Apoſtoli *ſub ſolemnitate ſex capparum in Metropolitanæ Eccleſia Cæſaraugustana perpetuis temporibus* celebretur. Condiſtinguens ſanè eam primam Eccleſiam à

De quodã ſtatuto.

Sancto

Sancto Iacobo fundatam à Metropolitana, & clare indigitans hanc Metropolitanam neutiquam à Sancto Iacobo fundatam fuiſſe. Sequens etiam Ioannem Secundum Aragoniæ Regem, qui in quodam priuilegio apud eundem Biuarium hęc dixit anno 1459. die 26. Octobris: *Contemplatione, & fauore ipſius Eccleſię, quæ inter alias Hiſpaniæ, diuinis myſterijs, & miraculis refulget, de illius inſtitutione, & ædificatione (teſtante hiſtoria) multa miraculoſa referuntur, & principaliter illud mirabile, quod in vita ipſius Beatæ Virginis, eiuſque iuſſu, à Beato Iacobo Maiore Apoſtolo conſtructa, & ædificata extitit: in cuius capite ipſa Beata Virgo Pilare marmoreum, quod ſibi à Cælo tranſmiſſum habuerat, & ſupra quod ipſi B. Iacobo apparuit, firmari, & collocari iuſſit.*

233 Maximè vero decimumſextum ſęculum pro huius controuerſię deciſione in fauorem Eccleſię Sanctę Marię de Columna plura pręſtat adiumenta. Nam primo, de anno 1502. adeſt celebris quędam ſententia lata per Ioannem Ferrerium Vicarium Archiepiſcopi Cæſarauguſtani, & confirmata per eumdem Archiepiſcopum, de cuius intereſſe, & prȩiudicio principaliter agebatur. In qua dicta Eccleſia declaratur exempta à ſolutione *ſubſidij charitatiui, aut alterius cuiuſcunque*

De ſæculo decimoquinto.

234 *cunque gratioſi ſeruitij* dandi Archiepiſcopo. In ea etiam, veluti pro cauſa dictæ exemptionis dicitur: *Conſtat etiam, quod dicta Eccleſia, in qua Dei Genitrix Virgo, dum in humanis ageret Beato Iacobo Apoſtolo mirabiliter ſuper pilare marmoreum,*
235 *Angelicis manibus deportatum apparere dignata eſt, in quo primaria Sedes Cæſarauguſtana per multa annorum curricula collocata fuit, Beato Braulio, & alijs multis digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiuè præſidentibus. Et licet poſtea dicta Sedes Cathedralis translata fuerit, nihilominus tamen multa inſignia, & prerogatiuæ Cathedralis Eccleſię penes eam remanſerunt, & quaſi vna Eccleſia cum maiori Cęſarauguſtana reputatur in prerogatiuis prędictis*. Additur etiam: *His igitur, & alijs quamplurimis cauſis coram nobis deductis, & allegatis, & alijs in iure, & iuſtitia conſiſtentibus*, &c. Quæ clauſulæ; cũ valdè vniuerſales ſint, quia dictio *alijs* hanc generali-
236 tatem habet, ita vt etiam comprændat non expreſſa. Curtius *conſil.* 38. Caputaquenſ. *deciſio.* 296. Barboſa *de dictionibus diction.* 26. *num.* 15. & facit poſitionem eiuſdem qualitatis ad prçcedentia, *l. quidam relegatus*, & ibi Barthol. *ff. de rebus dubijs*, *l.* 3. *C. de ſeruis fugitiu. cap. ſedes de reſcript.* & alijs iuribus, & DD. apud eumdem Barboſam *ſup. nu.* 1. arguunt dictam exemptionem

nem eius Eccleſiæ à ſolutione ſubſidij Charitatiui debitum ipſi eſſe non ſolũ propter excellentiam illius, ſed propter alias plures cauſas. Vnde huiuſmodi ſententiæ Vicarij Generalis valde
37 multumque defert Rota magiſtralis coram Coccino de anno 1630. edita *num. 68. & ſequentibus*, ex eo, quod illa tempus litis ſuper Cathedralitate principaliter motæ per centum, & amplius annos antecedat: & quia de executione, ſeu Canonizatione illius nunc non agatur, ſed
238 tantum adducatur ad probationem. Quibus iungam ego, Ferrerium iſtum, qui iſtam ſententiam protulit, virum fuiſſe inſignem litteris, & gubernio, & à Xixto Quarto Romano Pontifice in Vicarium Generalem Cæſarauguſtanum nominatum: & (quod magni ponderis eſt) Eccleſiæ Sancti Saluatoris alumnum: ſic enim habet pergrauis Author Carrillus *in hiſtor. Sancti Valerij fol.* 274. Et (quod magis ruminandum)
239 quod hæc ſententia expreſſè acceptata fuit ab eodem Archiepiſcopo Alphonſo, de cuius intereſſe agebatur, prout expendit eadem Rota *num.* 68. Ac proinde præiudicat omnibus, *l. ingenium*, vbi Gloſſa, & DD. de *ſtat. hom.* Pantaleon Palatius *in ſcripto ſuper hanc cauſam pag.* 7. referens plures alias Rotæ deciſiones, quæ idem

inten-

intentum corroborant.

240 Pro anno etiam 1513. qui decimoſexto ſæculo correſpondet, extat ſententia quædam arbitralis Alphonſi de Aragonia Cæſarauguſtani Antiſtitis inter Eccleſiam Sancti Saluatoris, & Sanctæ Mariæ, quæ in diſcurſu illius vocatur *Maior*. Conuocato autem vtriuſque Eccleſiæ Capitulo, & vtraque in Arbitrum, ſeu Arbitratorem præfatum Archiepiſcopum ad ſedandas omnes lites, & controuerſias inter vtramque dictam Eccleſiam exortas, eligente; Archiepi- De ſententia arbitrali.

241 ſcopus confirmauit concordias factas per Sanctium Epiſcopum, & Dalmatium Archiepiſcopum Cæſarauguſtanos, quæ adductæ ſunt in præcedentibus pro ann. videlicet 1221, & 1448. cum ſuis limitationibus, & declarationibus. Quia tamen in iſta arbitrali ſententia, non ſemel, aut bis, ſed ſæpius, repetitur Eccleſiam Sancti Saluatoris eſſe *Matrem*, ſeu *Matricem*, *Superiorem*,

242 *& Magiſtram*, *& vt talem honorandam* ab Eccleſia Sanctæ Mariæ Maioris, conſiderādum, quod quamuis magis videantur operari, ſicut verba geminata magis operantur, *l. baliſta, ff. ad Trebell.* Barbat. plura ponens exempla *conſ.* 37. in *princip. lib.* 3. Quia tamen talis repetitio erat ſuperflua, & verba ſuperflua ſolent ſtomachari

prudentes, Rolandus à Valle *conſil.* 39. *num.* 2. *lib.* 2. & *conſil.* 61. *in princip. lib.* 3. quem refert Cardinalis Tuſc. *tom.* 7. *littera S. concluſ.* 895. *num.* 31. & ne dicatur poſitam eſſe per *affectationem*, quæ neque prodeſt, neque attenditur, *l.* 2. §. *vlt. ff ſi quis caut. l.* 1. *C. qui milit. poſ. lib* 12. Tiraquell. *de retract. lignag.* §. 35. *gloſ.* 4. *num.* 29. Surdus *conſil.* 32. *num.* 4. *& conſil.* 42. *num.* 23-
243 ideo credendum, repetitionem illorum verborum additam eſſe ad maiorem energiam, & vim. Rei tamen veritate inſpecta, cum nihil aliud importent quam quod Eccleſia Sancti Saluatoris, ſit actualis *Sedes Epiſcopalis, Diæceſana*, & *Metropolitana inſignis*, nihil nocet Eccleſiæ San-
244 ctæ Mariæ, quæ nihil contra hoc prætendit, ſed ſolum olim fuiſſe primam Cathedralem, & nũc eſſe talem, ac frui debere Cathedralitatis priuilegijs. Quin addendum, quod cum Eccleſia de Pilari non conſenſerit in hanc arbitralem ſententiam, niſi prout in ea dicitur: *Iuris ordine ſeruato, & per viam iuris, & iuſtitię tantum, & ſolummodo poteſtatem, & non aliter, & vltra*; ſi hæc obſeruata non ſunt, verba illa tam honorifica ſolum ſonabunt *in fictionem*: ac proinde nullatenus nocere poſſunt Eccleſiæ Sanctæ Mariæ: eo quod regula certa ſit, quod fictio ceſſat vbi veritas locum

cum habet, *l. nec ei, §. 1. ff. de adopt.* Decianus *conſil. 11. num. 199. lib. 1*, vbi quod *fictio ſemper cedit veritati*.

245 Optime etiam dici poteſt ex Sacra Rota de anno 1630, ſæpius in medium producta *nu. 86*. hæc epitheta: *Superior*, *Magiſtra*. &c. quæ tam in hac arbitrali ſententia, quam alibi reperiuntur conceſſa Eccleſiæ Sancti Saluatoris, ſolum ipſi concedi pro tempore communicationis Cathedralitatis: eo quod ab eo tempore facta eſt Sedes Epiſcopi, quæ eſt ratio propria Cathedralitatis, prout ex D. Hieronymo, & Toſtato refert; & ego dixi ſupra *num. 4.* Ex quo infertur, nullo modo per illa derogari Eccleſiæ Sacræ Rotæ expoſitio.

246 Sanctæ Mariæ, eo quod non amiſit ſuam Cathedralitatem per talem communicationem; quin potius, iuxta dicta *ſupra num. 194.* eſt *vna*

247 & *eadem* in ratione Cathedralitatis cum ipſa: & ita vna, & eadem epitheta ipſi ſub hac ratione Cathedralis conſideratæ, competere debent; quia quæ ſunt eadem, ſignificant identitatem in omnibus, & per omnia. Gloſſa *in l. cum hi, §. qui in perpetuum, ff. ſi ager vectigalis*. Menoch. *de præſumptionibus lib. 4. præſumpt. 175. num. 1.* Rota *deciſ. 455. num. 2.* apud Farinacium in prima collect. nouiſſimarum, Barboſa ex his, &

alijs *in Tract. de dictionibus dict.* 99. Rebuff. *in praxi beneficiorum in regul. de vnionibus, gloſ. vlt.*

248 Et quia per vnionem, ſeu ſubrogationem non perdidit ſuæ excellentiæ, & antiquitatis priuilegia, vt habet relata Rota *num.* 97. & *l. proponebatur, ff. de iudic. l. ſtipulantem, §. ſacram, ff. de verborum obligat. l. qui res, §. aream, ff. de ſolut. l. ſi grege, ff. de leg.* 1.

Pōderatio ad intentū. 249 Expendat & lector, quod hic Cæſarauguſtanus Antiſtes Alphonſus, qui præfatam arbitralem ſententiam protulit, in qua Eccleſiæ Metropolitanæ Sancti Saluatoris pluſquam Eccleſiæ Sanctæ Mariæ fauere videtur, approbauit, & confirmauit ſententiam illam Ferrerij, quam de anno 1502. ſuperius dixi fuiſſe latam. In qua dicitur, conſtare Eccleſiam Sanctæ Mariæ fuiſſe primariam Sedem Cæſarauguſtanam *per multa annorum curricula*, ibique ſediſſe Beatum Braulium, & alios digniſſimos Epiſcopos: ac poſt tranſlationem manſiſſe in ea *multa inſignia, & prærogatiuas Cathedralis Eccleſiæ, itaut quaſi vna cum Eccleſia Maiori Cæſarauguſtana reputetur in prædictis prærogatiuis*: Ex quo, quia contrarietas,

250 ſeu contradictio verborum vitanda eſt, *l. vbi repugnantia, ff. de regul. iur. cap. cum expediat de elect. in* 6. Paulus *conſil.* 159. Bertachinus *in reperto-*

pertorio verbo Contradictio: & contraria allegans non auditur, Fulgoſius *conſil.* 20. *in fin.* Bertachinus *ſupra verbo Contraria*; quod magis procedit in viro egregio, qualis erat præfatus Archiepiſcopus: ideo iure præſumendum nihil voluiſſe dicere contra Eccleſiæ Sanctæ Mariæ priuilegia in dicta ſententia arbitrali ab ipſo prolata

251 adducta. Ac proinde verba illa: *Matrem, Matricem, Superiorem, & Magiſtram* intelligi debere tãtummodo in ordine ad alias Eccleſias Cæſarauguſtanæ Ciuitatis, Diœceſis, & Metropolis. Eo quod verba dubia intelligi debent in aptiori ſignificato, *l. quoties idem ſermo, ff. de regul. iur.* Roman. *conſil.* 350. *num.* 22. Non in ordine ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ iuxta Aymonium Monachum, qui anno 890. floruit, eſt *Mater Eccleſiarum* Vrbis Cæſarauguſtæ, vt dixi ſupra *num.* 125. & iuxta Iulianum Perez, qui ante 500. annos vixit, eſt *prima omnium Eccleſiarum Hiſpaniæ*, vt tetigi etiam ſupra, *numero* 147.

252 Poſt hæc de anno 1520. in fauorem eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari edita fuit Synodalis quædam Conſtitutio, in qua ſic deciditur, circa locum tenendum in Synodis: *In eiſdem autem publicis ſeſſionibus ſedeant primò Abbates,* De Conſtitutione Synodali.

bates, & poſt eos promiſcue ad vtrumque latus noſtrum, Priores, Canonici, & alij in dignitate conſtituti, Eccleſię noſtræ Cathedralis prædictæ, & Beatæ Mariæ Virginis de Pilari, ordine quo in Choro ſedere, & Proceſſionibus incedere conſueuerunt. Cum autem modus ſedendi in Choro, & incedendi in Proceſſionibus eſſet, quod Prior Sanctæ Mariæ de Pilari primum locum, & manum dexteram teneret, magnum inde argumentum deſumitur pro Cathedralitate dictæ Eccleſiæ, quia ſi illam non haberet omnino abſurde ipſi permitteretur pręcedentia ſupra Eccleſiam Metro-
25 a politanã, quæ actu Cathedralis eſt. Nec refert ſi opponatur, oppoſitum deciſum eſſe à Rota in duabus deciſionibus de anno 1626. Quia illæ non ſunt in terminis præſentibus, quibus conſtat de Cathedralitate, ſed fuerunt factæ per *in interim*, & per modum *prouiſionis*, quando de illa non conſtabat. Etenim quo tempore præfatæ Sacræ Rotæ deciſiones editæ fuerunt, non conſtabat Rotæ de tali Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ: prout patet ex verbis illis Deciſionis de eo anno 1626. coram eodem Coccino *par. quinta, recentior. tom. 1. deciſ. tertia, num.* 14. videlicet: *Quod antiquitus Cathedralitatis prærogatiua gauderet, non adhuc liquet.*

Idemque

254 Idemque videtur dicendum de alijs deciſionibus de annis 1627. 1628. & 1629. quæ ſunt *in dicta quinta par. recentiorum tom. 1.* deciſiones 57. 111. 208. & 235. Modo autem iam con-
255 ſtat de illa ex poſteriori Rotæ deciſione de anno 1630. in principio, vt notat Rubeus in annotatione ad illam deciſ. 3. dicens: *Deciſa eſt hæc controuerſia, parte vtraque acerrimè informante, ſub die prima Martij 1630. coràm eodem bon. mem. Reuerendiſſimo Coccino, quæ deciſio inſignis eſt, & habetur infra in ordine 353. in hac parte.* ac ex alijs de annis 1631. & 1633. infra adducendis. Ac per conſequens illæ anteriores deciſiones ſunt, & cenſentur per has poſteriores moderatæ. Hæc porro Synodalis Conſtitutio roborata eſt per Decretum (*firmam vocant*) manutentionis in poſſeſſione, prout de anno 1643. loquens dicam.

256 Pro eodem etiam ſæculo decimoſexto, non ſolum habet pro ſe Eccleſia Sanctæ Mariæ Bullam Clem. VII. de anno 1529. in qua Pontifex omnimodam exemptionem ipſi cõcedens, miraculoſam ipſius fundationẽ aſtruit, & quod in ea affirmetur, *Primam totius Hiſpaniæ fuiſſe*. Sed etiam de anno 1557. extat mandatum Auditoris Cameræ ex commiſſione Pauli De eodem ſæculo 16.

IV.

Quarti de manutenenda Eccleſia Sanctæ Mariæ in ſuis præeminentijs contra Eccleſiam Sancti Saluatoris. Quod ampliatum etiam, & declaratum eſt ab eodem Auditore Cameræ de anno 1562. In his autem mandatis, plura, & inſignia priuilegia huius Eccleſiæ circa acceſſum Eccleſiæ Sancti Saluatoris ad ipſam certis diebus; manum dexteram eidem Sanctæ Mariæ Eccleſiæ dandam, & ſimilia. Pro quo mandato exequendo extat etiam de anno 1567. obligatio Cameralis Capituli Sancti Saluatoris.

Grauiſſimum Regis Ferdinandi teſtimonium.

Iniurius ſanè præſenti cauſæ, & hiſtoriæ apparerem, ſi in huius decimi ſexti ſæculi calce non referrem ea, quæ Inclytus, & Feliciſſimus ille Ferdinandus Rex, re, & nomine Catholicus, in quodam priuilegio de Sacroſancta Eccleſia Sanctæ Mariæ Cæſarauguſtanæ de Pilari dixit: ac quæ de eadem Eccleſia celebris ille Authot Martinus Garzia, Aragoniæ Inquiſitor, Barchinonenſis Antiſtes, & eiuſdem Ferdinandi Concionator eximius, ſermone 91. ſcripſit; Ferdinandus ergo apud Viuar. ſupra relatum, ſic dicebat: *Sanè ex Catholicis occiduis neminem latere exiſtimamus, apud Vrbem Cęſarauguſtam quandam eſſe mirificæ deuotionis ſacram, & antiquiſſimam Ædem, ſeu Templum celebre, puriſſimæ, ac intemerata*

merat.e Virgini Dei Genitrici dicatum, ſub voca-bulo Beatæ Mariæ de Pilari, innumeris, & aſſi-duis miraculis præfulgens. Ibi ipſa ſuauiſſima Virgo adhuc in humanis agens Hiſpani populi miſerata nō-dum orthodoxę fidei lumen intuentis, ſe D. Iacobo, & circumſtantibus mirum in modum ſuper lapideam Columnam corporaliter videndam obtulit. Vnde cunctis Hiſpanię populis cæcà Gentilium credulitate obduratis lux ſalutaris exorta eſt. Quo tamen in lo-co relicta, ab eadem immaculata Virgine, Columna, & deſuper candida eius effigie, ab ipſo Beato Iacobo, & eum ſectantibus Sacellum ibidem perexiguum con-ſtructum fuiſſe aſſeritur; quod primum Eccleſię no-men in Hiſpania obtinuit. Attamen, creſcente cum tempore deuotione, pijſque largitatibus ſuffraganti-bus, domus ipſa, vt tantæ Reginæ Palatium decebat, longè quidem amplificata eſt, & tandem in ſtatum, quo hodie eſt, adducta. Expendatur illud *Quod pri-mum Eccleſię nomen in Hiſpania obtinuit*, & pro comperto habebitur id, quod pro noſtræ Diſ-ſertationis ſcopo mihi præfixi. Martinus autem Garzia relato loco hæc dixit. *Hæc autem Eccle-ſia Cæſarauguſtana principaliter fundata à Chriſto, ſicut aliæ: ſed ſpecialiter ad hanc fundandam non miſit vnum de 72. Diſcipulis, ſcilicet vnum de 12. Apoſtolis: & non Philippum, vel Bartholomęum, &c.* Garzię teſtimonium

S

&c. ſed vnum de principalioribus, ſcilicet Iacobum qui erat Conſobrinus Chriſti Ieſu: qui miſſus in Hiſpaniam ſingulariter hanc Eccleſiam per ſuam ſanctiſſimam prædicationem fundauit: & quia maiorem fructum in ipſa fecit, vt mandatum fuit ei à Virgine Maria Eccleſiam in ea fundauit, & ædificauit, quæ dicta eſt S. Maria de Pilari, vel Columna: & ſic licet Iacobus in tota Hiſpania ſua prædicatione Eccleſiam fundauerit, ſingulariter hoc fecit in Ciuitate Cæſarauguſtæ, vt patet. Iungantur iſta cũ alijs, quæ ex hoc Authore in ſuperioribus attulimus. & cõſtabit manifeſtè cauſæ præſentis ſingularem Patronum extitiſſe. Nec prętermittenda ponderatio circa verba relata, quod, ſi, prout ex ipſis elicitur, tam ſingulariter hęc Eccleſia à Chriſto, mediante Iacobo eius Conſobrino, & mandante Deipara Virgine, extructa fuit, proculdubio non rectè ſapiet, qui negauerit eam ab Apoſtolo Cathedralitatis munere decoratam fuiſſe; cum ingratitudinis, & illiberalitatis notam tanto Apoſtolo propterea inurere videatur.

Pro ſeculo 17.

257 Sed prę cæteris anterioribus ſęculis hoc vltimum decimum ſeptimum multo plura, & clariora monumenta pro ea Cathedralitate Eccleſiæ S. Marię *de Columna* comprobanda ſuppeditat. Primò, pro anno 1604. Bullam Clementis

ris Octaui, qua declarat, quod per reductionem 1
ad ſæcularitatem Eccleſiæ Metropolitanæ nihil
præiudicetur præeminentijs Eccleſiæ S. Mariæ.
Deinde de anno 1605. extant decreta Curiæ Il-
luſtriſſ. Dom. Iuſtitiæ Aragonum, quibus mul-
tum defert Sacra Rota Magiſtralis relata de an-
no 1630. *num.* 70. Vbi deciditur, Eccleſiam de
Pilari, debere, & poſſe in Comitijs Aragonum 2
præcedere Cathedrales omnes præter Metro-
politanam Sancti Saluatoris Eccleſiam. Voca-
tur autem in eis antiquitas, & dignitas huius Ec-
cleſiæ de *Pilari, longiſſima, honorificentiſſima, ve-* 3
nerandiſſimaque. Deinde, quod eſt *gloria, & or-
namentum totius Hiſpaniæ, & Orbis*. Item: *obti-
net inter omnes Eccleſias mundi vetuſtatis, & ex-
cellentię originis primatum*. Præterea: *Ab initio na-
ſcentis Eccleſię Epiſcopum habuiſſe, Matrem Eccle-
ſiarum dictæ Urbis fuiſſe, Cathedralemque extitiſſe
authoritate prę excellentiſſimi Iacobi Zebedæi, quouſ-
que vnita, ſeu translata fuit in Eccleſiam Sancti
Saluatoris Eccleſiam, Arabibus Cæſaraugusta ex-
turbatis*. Ac infra: *Ex quibus ſatis liquet, hanc
Sanctam Eccleſiam ab eius initio Cathedralem digni-
tatem, & nomen habuiſſe*. Et poſt alia: *Corruſcat
enim radijs prioris dignitatis, vltra quod ſemper quo
ad dictam prælationem pro Cathedrali habita eſt*.

258 Ex quibus omnibus plura ex dictis in ſuperioribus confirmantur, & id quod modo intenditur de Cathedralitate in ea Eccleſia perſeuerante ſuadetur ex poſterioribus verbis relatis. Ac ex eo quod dicta Cathedralitas dicatur *vnita, ſeu translata*, etiam deducitur id quod in præcedentibus *num.* 189. dixi, videlicet: huiuſmodi Ec-
259 cleſiæ mutationem, etſi impropriè *translatio* dici poſſit, propriùs tamen dicendam *vnionem*. Quod declaratur in illis verbis horum decretorum, quæ in ſequentibus dicuntur, ſcilicet
260 *Nec tandem obſtat ob dictam translationem dictã Eccleſiam amiſiſſe priuilegia, præeminentiaſque omnes Cathedralis Eccleſiæ. Ex quo conſtat translationem factam fuiſſe, non cum omnimoda dictarum preeminentiarum extinctione; ſed, imo potius, cum expreſſa reſeruatione earumdem præeminentiarum, vt fuit pronunciatum à ſæpe dicto Ioanne Ferrerio: Et iure ſanè quandoquidem non ob delictum.* Quod bene vrget Villar. *in ſcholijs ibidem littera M.* dicens: *Si enim ob delictum facta fuiſſet translatio, ſeu deſtructio, tunc nec nomen, nec priuilegia retineret, ca: ex hoc diximus.* 17. *queſt.* 7. *cap. placuit de conſecrat. diſtinct.* 1. Quomodo autem ex præcedentia Eccleſiæ Sancti Saluatoris ſupra Eccleſiam Sanctæ Mariæ in huiuſmodi Comitijs iuxta hæc decreta

conceſſa, nihil derogetur eidem Eccleſiæ Sanctę Marię dicam infra *cap.* 4.

261 Poſt quæ de anno 1609. Sacra Rota Romana coram Coccino inter deciſiones ipſius *num.* 452. declarauit Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pilar manutenendam eſſe in poſſeſſione ſuarum præeminentiarum contra Eccleſiam Sancti Saluatoris; nec id ius derogatum fuiſſe per ſæcularizationem, conformiter ad mentem, & Breue Clementis Octaui, & vt dixi etiam ſupra *num.* 257. Rota de anno 1609.

262 De anno etiam 1610. extat alia S. Rotæ deciſio coram Ludouiſio *par.* 1. *recentior. deciſ.* 245. & inter deciſiones ipſius 472. vbi deciditur Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pilari poſſe celebrare Feſtum ſuæ Dedicationis pro die 12. Octobris, Alia de anno 1610.
263 non obſtante contradictione Eccleſiæ Sancti Saluatoris: *Quia ex teſtibus, & alijs deductis apparet, Eccleſiam de Pilari antiquitus fuiſſe Cathedralem, & in ea extitiſſe Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam*, &c. *& quolibet anno fuiſſe ſolemniter in dicta Eccleſia celebratam pro dedicatione propria.* Quę deciſio magni ponderis eſt, cùm in ipſa aſtruatur Cathedralitas antiqua huius Eccleſiæ, & hęc non ſit de præſenti ab ipſa ablata, ſed communicata Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vt probatum eſt

eſt in præcedentibus.

Alia de anno 1611.

264 Vnde etiam conſequenter eadem Sacra Rota de anno 1611. coram eodem Ludouiſio *par. 1. recentior, deciſ.* 285: & inter deciſiones ipſius *deciſ.* 493. idem determinauit, dicens etiam, dictam Eccleſiam fuiſſe antiquitus Cathedralem. & habuiſſe multas pręrogatiuas, & pręeminentias; ac non obſtare ſuę Cathedralitati, quod ſit Eccleſia Parrochialis, & Collegiata.

Alia quoq; de an. 1613

265 Inſuper de anno 1613. cum dubitaretur an dicta Eccleſia Sanctę Marię poſset in Dedicatione ſuę proprię Eccleſię facere Proceſſionem extra illam, eadem Rota coram Veroſpio *deciſ.* 533. *par. 1. recentior,* affirmatiuè reſpondit. Cum etiam poſtea dubitaretur an eadem Eccleſia teneretur ad inſtar aliarum, Dedicationis Eccleſiæ Metropolitanę Feſtum celebrare, Sacra Rota dę anno 1614. coram eodem Veroſpio *par. 1. recentior. tom. 2. deciſ.* 616. negatiuè reſpondit: eo quod eadem die Dedicationem propriæ Eccleſiæ celebrabat. Addit *num.* 5. hęc: *Vlterius, ex*
266 *quo Eccleſia del Pilar olim fuit Cathedralis, cenſetur pręrogatiuam celebrandi ſuam Dedicationem retinuiſſe. Ioannes de Platea in l. 1. & 2. de Pręfect. Pręt. lib. 12. Guido Pap. deciſione 377. Quæ ratio dignitatis antiquæ non militat in alijs Eccleſijs, &*

ideo

ideo hæc non tenetur, ſicut aliæ Metropolitanæ Dedicationem celebrare. Quæ tam pro dictis, quam pro dicendis expendenda.

267 Conſecutiuè etiam de anno 1626. extat *firma*, ſeu Decretum Curiæ Iuſtitiæ Aragonum de executione mandatorum circa priuilegia, & exemptiones Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, non obſtante ſæculariʒatione Eccleſiæ Metropolitanæ. Firma Iuſtit. Aragō.

268 Maximè tamen inter alias Sacræ Rotæ deciſiones, veluti Sol inter ſydera, fulget aurea illa ſępius inculcata, & cuius veſtigijs ſemper inſiſto, de anno 1630. coram Coccino. In qua adeo exactè, dilucidè, & concludenter præſens intentum deciditur, vt merito Erize Ximenez *vt ſupra cap. 22. num. 5.* dixerit, nimis obſtinatum, & proteruum fore, cui ipſa non ſatisfecerit. Modeſtius tamen; ea eſt accuratiſſimè, & diligentiſſimè elaborata, inter plurimas alias, quas ego, pluſquam aliquantulum in eis euoluendis verſatus, viderim. In ea enim in principio, cum dubium eſſet propoſitum, *an conſtet Eccleſiam Beatæ Mariæ Virginis de Columna fuiſſe antiquitus Cathedralem*, vt ibidem dicitur, *tandem negotio* De Rota Magiſtrali.

269 *maturè diſcuſſo*, Domini de Rota *affirmatiuè reſponderunt*. Proponendo videlicet motiua partis contrariæ à *num.* 1. vſque ad 19. & confirmando

ſuam

ſuã deciſionẽ à *nu* 26. vſque ad 83. ex hiſtoricis, Chronicis, & Breuiarijs, ſententijs, concordijs, adminiculis, & alijs documentis. Ac reſpondendo contrarijs à *num.* 84. vſque in finem, vbi dicitur, ita concluſum eſse *parte vtraque acerrimè informante*. Concluſum ergo ſit, ſi Deo, & eius Beatiſſimæ Parenti, cuius cauſa agitur, placuerit.

Alia Rota conformis. 270 Conformiter etiam ad prædictam deciſionem, in alia de anno 1631. coram eodem Coccino *par. 6. recentior. deciſ.* 15. *num.* 18. *ſtabilitur conſtare Eccleſiam Beatę Mariæ fuiſſe antiquitus Cathedralem*. Et ex eo deducit eadem Rota ibidem. *poſſe propterea dubitari an Eccleſia Metropolitana poſsit in hoc vti aſsiſtentia iuris communis contra prefatam Eccleſiam Beatæ Marię, quę videtur retinuiſſe iura antiqua Cathedralitatis, vt latè deciſum fuit in deciſione coram me.* (ideſt prefato Coccino) *facta ſub die prima Martij anni preteriti*. illa videlicet de qua ſupra. Ex quo elicitur hanc Rotæ deciſionem de anno 1631. confirmatoriam eſse alterius de anno 1630. ſupra relatæ.

De mandatis. 271. Adeſt etiam mandatum eiuſdem Coccini pro eodem anno 1631. de manutentione priuilegiorum eiuſdem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ contra Metropolitanam: & aliud de eadem re eiuſ-

mentum

dem Coccini pro annò 1633.Item aliud inſtrumentum ſententiæ ab eodem Coccino latæ de
272 anno 1631. in qua liti finem imponens, hæc magni ponderis verba dixit: *De, & ſuper antiqua Cathedralitate dictæ Eccleſiæ Beatæ Mariæ de Pilari, antiquitus fuiſſe Cathedralem, in eaque primam Sedem Epiſcopalem dictæ Ciuitatis extitiſſe, & propterea mandata deſuper neceſſaria, & opportuna decernenda fore, & eſſe, prout decernimus, & declaramus, moleſtationeſque, vexationes, perturbationes, & impedimenta per dictum Decanum, & Canonicos, atque Capitulum Eccleſiæ Sancti Saluatoris prædictis Priori, Canonicis, & Capitulo Beatæ Mariæ deſuper præſtitas, & illatas, fuiſſe, & eſſe iniuſtas, temerarias, & indebitas; ac iniuſta, iniqua, temeraria, & indebita; illiſque de iure minimè facere licuiſſe, nec licere; eiſdemque perpetuum ſilentium imponendum fore, & eſſe, prout imponimus, & victos victoribus in expenſis coram nobis in cauſa legitimè factis condemnamus, quarum taxationem nobis, vel cui de iure in poſterum, reſeruamus, & ita dicimus non ſolum præmiſſo, ſed omni alio de iure meliori modo*, &c.

273 Confirmat etiam eamdem Rotæ deciſionẽ de anno 1630. ſupra relatam, alia eiuſdem Rotę deciſio de anno 1632. coram Vbaldo, quæ Alia deciſ.

T eſt

eſt 35. *par.* 6. *recentior.* Cum enim pars Eccleſiæ Sancti Saluatoris opponeret contra præfatam deciſionem de anno 1630 quod fuerit nulla ex defectu iuriſdictionis; Rota decernit, debere ſuſtineri, & fuiſſe validam, & in caſu dubij pro illius validitate præſumi debere. Meritò ergo dicitur confirmatam fuiſſe in hac deciſione. Hęc autem deciſio confirmata etiam fuit ab eadem Rota in alia coram eod. Vbaldo eodẽ ann. 1632. quæ eſt 91. *par.* 6. *recentior.* vbi pluribus rationibus probatur ipſius validitas, & dicitur, quod etiam in dubio eſſet confirmanda. Similiter confirmata fuit in alia coram eodem Vbaldo, quæ eſt 102. in ead. 6. *par. recentior.*

Alia declaratio. 274 Inſuper idem Vbaldus eodem anno 1632. ſententiem datam per Illuſtriſſimum Coccinum Decanum Rotæ ſuper antiqua Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Maioris de Pilari declarauit bene fuiſſe pronuntiatam, ſententiatam, & diffinitam, maleque, & perperam fuiſſe appellatum, reclamatum, & prouocatum pro parte Eccleſiæ Sancti Saluatoris, & propterea eam confirmauit, & approbauit, ac partem dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris in expenſis condemnauit.

Ma-

275 Maximè autem ea fundamentalis, & magiſtralis Deciſio Rotæ Coccini de anno 1630. roboratur ex alia coram Notmanno eodem anno 1632. quæ eſt deciſio 142. *in 6. par. recentior.* In ea enim Domini negarunt remiſſoriam parti Eccleſiæ Sancti Saluatoris, *propter irreleuantiam articulorum.* & quia (vt inquit Rota) *cum non percutiant tempus anterioris, & antiquiſſimæ Cathedralitatis, ad fauorem prædictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, quæ luculenter, vt ex pluribus venerandæ antiquitatis monumentis firmata fuit in deciſione Reuerendiſſimi Domini mei Decani, dictam anteriorem Cathedralitatem alterius Eccleſiæ nequaquam excludunt, & quatenus etiam tenderent ad illius excluſionem ſunt improbabilia per teſtes, quibus in probandis antiquis præferuntur ſcripturæ.* Quæ quidem ſi rectè expendantur valdè corroborant quæ in præcedentibus dixi. Accedentibus præſertim illis, quæ eadem Rota ſubiungit *num.* 8. *&* 9. nempe: *Præterea viſum fuit Dominis, quod agentes pro Eccleſia Sancti Saluatoris, figurauerint conſuetudinem immemorabilem, cæteroſque articulos conceperint ad euitanda fundamenta dictæ elaboratiſſimæ deciſionis Reuerendiſſimi Domini Decani. Vnde oritur ſuſpicio calumniæ.* Hinc *num.* 10. *&* 11. ſic concludit: *Non obſtat, quod ſcripturæ, de qui-* Roboratio

bus in dicta deciſione Reuerendiſsimi Domini mei Decani; non contineant factum, ſed ſimplices aſſertiones; ſiue enunciatiuas Cathedralitatis Eccleſiæ Beatæ Mariæ, & cum illæ emanauerint à perſonis ſuſpectis quibus non creditur, ſit recurrendum ad probationes qualitatum ſcripturarum. Quia placuit reſponſio; quod poſtquam ſcripturæ cum omnibus ſuis qualitatibus abunde fuerint diſcuſſa in ſæpe allegata deciſione huius cauſę coram Reuerendiſsimo Domino Decano non eſt amplius de illis inquirendum. Sanè hæc deciſio, ſicut valde confirmat cauſam Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſic etiam multum eneruat partem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, & os illi ad reclamandum obſtruere videtur.

Reſolutio S. Rotæ. 276 De anno etiam 1633. cum iterum poſtularetur remiſſoria præfata, reſolutum eſt à Rota coram Notmanno *6. par. recentior. deciſ. 177.* quod iterum ſuſciperetur diſputatio ſuper negotio principali, ſcilicet, de Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, pro qua dicit ſtare plura argumenta, videlicet, *antiqua traditio, tam hiſtoricorumr, quam aliorum ſcriptorum narrationibus, ac teſtimonijs comprobata: ſcriptura extra Codicem moralium Sancti Gregorij conſiderata: ſimplex dicti agni ſignum, circumſcripta illius inſcriptione conſideratum: enunciatiuæ in litteris Apoſtolicis, maxime*

Gela-

Gelaſij Secundi ſimul cum litteris Petri Libani Epiſcopi, ac ſententijs antiquis contentæ: conſuetudo inueterata celebrandi Feſtum Dedicationis Eccleſiæ B. Mariæ ipſo eodem die, quo Dedicatio Eccleſiæ Cathedralis celebratur: facultas exigendi Decimas in territorio Cæſarauguſtano: mutua in ſepeliendis vtriuſque Eccleſiæ Canonicis officia: omnium Sacramentorum prout in Cathedrali indiſtincta adminiſtratio: ac denique prærogatiuarum, & præeminentiarum in Proceſsionibus, & ſeſsionibus æqualitas; quæ omnia etiam teſtibus iudicialiter examinatis fuerunt comprobata. Ex quibus Sacræ Rotæ ſæpius replicatis deciſionibus euaneſcit ſcrupulus, qui eſſe poteſt circa vnam aliam de anno 1626. coram ſæpius relato Coccino, quæ eſt tertia *in 5. par. recentior. tom. 1.* videlicet, quia iam liquet de hac Cathedralitate, de qua tunc non conſtabat.

277 De anno etiam 1637. cum propoſita, & probata eſſent coram Tribunali Cæſarauguſtanæ Ciuitatis, & eius Iudice *Zalmedina* nuncupato, quod *Sancta Eccleſia de Pilari gauiſa fuit, & gaudet ſuis priuilegijs, & honoribus, quia eſt Eccleſia Angelica, & Apoſtolica erecta cum corporali præſentia Deiparæ Sanctiſsimæ Virginis Dominæ noſtræ, & eius iuſſu, per glorioſiſsimum Sanctum Iacobum Patronum, & Fundatorem ipſius, eiuſque Diſci-* Sententia Zalmedinæ

pulos

pulos à tempore naſcentis Eccleſiæ : & quia ex tunc fuit prima Cathedralis Cæſarauguſtæ , & totius Hiſpaniæ: & ſemper habuiſſe , & conſeruaſſe fidem Catholicam; ac ſupra 1100. *annos Sedem Epiſcopalem Cæſarauguſtanam per Dominos Epiſcopos gubernatam , ſpecialiter per Sanctum Athanaſium Iacobi Apoſtoli Diſcipulum ; Sanctum Theodorum, S. Taionem , S. Valerum (cuius Archidiaconus in dicta Eccleſia fuit glorioſus Martyr Sanctus Vincentius) S. Braulum Epiſcopum, & alios: ac ſemper retinuiſſe , & retinere iura Cathedralis Eccleſiæ* : Ipſe Zalmedina ſententiam protulit in fauorem dictæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ , approbando per illam propoſita . Quæ etiam confirmata fuit in Curia Cæſarauguſtana Iuſtitiæ Aragonum , vt conſtat ex reſcripto de anno 1638. pro die 26. menſis Ianuarij.

Firma Tribunalis Cęſarauguſt.

178 . Pro anno quoque 1643. extare video *Firmam* , ſeu Decretum Cæſarauguſtani Tribunalis , vbi pręcipitur executioni mandari Synodalem Conſtitutionem ſupra *num.* 252. relatam , in qua ſtatutum fuit , quod in publicis ſeſſionibus in Synodis habendis , Prior Eccleſię de *Pilari* ſedeat eo ordine quo in Choro ſedere , & in Proceſſionibus incedere conſueuerat . Qui modus ſedendi , & incedendi ſupponitur eſſe in

primo

primo loco. Pro huius autem *Firmæ*, ſeu Decreti defenſione docte ſcripſit Cęſaraugustę 15. Aprilis currentis anni 1654. Canonicus Pantaleon Palacius.

279 Iam pro coronide expendatur, quod cum pro Deiparę Virginis honore tuendo, quę Eccleſię de Pilari Titularis Patrona exiſtit, tum Eccleſiaſtici, tum ſecularis brachij poteſtas fœdere mutuo concurrant, eius Eccleſię Cathedra litati adſtipulando: & ſecundum iura duplex funiculus, ſeu ligamen magis ligat, & difficilius rumpitur, *l. ſi non le. ff. de hæred. inſtit. l. diſcretum, C. qui teſtament. facere poſſ. l. penult. §. ſi vero, C. de adoption.* adeo firmata hęc veritas manere debet, vt veluti *Columna immobilis* (quę apud veteres Symbolum fuit firmitatis, & æternitatis, iuxta Raynaudum *in Nomenclator. Marian. verbo Columna in gloſsario*) aduerſę partis telis concuti, aut conquaſsari, nullatenus queat. Prout etiam ſequentia demonſtrabunt. **Capitis Epilogus.**

Admi-

Adminicula probantia Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ.

CAP. IV.

280 S. Rotæ teſtimonium

SAcra illa Rota de anno 1630. edita, & ab alijs eiuſdem Rotę deciſionibus, vt viſum eſt in pręcedentibus, confirmata, cuius veſtigijs pręſertim inſiſtendum, decidit *num.* 49. Dominos in eam ſententiam de Cathedralitate dictę Eccleſię Sanctę Marię tanto libentius inclinaſſe, quanto veritas illius *pluribus adminiculis, & quidem vrgentioribus, corroboratur*. Ea igitur diſpicienda, & confirmanda meritò veniunt in pręſenti; & applicanda ad thema propoſitum de dicta Cathedralitate, etiam poſt erectionem Eccleſię Sancti Saluatoris in Cathedralem, perſeuerante.

281 Primum eſt deſumptum ex reſidentia Epiſcoporum Cæſarauguſtanorum in ea, à prima

ſui

ſui fundatione vſque ad annũ 1118. Etenim Epiſcoporum reſidentia, penes Cathedralem Eccleſiam præſumitur eſſe, cum *ca. Epiſcopus diſt.* 41. dicatur: *Hoſpitium quoque non longè ab Eccleſia habeat.* Innocent. *cap. ex ore de priuileg.* Archidiaconus, & Ioann. Andr. *in cap. ſtatutum, §. cum vero de reſcript. in 6.* Soccinus *in cap. licet numero 22. de foro competenti.* Rota eadem *num.* 52. *&* 53. Ita autem contigiſſe in hac Eccleſia manifeſte probant adducta toto ferme *cap.* 2. Quod vero etiam idem acciderit per aliquot ſaltem annos poſteriores, etiam comprobant, quæ dixi *cap.* 3. *num.* 198. *num.* 199. *num.* 200. *num.* 224. & 225.

282 Secundum adminiculum deſumit eadem Rota *num.* 60. *& ſequentibus*, ex litteris Gelaſij Secundi directis exercitui Chriſtianorum Cæſarauguſtam obſidentium, de quibus dixi ſupra *num.* 142. In eis enim Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari vocatur per Antonomaſiam *Eccleſia*, quod denotat Cathedralitatem ipſius, prout ibi notaui ex adductis à Sacra Rota & alijs. Similiter ex alijs litteris Petri Libranæ, in quibus Indulgentiæ conceduntur elargientibus eleemoſynam pro reparatione dictæ Eccleſiæ: eo quod in eis dicatur eam *Beato, & antiquo nomine San-* **Adminiculum ſecũdum.**

V *ctitatis,*

ctitatis, & Dignitatis pollere. Quod etiam denotat ipſius Cathedralitatem, prout etiam dixi *numero* 144. & 145. ex eadem Sacra Rota, & alijs. Nunc vero ſpeciatim notandum, has litteras ſubſcribi etiam ab alijs Epiſcopis, & Prælatis, videlicet Bernardo Archiepiſcopo Toletano, Suboſcitano Epiſcopo, Sanctio Caleguritano Epiſcopo, Guidone Laſcurrenſi Epiſcopo, & Boſone Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato. Ex hoc enim deducitur ab omnibus his Prælatis approbari titulos illos *Sanctitatis*, & *Dignitatis* con-
283 ceſſos eidem Eccleſiæ, & ex quibus eius Cathedralitas elicitur. Litteræ porro iſtæ ſunt apud Baronium *tom.* 12. *ſub anno* 1118. ex Hieronymo Blanca. Sed maximè aduertendum, & proprius ad inſtitutum præſens, quod, cum huiuſmodi litteræ ſcriptæ ſint ab hoc Petro Libra-
284 næ poſtquam iam Cæſarauguſtana Ciuitas in manu erat fidelium, & Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem erecta; valde ex eis indicatur Eccleſiam Sanctæ Mariæ non amiſiſſe ſuam Cathedralitatem ob præfatam erectionem, ſed, ipſa non obſtante, eam retinuiſſe.

Tertium. 285 Tertium deſumit eadem Sacra Rota *num.* 66, 67. & 68. ex antiquis Imaginibus *Agni*; eo quod cum ſint propria Inſignia Eccleſiæ Ca-

the-

thedralis Cæſarauguſtanæ, proculdubio denotant Eccleſiæ Sanctæ Mariæ Cathedralitatem; iuxta dicta ſupra *num:* 196. Accedente etiam illa inſcriptione *Agnus docet iſte hanc Sedem fuiſſe.* Etenim eiuſmodi Inſignijs, & inſcriptionibus valde probari antiquitatem etiam Cathedralitatis rectè probat eadem Sacra Rota ex Iuribus, & Doctoribus, quos refert. *Non enim* (inquit) *eſt veriſimile, quod dicta inſcriptio tandiu per Archiepiſcopos, & Eccleſiam hodie collitigantem fuiſſet tolerata, ſi contra veritatem leuioribus innixa probationibus, ac fundamentis, emanaſſet.* Vnde concludit: *Adeo vt ius antiquæ huiuſmodi Cathedralitatis ex hoc videri poſſet præſcriptum contra Eccleſiam Sancti Saluatoris, propter illius ſcientiam, & patientiam, ad text. in l. quoties la ſeconda, ff. de ſeruit. l. ſi quis diuturno, ff. ſi ſeruitus vendicetur.* Addi etiam poteſt, quod cum, iuxta dicta eo
286 loco ex Cæſarauguſtano illo, huiuſmodi ſtemmata, ſeu inſignia data ſint à Rege Alphonſo Cæſarauguſtæ liberatore, dictæ Eccleſiæ de Pila i, & Princeps alicui arma concedens illi nobilitatem conceſſiſſe debeat æſtimari, vt habent Ioannes Rayn. *in Tract. de nobilit. in* 1. *quæſt.* 3. *quæſt. princ.* Tiraquellus *de nobilit. tom.* 1. *cap.* 6. *num.* 12. cum hæc inſignia ſigna ſint nobilitatis

Cathedralis Eccleſiæ, eam competere eidem Eccleſiæ, non obſtante erectione Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem, credidiſſe exiſtimãdus eſt. Nec enim, vt ijdem Authores inquiunt, refert, dictisne, an factis quis animum ſuum declaret, per not. in *l. de quibus*, *ff. de legibus*.

287 Inſuper conſiderandum, quod vt notat Rota de anno 1633. coram Motmauno *deciſ.* 177. *num.* 4. hoc ſignum agni etiam reperitur ſine illa inſcriptione: quo denotatur, hanc Eccleſiam; non ſolum præteritis temporibus Cathedralem fuiſſe; ſed & in præſentibus id non amiſiſſe.

Quartum. 288 Quartum adminiculum ſumit eadem S. Rota ex ſententia lata ſuper Charitatiuo ſubſidio per Ioannem Ferrerium Vicarium Archiepiſcopi Cæſarauguſtani de anno 1502. & ab eodem Archiepiſcopo confirmata, de qua ſupra *n.* 233. dixi. Quod meritò vocat *vrgens*, propter multa quæ in ipſa conſiderari poſſunt. Primò, quod Archiepiſcopus, qui hanc ſententiam confirmauit, is erat, de cuius intereſſe & præiudicio
289 principaliter agebatur: Epiſcopus enim ſolus eſt cui de iure competit hoc charitatiuum ſubſidium poſtulare, *cap. conquerente in fin. de offic. Ordinar. cap. cum Apoſtolus* §. *prohibemus de conſib.* Ol-

dra.

dradus *conſil.* 104. *&* 234. Zerola *in praxi noua Epiſcop. p.* 2. *cap.* 2. *num.* 11. Azorius *tom.* 2. *Inſtit. Moral. lib.* 9. *cap.* 14. *quæſt.* 5. ſi autem dicatur, etiam Prælatos Epiſcopo inferiores poſſe poſtu-
290 lare huius modi charitatiuum ſubſidium, ſi ex priuilegio, vel conſuetudine id obtinuerint. Bellencinus *de charitatiuo ſubſid. quæſt.* 4. Azor. *ſupr.* Barbos *de offic & poteſt. Epiſcop. Allegat.* 87. *num.* 17. ex hoc etiam firmatur intentum; cum ſaltem ex eo inferatur, hanc facultatem competere Eccleſiæ S. Mariæ, ex priuilegio, vel conſuetudine, quæ non poſſunt aliud fundamentum habere quam inueteratam Cathedralitatem eius Eccleſiæ. Secundò, quia hoc denotat hæc ſententia, cum de hac Eccleſia S. M. dicit ea, quæ loco relato recitaui: videlicet quod in ea *Primaria*
291 *Sede Cæſarauguſtana per multa annorum curricula collocata fuit, B. Braulio & alijs multis digniſſimis Epiſcopis ſucceſſiuè præſidentibus.* Et quod *licet poſtea dicta Sedes Cathedralis translata fuerit, nihilominus tamen multa inſignia & prærogatiuæ Cathedralis Eccleſiæ penes eam remanſerunt.* Tertiò, quod cum factum proprium nemo impugnare poſſit,
292 *l. poſt mortem ff. de adopt. l. & per fundum ff. de ſeruit. ruſtic. præd. l. ſicut C. de action. & obligat.* & alijs vulgaribus iuribus, rectè inde deducitur,

non

non poſſe Eccleſiam S. Saluatoris hanc præeminentiam Eccleſiæ S. Mariæ declaratam ab Archiepiſcopo, & eius Vicario impugnare. Quartò, quia hanc ſententiam per præfatum Ioan-
293 nem Ferrerium Vicarium Archiepiſcopalem latam valdè commendat alia ſententia Curiæ Iuſtitiæ Aragonum de anno 1605. data, de qua *num.* 257. dixi. Dicit enim, eam latam fuiſſe *cordatè, & maxima cum deliberatione, & partibus auditis*. Demum cum factum Iudicis reputetur factum partis, *l. ſi ob cauſam C. de euictionibus*, vbi
294 Bartol. Baldus, & alij; cum hæc ſententia (idem dico de alijs in ſuperioribus relatis) lata ſit per Iudicem Ordinarium, ſcilicet Vicarium Archiepiſcopalem, & approbata ab ipſo Archiepiſcopo, quaſi factum partis reputari debet, & ita contra illam agere non poteſt; quia vt dixi, *factum proprium nemo impugnare poteſt*, iuxta vulgaria Iura & D.D. communiter. Alia notaui ſupra dum de hac ſententia eſſet ſermo.

Quintum. Quintum præterea adminiculum Cathedralitatis Eccleſiæ S. M. depromit eadem S. Rota a *nu.* 72.
295 ex veſtigijs, atque reliquiis eiuſdem Cathedralitatis actu in ipſa permanentibus, & quæ citra ius Cathedralitatis ei competere non poterant, ad *text. l. pro hærede §. Papinianus* vbi DD. *ff. de*

adqui-

adquirend. hæredit. Alexand. in ſimili de colleggiata *conſ.* 74.*&* 75. *lib.* 4. videlicet primò, quia celebrat à multo tempore die 12. Octobris feſtum Dedicationis eius Eccleſiæ, tanquam *Primitiuæ Cathedralis.* De quo dixi *nu.* 262. Secundò, quia exigit aliquas decimas in territorio Cæſarauguſtano, de quo etiam *num.* 216. aliqua
297 ſcripſi. Tertiò, quia habet Capellanum Maiorem, quod munus importat dignitatem ſolius Eccleſiæ Cathedralis propriam, pro vt de vſu Hiſpaniarum teſtatur eadem Rota *num.* 74. Eſt autem huiuſmodi maior Capellanus inſtar Archipresbyteri, vt habet Murillus *lib. relato pag.*
298 159. Vnde de illo intelligendam credo declarationes quaſdam S. Congregationis, quas referunt Sellius *in Sellect. Canonic. cap.* 40. *nu.* 51. & Barboſa *in Collectaneis Deciſ. Apoſtolicar. Collectan.* 122. *num.* 6. Vbi deciditur, Capellanos Eccleſiæ Cathedralis, qui ſunt membra Eccleſię, debere incedere in proceſſionibus, & ſedere in Choro immediate poſt Canonicos; nec inter eos debere interponi Rectores Eccleſiarum aliarum, etiam prætextu Doctoratus. Quartò, habere Campanam, quam vocant de *Interdicto*, & quam habere non poteſt niſi Eccleſia Cathedralis, vt
299 teſtatur eadem Rota *nu.* 75. Quinto, mutua

in

in ſepeliendis Canonicis vtriuſque Eccleſiæ of-
300 ficia; cōformiter ſane ad concordiam ſub San-
ctio de Ahones de ann. 1221. cuius memini ſu-
pra *num.* 212. Sexto, ius extrahendi Defuncto-
301 rum cadauera ex alienis parrochijs, illaq; ſepe-
liendi, quod, vt habet eadem Rota *num.* 76. ſolis
Cathedralibus indulgetur, *cap. ex parte il* 1. *cap.*
cum liberum, cap. cum ſuper, cap. in noſtra, vbi DD.
de ſepultur. Quod tamen limitatum fuit, iuxta di-
302 cta *ſupr. num.* 221. Septimo, ius adminiſtrandi
Sacramenta, quod etiam fuit limitatum, vt eo
loco dixi. Omnia autem hæc ſigna, ſeu veſtigia
303 Cathedralitatis, eam probare, ſaltem ſi ſimul
iuncta accipiantur, conſtare videtur, non ſolum, e
quia, vt inquit eadem Rota *num.* 78. ſunt pri-
mæui ſtatus indicia, ex Dyno, Baldo, Natta,
& Tiraquello. Et quia, vt probat *num.* 81. pro-
304 bationes ſeſe ad inuicem coadiuuant. Sed quia
ſignatum cognoſcitur ex ſignis, *l.* 1. § *ſi intelliga-*
305 *tur, ff. de ædil. edict. l. ſtigmata,* vbi Bartolus *C.*
de fabricenſ. lib. 11. Surdus *conſil.* 126. *num.* 15.
306 Et quia hic intrat illud vulgare, *ſingula quæ non*
proſunt multa collecta iuuant. l. Spadonem, §. qui
iura, ff. de excuſat. tutor. l. rationes, & l. inſtru-
menta. C. de probat. & alijs iuribus, & DD apud
Barboſam *in axiomat. axiom* 209 quod ſaltem

proce-

procedit, vbi agitur de re difficilis probationis. Thuſcus *littera S. concl. 276. nu. 15.* poſt Alexand. *conſil. 115. num. 9. & ſeqq. lib. 4.* Barboſa *ſupr. n. 3.* Huiuſmodi etiam adminiculum notatur à Rota ſupra relata coram Motmanno de ann. 1633.

307 Sextum adminiculum huius Cathedralitatis accepit eadem Rota *num.* 80. ex teſtimonijs DD. qui in ſpecie aſſerunt præfatam Eccleſiam S. Mariæ de Pilari fuiſſe antiquitus Cathedralem. Quia tamen plures ipſorum in præcedentibus retuli, iterum referendi non ſunt, ſed videndi ſuis locis. Notat etiam hoc adminiculum Rota eadem relata de anno 1633. coram Motmanno. Sextum.

308 Præterea ſeptimum deſumit ex quam pluri- Septimum mis teſtibus, qui hanc Cathedralitatem comprobant, ex præeminentijs videlicet, Dedicatione Eccleſiæ, & antiquiſſima fama ac traditione. Circa quæ, & pro ipſorum maiori firmitate occurrit prænotandum, quod teſtes, etiam ſi depo-

309 nant de auditu quando verſamur in antiquis, prout in præſenti contingit, bene probant. Hondedus *conſ. 17. nu. 52. lib. 1.* Rota *deciſ. 694. n. 2. par. 2.* & alia coram Coccino *5. p. recent. tom. 1.*

310 *deciſ.* 360. *n. 7.* Similiter teſtes de fama rectè etiam probant in antiquis. Iaſon. *in l. admonen-*

di in 2. lectur. nu. 143. ff. de iureiurand. Seraphin. *deciſ. 1461. num. 2.* Rota coram Virili *5. p. recent. tom. 1. deciſ. 79. num. 5.* & Rota iſta, de qua in præſenti, *num.* 28. ex multis. Notat quoque hoc adminiculum ſæpe relata Rota de anno 1633. coram Motmanno.

Aliud adminiculũ.

311 His porro à S. Rota adminiculis notatis iungam, & ego aliud, quod hauriam ex eo quod ex Beatiſs. Virginis promiſſione Templum hoc ipſi nuncupatum in perenne ſæculorum æuum duraturum ſit. Sic enim ex eiuſdem Deiparæ Virginis, prout in hiſtoria Taionis legitur, verbis accipio: *Eritq; Pilare illud in loco iſto vſque in finem mundi*. Idq; corroborat longæua ſuper 1600. annos experientia. Miraculoſa ſane ſi expenda-
312 tur, quod cæcæ gentilitatis tempore, quo ſæuiente Ethnicorum in Chriſticolas rabie, à trucíſſimis Diocletiano & Maximiano Cæſarauguſtam ſæuus Dacianus fuit miſſus; nihil non diabolicam malignitatem intentaſſe, vt Chriſti nomen aboleret: & quod ſub Gothorum poſtea iugo, Arrianiſmo gens infecta Dei Filio, Matri, & vere fidelibus inſenſa eſſet: ac quod ſub Mahumetanorum captiuitate vix reſpirare Chriſtianis cōcedebatur. Aſt nihilominus ab Ethnicis, Arrianis, & Agarenis Sacrum hoc fanum,

vt

vt pote *Columna immobilis*, & fidiſsimum Chriſtianitatis fortalitium, ſemper intactum, & veneratum perdurauerit. Hinc illud Iuliani Perez
313 *ſupr. num.* 149. relatum de hac Eccleſia: *Anno* 1100. *cum hoc ſcribebatur* (erat autem tunc ſub Mauris) *in pretio, & veneratione habebatur, vt omni tempore eſt habita*. Hinc, & Zurita *in Indicib. fol.* 13. *Cæſarauguſtæ ſatis conſtat, reliquis ſacris Ædibus, ſiue tectis ſanctis, depopulatis, ſanctum, & religioſum Templum D. Mariæ Virgini dicatum, quod vulgus de Pilari nuncupat, miſeris illis temporibus,* (ſcilicet ſub iugo Infidelium) *ſanctitatis Religionis, & conſilij publici tanquam ſacram aram, & perfugij portum noſtris fuiſſe, &c.* Hinc quoq; inferas Cathedralitatem iugẽ Cæſaraugu-
315 ſtanæ Eccl. ſicut ex illo Math. 16. *ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi, etc.* hauriunt DD. Petri, & totius Eccleſiæ eã Cathedralitatem. D. Auguſt. *in ſerm. de Cathedra Petri* dicente: *Petra dicitur eo quod primus nationibus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxum immobile totius operis Chriſtiani compagem molemq; contineat:* ac ſerm. 16. de Sanctis. *Petrus eſſet ad fundamentum, columna ad ſuſtentaculum.* Applicẽt hoc Iberi ſuæ S. Mariæ Ædi, quod prima *nationibus fidei fundamenta poſuerit, & tanquam ſaxum im-*

mobile, &c. & illud (*Columna ad ſuſtentaculum*: & deducent intentum huius Diſſertationis, de perenni videlicet Cathedralitate Eccleſiæ S. Mariç de *Pilari*. Eò vel etiam, quod Columna illa, ſuper quam eadem ſanctiſſima Parens Cęſaraugustæ apparere dignata eſt, non ſolum fuit veluti Thronus ipſius, vt Martinus Garſia inſignis author ſerm. 52. circa finem dixit; ſed & veluti *Cathedra*, prout ſatis exprimit idem Martinus ſerm. 102. poſt medium, hæç dicens: *Magnum eſt videre Romæ Cathedram Petri, quæ à vermibus conſumitur; ſed Cęſarauguſtę maius eſt videre columnam, in qua Virgo Maria ſedet, etc.* Hæc igitur Columna Cathedra Virginis fuit. Et quia, vt idem author infra ait, *Virgo Maria non deſcendit à Columna*, id eſt immobilis ſemper in ea ſtetit, liceat piè argumentari, ex hoc adumbratam fuiſſe perennem Cathedralitatem eius Eccleſiæ.

Aliud. 317 Nec prætermittendum aliud huius Cathedralitatis adminiculum, & vrgens ſanè apud prudentes, & cordatos, ex eo depromptum, quod vt habetur ex dictis *cap. 3. num. 256.* extat mandatum Auditoris Cameræ de Anno 1557. ex commiſſione Pauli IV. de manutenenda Eccleſia Sanctæ Mariæ in ſuis præeminentijs contra Eccleſiam Sancti Saluatoris; Quòd amplia-

tum etiam eſt, & declaratum ab eodem Auditore Cameræ de ann. 1562. In eo enim dicitur, quod Prior, Canonici, & Capitulum Sancti Saluatoris tenentur inuitare Priorem, Capitulum, & Canonicos Sanctæ Mariæ de Pilari, *Ad quaſcumque Proceſſiones generales per Ciuitatem ex*
318 *quauis cauſa faciendas in die præcedenti hora veſperarum per duos ex antiquioribus Portionarijs.*
319 Cum enim Ordinarius, ſeu Epiſcopus, plenã, & liberam authoritatem habeat ſuper Proceſſionibus, ad illas indicendum, dirigendum, & ordinandum, *priuatiuè* ad omnes alios, prout colligitur ex declarationibus Sacr. Congregat. Rituum in Turalenſ. 17. Decembr. 1602. Elborenſ. 14. Ianuar. 1617. & 28. Martij 1628. ac ex Campanili, Belleto, Franciſco Leone, & Riccio, quos affert, & ſequitur Barboſa *de offic. & poteſtate Epiſcopi allegat.* 78. *num.* 3. Non obſtante quaſi poſſeſſione contraria per longum tempus, aut etiam immemorabili conſuetudine; ex declarationibus Sacr. Congregat. Concilij 16. Februarij 1619. & Sacr. Congregation. Rituum in Camerinen. 24. Auguſti 1619. quas affert idem Barboſ. *de Iur. Eccleſiaſt. lib. 1. cap. 43. num.* 161. *&* 162. Et hoc propter generalem rationem, quia ſcilicet in omnibus actionibus

ſpi-

ſpiritualibus concernentibus cultum diuinum omnes ſubſunt iudicio Epiſcopi; Bartholus in *l. fin. ff. de collegijs illicitis*, Genuenſis *in prax. Neapolit. Archiepiſcop. pag. mihi* 204. Nauarr. *conſil. 3. de foro competenti*: & quia nullus ſe ingerere debet in ijs, quæ ſunt alterius Eccleſiæ, *ca. Nullus alterius*, & *ca. Nullus Primas 9. quæſt. 2.* Profectò mirabile, & ſupermirabile eſt, quod Eccleſia Metropolitana, qualis eſt Eccleſia Sancti Saluatoris, & Archiepiſcopus, qui eſt caput ipſius, adeò ligatam, & coarctatam ſuam poteſtatem habeant, vt nequeant Proceſſionem aliquam generalem inſtituere, niſi ad eam, Eccleſiam Sanctę Marię conuocent; & modo illo ſingulari,
321 & extraordinario iam aſſignato. Cuius rei nulla prudens alia ratio aſſignari poteſt, niſi quod dicta Eccleſia Sanctæ Mariæ Cathedralitatis honore gaudeat ſicut Eccleſia Sancti Saluatoris: & quod ius ſuper generales proceſſiones indiuiſum ſit à iure Cathedralitatis.

Roboratio 322 Augetur etiam vrgenter admiratio; quia in tali conuocatione præfatæ Eccleſiæ ad generales Proceſſiones, ex vi Mandati relati tenetur eadem Metropolitana Eccleſia non ſolum eã honorificè recipere, & admittere, ſed etiam *In quibuſcumque actibus, in quibus ſimul conuenire,*

aut

aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, ſeu manum, tam in Choro, quàm extra etiam in Proceſſionibus prædictis, collocare. Cum enim manus,
323 ſeu pars dextera dignior, & nobilior ſit ſiniſtra, luce meridiana clarius ex hoc demonſtratur, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, digniorem, & nobiliorem reputari (vel ſaltem, æquè dignam, & nobilem, cum Eccleſia Sancti Saluatoris; ac proinde, æque, vel magis Cathedralem. Partem autem, ſeu manum dexteram, generaliter loquendo, digniorem, ac nobiliorem ſiniſtra eſſe (quidquid ſit de vſu Gentilium Græcorum, vel priſcorum Latinorum, ac pro caſibus quibuſdam particularibus) adeo notum eſt, vt inutile videatur de eo diſputare. Si enim manus dextra nobilior non eſt, quorſum pro Chriſti Seruatoris excellētia in Symbolis dicitur: *Sedet ad dexteram Patris?* Quorſum etiam Matth. 25. de electis re-
324 ſpectu reproborum ſcribitur; *Statuet oues quidem à dextris ſuis, hædos autem à ſiniſtris?* Vnde ſuper hunc locum Sanct. Thom. inquit: *A dextris*, ideſt, *honoratiori, & nobiliori loco.* Et Cornelius ibidem: *Dextra enim Symbolum eſt felicitatis, gloriæ, Regni, victoriæ, & triumphi; ſiniſtra verò infelicitatis, opprobrij, ſeruitutis, calamitatis, & miſeriæ.* Quorſum etiam Diaconus ad manum

dex-

dexteram Subdiaconi incedet? Quorſum Innocenti III. in *cap. ſolitæ de maioritat. & obedient.* Conſtantinopolitanum Imperatorem reprehendiſſet, quia Patriarcham ad ſiniſtram manum ſedere permiſiſſet? Quorſum cum ab Eccleſia depinguntur tres Perſonæ Sanctiſſimæ Trinitatis, Secunda ſemper ad latus dextrum, Tertia verò ad ſiniſtram depinguntur, niſi vt notetur Filium priorem eſſe origine Spiritu ſancto? Quorſum denique (vt mille alia prætermittam) Domini Cardinales, Patriarchæ, Epiſcopi, Auditores Rotæ, & alij Prælati in Romana Curia (quæ Mater eſt totius ciuilitatis) ſtrictè ſeruant, vt dignior dexteram manum ſemper teneat?

325 Hinc in concordijs factis in terminis huius controuerſiæ de ann. 1221. & 1448. in ſuperioribus relatis pro eodem accipitur locus honorificus, & manus dextra. Quod etiam patet in alia concordia de anno 1513. etiam in præcedentibus adducta. Et in ampliatione, & extenſione præfati mandati de anno 1562. vnde Sacra Rota coram Coccino de anno 1627. *verſ.*

326 *vnde part. 5. recentior tom. prim. deciſ.* 111. dum agit de controuerſia iſta inter has duas Eccleſias pro certo ſupponit manum dexteram nobiliorem eſſe ſiniſtra. Et in alia coram Buratto

ratto *deciſ.* 488. *nu.* 7. dum dicit *quod antiquitus in pluribus locis* dignius erat ſedere ad ſiniſtram, quam ad dexteram, quo etiam ſupponit quoque quod his temporibus poſterioribus, generaliter loquendo, vt dixi, dignius ſit ſedere ad dexteram. Maximè vero eadem Sacra Rota de anno 1631. coram relato Coccino *par.* 6. *recentior. deciſ.* 15. id clarè corroborat, præſertim §. *id autem*; & quod magis eſt (quia agitur de intereſſe partis aduerſę) ipſamet in quodam ſtatuto de Anno 1607 facto, decreuit Decanum Ca-
327 pituli Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſaraugustanæ ſedere debere ad manum dexteram: & corã S. Rota enixè curauit id obtinere; etſi eadem Rota de Anno 1631. relata contra ipſam deciderit, vt poſtea dicam. Si autem factum partis pro facto Iudicis habetur, Aretinus in *l. ſi filius,*
328 *qui patri in vlt. columu. verſ. illud autem de vulga. & pupill.* Bertachin. *in repertor. verb. factum*, & contra factum proprium nemo venire poteſt,
329 *l. poſt mortem ff. de adopt. l. & per fundum ff. de ſeruit. ruſtic. præd.* & alijs iuribus, & DD. non video quomodo eadem pars aduerſa hanc prærogatiuam Eccleſiæ S. Mariæ impugnare poſſit, aut quomodo ex illa non ſequatur ius Cathedralitatis, de quo in præſenti.

330 Adhùc firmiùs id roboratur ex eo, quod non ſolum manus dextra concedi debet, & de facto conceditur eidem Eccleſiæ S. Mariæ à præfata S. Saluatoris, & Metropolitana quando ſimul concurrunt in eadem S. Saluatoris Eccleſiam; ſed etiam quando Capitulum, & Canonici S. Saluatoris accedunt ad eandem S. Mariæ Eccleſiam. Ità enim relata Rota de anno 1631. coram Coccino clariſsime reſoluit, recedendo à deciſis in alijs Rotę deciſionibus de anno 1627. Idque probat primo ex verbis illis generalibus
331 præfati mandati *In quibuſcumque actibus, in quibus inſimul conuenire, aut intereſſe contigerit, ad dexteram partem, &c. collocare:* cum enim ſint vniuerſalia omnem locum comprehendunt, ac ſi ſpecificè eadem Eccleſia S. Mariæ fuiſſet expreſſa, prout deducit ex Tiraquello, Surdo, Crauetto, & Oldrado, & Ruino. Secundò, ex obſeruantia; & quia Metropolitani coacti ſunt per cenſuras ad executionem talis mandati hoc mo-
332 do intellecti, & quia ipſimet confeſsi ſunt ita obſeruaſſe. Vndè §. 2. *in fin.* ait, quod Prior de Pilari *videatur habere fundatam intentionem pro retentione ſuæ ſedis Prioralis*, videlicet in manu dextera, etiam quando ad eam accedit Eccleſia S. Saluatoris. Hoc autem tam clarè, & euiden-

ter demonſtrat Eccleſiæ S. Mariæ competere Cathedralitatem *cumulatiuè* cum Eccleſia S. Saluatoris, vt mirum ſit in dubium à viris doctis reuocari. Cum enim in propria domo, etiam maior cedat minori, iure hoſpitij id efflagitante, teſte enim Homer. in S. Odiſſ. *Iupiter honorator*
334 *eſt hoſpitum*, & Paulo Veneto *lib. 1. cap. 46. Orient, Region. Cedit hoſpiti Pater familias*; vt propterea (vt aliqui animaduertunt) in Palatio Vaticano cernatur effigies S. Pauli ad dexterá S. Pe-
334 tri, non obſtante quod Petrus maior ſit Paulo; profectò ſi Eccleſia S. Mariæ in propria domo non cedit Eccleſiæ S. Saluatoris, ideo eſt, quia eandem cum ipſa Cathedralitatis dignitatem participat: itaut, prout Rota relata *num.* 19. inquit, *vtrumque Capitulum facit vnum corpus*; alioquin irrationabiliter prorſus manum dexteram obtineret, ſiquidem omni iure cautum eſt quod dignior debeat præferri, *l. 1. ff. de albo ſcribend.* Rota coram Seraphin. *deciſion.* 1223. *nu-*
335 *mero* 2. Nec dicat pars aduerſa, ſitum, ſeu ſeſſionem ad manum dexteram non ſemper arguere præeminentiam, prout ex Rota in Calaguritana *praeminentiarum* 2. Decembr. 1602. coram Iuſto, & in Cephaludenen. *Archidiaconatus* 18. Martij 1624. coram Dunozetto

 elicit

elicit Barboſa *in Collectan. DD. ad caput ſolitæ de maioritate, & obed.* Etenim, et ſi pro caſu raro, actu, functione, & perſona particulari, id admitti poſſit; cæterum *generaliter* pro omnibus caſibus, actibus, & functionibus, prout in præſenti contingit, ex vi illorum verborum Mandati *in quibuſcunque actibus*; & pro Eccleſia Diœceſana, & Metropolitana inſigni, qualis eſt Eccleſia S. Saluatoris, de qua etiam in præſenti, nullus perrudens aut cordatus id admittet.

Præſidium partis aduerſæ.

337 Corruit etiam ex hac doctrina aduerſæ partis præſidium, quo ſibi perſuadere videtur, inſignem iſtam præeminentiam de habenda dextra manu *in quibuſcunque actibus*, qua Eccleſia S. Mariæ feliciter fruitur, eneruari ex eo, quod ex oppoſito, Eccleſia S. Saluatoris, vel eius Decanus in Comitijs, & Congregationibus Aragonum, præcedat dictam Eccleſiam S. Mariæ, prout clarè habetur ex decretis Curiæ Illuſtriſsimi D. Iuſtitiæ Aragonum, quæ retuli *ſupra cap. 3. numero 257.* inferens etiam, quod in omnibus alijs concurſibus idem fieri debeat. Primò etenim

338 expendatur, quod in dictis Decretis conceditur præcedentia, & per conſequens dexteræ manus, præfatæ Eccleſiæ S. Mariæ ſuper omnes Eccleſias Cathedrales Regni Aragoniæ. Ex hoc

enim

enim rectiſsime elicitur, ipſam eſſe Cathedralem; nullo enim iure ſubſiſtere poteſt, quod Eccleſia merè Collegialis, & non Cathedralis præcedat Cathedrales; ſicut neque quod Epiſcopalis dignitas, quæ Cathedralitati connexa, & correlatiua eſt, præcedatur à non Epiſcopali *cap. Venerabili in fin.* vbi Gloſſa *de verb. ſignificat. cap. cùm Canonicis de Cenſib.* Rota in Cæſaraugustana Synodi 13. Februarij 1626. coram Coccino. Nec id decideret Illuſtriſs. Iuſtitia Aragonum, cum in materia præcedentiæ plumbeo pede, quia eſt res magni præiudicij, proceden-
340 dum ſit. Nec ſuper illa poteſt fieri concordia
341 ſine Superioris licentia. Rota coram Seraphinō *deciſ. 22. num. 2.* Moronus *in reſponſ. reſponſ. 5. num. 7.* Et hoc vt vitetur ne minor præferatur maiori, contra quod Iura clamant. Diſpiciatur ſecundò, quod in eiſdem decretis aſſeritur, quod præfata Eccleſia Sanctæ Mariæ *in aliquibus præcedere meruit dictam Metropolitanam Eccleſiam*. Ex quo, à fortiori, vt dicitur, con-
342 cluditur *quanto maiori cum ratione poterit ipſa eaſdem præcedere*. In quibus notetur, per ipſa approbari præcedentiam Eccleſiæ S. Mariæ ſupra Metropolitanam, *in aliquibus* videlicet: ſiquidem ex hoc veluti principio, tanquam ex maiori

iori ad minus (quod eſt validum argumentum *l. in ſuis in fin. ff. de liber. & poſthum. l. nec in cap. 22. ff. de adult. Authent. multo magis C. de ſacroſanct. Eccleſ.* infert, præcedentiam ſuper alias Eccleſias Cathedrales. Ex quo iterum ad intentum deducitur Cathedralitas dictæ Eccleſiæ. Et, quod proximè ad intentum ſpectat, quod non
343 præferri in huiuſmodi Comitijs non tollit prælationem illam generalem, quam habet *in quibuſcunque actibus*: ex ſingulari enim ad vniuerſale non valere argumentum, etiam Tyrones Dialectici norunt. Tertiò, & proximius ad intentum: quemadmodum in eiſdem decretis dicitur, quod non obſtante, quod in Comitijs Tiraſſonæ celebratis anno 1592. præfatæ Eccleſiæ Cathedrales Regni Aragoniæ prælationem habuerint ſuprà Eccleſiam Sanctæ Mariæ
344 del Pilar, nihilominus hæc Eccleſia debeat ipſas præcedere in dictis Comitijs, quia conſtat talem prælationem fuiſſe *ex conſenſu partium, iureque dicti conſenſus, & familiaritatis, & non animo, nec titulo adquirendi poſſeſſionem*; ſic etiam in præſenti dico, huiuſmodi prælatio-
345 nem conceſſam Eccleſiæ Metropolitanæ ſuper Eccleſiam Sanctæ Mariæ fuiſſe de conſenſu partium in vim concordiæ factæ ſub Alphōſo

Ar-

Archiepiſcopo, de qua dixi *ſupra cap. 3. numero 240.* ac per conſequens nullatenus derogare iuri præcedentiæ, quod habet in omnibus alijs actibus, quales ſunt Proceſſiones, aſſiſtentia in Choris vtriuſque Eccleſiæ, & aliorum Ciuitatis, imò in Synodis, ad quas concurrunt cum habitibus Choralibus.

346 Quartò etiam, & valde expendendum, Notatio.
quod cum Prælatio Eccleſiæ Sanctæ Mariæ ſupra Eccleſiam Sancti Saluatoris præcipuè ordinetur ad actus merè, & purè Eccleſiaſticos, quales ſunt Proceſſiones, Officia diuina in Choro, Synodi, &c. Comitia verò Regni non importent actus purè Eccleſiaſticos, ſed ſæculares, & laicos, vel ſaltim mixtos, ideò Illuſtriſsim. Iuſtitia Aragonum in huiuſmodi Comitijs prælationem conceſſit Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quæ, quia eſt Diœceſana, & Metropolitana, Caput eſt totius Ciuitatis, & *Populi*, non autem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, quæ id non habet. Vera enim doctrina eſt, quam affert Moronus *ſupra eo reſponſ. 5. num. 7.* quod ſcili-
347 cet ius præcedendi debeat intelligi in ordine ad illos actus, pro quibus tractatur de præcedentia. Quod benè probat ex Rota coram Sera-

raphino de anno 1585. quæ eſt 716. inter deciſiones ipſius, vbi id probatur exemplo Eminentiſſim. DD. Cardinalium, inter quos antiquior Cardinalis præcedit in Conſiſtorio; in Cancellaria autem præcedit Cardinalis Vice-Cancellarius: in Pœnitentiaria Cardinalis Pœnitentiarius; & in negocijs Cameræ Cardina-

348 lis Camerarius. Et probari id poſſet ex eadem deciſione, vbi affertur exemplum de Auditore Rotæ, qui eſt Epiſcopus; hic enim non præcedit alios Auditores ratione Epiſcopatus, ſed eſt in loco ſecundum antiquitatem Auditoriatus. Cùm igitur Prælatio Eccleſiæ Sanctæ Mariæ non ſit niſi in ordine ad actus purè Eccleſiaſticos, non ad ſæculares, laicos, aut mixtos, ideo ſine præiudicio ſuæ præcedentiæ ſupra Eccleſiam Sanctæ Mariæ, potuit poſtponi Decano Eccleſiæ Metropolitanæ.

Adminiculum.

349 Nec prætermitti poteſt, quod inter adminicula ſtrictè probantia Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, iure numerari poſſit, quod ex eodem Mandato habetur, Eccleſiam Sancti Saluatoris teneri accedere ad Eccleſiam *de Pilari* pro benedictione Candelarum in die Purificationis Beatiſſimæ Virginis; & in die

De.

Defunctorum pro ſuffragijs ipſorum ; ac in Dominica Palmarum pro ipſarum benedictione. Etenim quemadmodum iſtæ functiones

350 non ſunt faciendæ niſi à Parochis, & in proprijs Parrochijs, prout ex Sacra Congregatione Rituum 5. Martij 1635. apud Barboſam *in Collectan. Bullarij verbo Palma* elicitur; cui accinit Riccius *in Prax. par. quarta reſolution.* 306. & 309. ex Quaranta, Carat. & alijs, ita tiam non ſunt faciendæ ab Epiſcopo, aut Capitulo Eccleſiæ Cathedralis, quæ eſt totius Ciuitatis, & Diœceſis Parochia; niſi in Eccleſia Cathedrali.

Inferat ergo mecum Lector, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, in qua fiunt, Cathedralem etiam nunc eſſe.

Caſu dato, quod Eccleſia Sanctæ Mariæ actu Cathedralis non ſit, nihilominus frui debet priuilegijs Cathedralitatis.

CAP. V.

351 HVius capitis doctrina ex numero illarum eſt, quæ traditur ad maiorem cautelam. Quæ non nocet, *l. teſtamentum. cap. de teſtamentis*, vbi Baldus in 3. *notab. l. ſi pupilli*, §. *item procurator.* per Barthol. *in 1. col. verſic. & ſic not.* § *de negot. geſt.* Francus *in dicta l. teſtamentum*: Præſertim in magnis quantitatibus *l. final.* & ibi Baldus in *prima columu.* C. *ſi certa pet.* Barthol. *in l. Modeſtinus verbo item quero*, §. *de donation.* Bertachinus *in Repertor. verbo Cautela*. Etſi enim ſatis eſtenſum ſit in ſuperioribus Eccleſiam de Columna Cathedralem actu eſſe, nihilominus ſufficere quod fuiſſet, vt priuilegijs Cathedra-

Pro maiori cautela.

litatis frueretur, nunc aſſeritur.

352 Veritatem autem continere conſtat primo, non ſolum ex eo, quod Cathedralitas non amittitur, niſi ex Papæ authoritate; prout ex Locherio, Imola, & Gratiano dixi *num.* 164. quæ authoritas non adfuit in propoſito, prout ſcripſi *num.* 162. Sed etiam ex eo, quod euidens eſt fuiſſe primitus Cathedralem, prout vel apices eorum quę adducta ſunt, ex hiſto ricis, ſcriptoribus, ſignis, veſtigijs, ſententijs, concordijs, & Sacræ Rotæ deciſionibus, demonſtrant. Ex ijs namque elicitur, priuilegijs, exemptionibus, & honoribus, dictę Cathedralitatis nunc frui de-
353 bere, vel in memoriam priſtinę Dignitatis. Tiraquell. *in Tractat. ceſſante cauſa limitat.* 15. & quia ex eo quod habuit illam *coruſcat radijs*
354 *prioris Dignitatis*, vt aiunt Decreta illa Curiæ Iuſtitiæ Aragon. *num.* 81. & ampliat Villar Addionator, ſeu Gloſſator *ibidem* ex Tiraquello, Hippolyt. de Marſil. Guidopapæ, Baldo, Caſſanæo, & Natta: ac notat Rota coram Ludouiſio inter deciſiones ipſius *deciſ.* 493. *num* 3. ex Guidone relato, & Ioanne de Platea: & Rota illa coram Veroſpio de anno 1614. relata ſupra *num.* 266. dicens *num.* 5. ex prædictis Platea, & Guidone, *ex quo Eccleſia del Pilar olim fuit Ca-*

Robora-tio.

Cathedralitas

Conjectura.

thedralis, cenſetur prærogatiuam celebrandi ſuam Dedicationem tenuiſſe.

Alia confirmatio.

355 Quod etiam Rota illa Magiſtralis de an. 1630. *num.* 73. amplecti videtur. Idq; pluribus exemplis declarant aliqui. Primo, de eo qui fuit Legatus, cui debetur reuerentia ob dignitatem quam habuit. Secundo, de Archiepiſcopo, qui poteſt deferre Crucem in locis exemptis in ſignum priſtinæ dignitatis. Tertio addi poteſt exemplum de Eccleſia Collegiata, quæ talis vocari debet, etiam ſi collegium actu non habeat, ex eo quod antea habuerit illud. Prout ex Alexandro, Innocentio, & Felinus comprobat Maſcardus *concluſ.* 384. *num.* 5. Alia omitto, quæ ſunt vulgaria.

Congruentia.

356 Nec eſt incongrua ad intentum ratio quædam theologica deſumpta ex illo Pauli ad Rom. 11. *ſine pænitentia ſunt dona Dei.* Grecè *impænitibilia*; id eſt, *immutabilia*: Syriacè, *non mutauit Deus donum ſuum*. Et Eccleſiaſt. 3. *Didici quod omnia opera, quæ fecit Deus, perſeuerent in perpetuum, non poſſumus eis quidquam addere, neque auferre:* Cum enim Cathedralitas Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Columna à Deo fuerit, medio Chriſti Apoſtolo Iacobo, eiuſdem Chriſti Legato, vt dixi *nu.* 31. bertè videtur ad inſtar, vel quaſi de

iure

iure diuino inducta; ac per conſequens immutabilis, ſicut ipſum: ita vt, ſaltem quoad præeminentias, & priuilegia nullatenus cenſeatur translata. Eo quoque, quod, vt dicitur *ca. ſi ergo quæſt. 1. Gubernatio populi illi tradatur, quem Deus elegerit, & ca. omnes diſt. 22. Quiſquis cuilibet Eccleſiæ ius ſuum detrahit, iniuſtitiam facit*, &c.

357 Deinde, non amiſiſſe huiuſmodi præeminentias, & priuilegia; ſecundò, & neruoſe ſuadetur, quia non conſenſit in Cathedralitatem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, niſi cum expreſſa reſeruatione ipſorum. Sic enim habetur expreſſe in Decretis Curiæ Iuſtitiæ Aragon. *num.* 21. quæ retuli *ſupra num.* 260. pro anno 1605. Vbi etiam refertur ita pronuntiatum fuiſſe à Ioanne Ferrerio Vicario Archiepiſcopali, vtique in ſententia ab ipſo prolata de anno 1502. quam retuli *num.* 233. & ita tenet Villar Additionator illo- Vlterius ad idem.

358 rum Decretorum, ex eo quod cum in illa Cathedralitatis translatione (qualiſcunque ea fuerit) non interuenerit Summi Pontificis cõſenſus, qui requirebatur, prout ex Petro Peruſino, & Rebuffo tradit idem Villar, & ego dixi in præ-

359 cedentibus neceſſe eſt dicere factam fuiſſe cũ dicta reſeruatione; quia vt ibi oſtendi, actus præ-

ſumi-

ſumitur fieri eo modo quo validè & licitè fieri poteſt: & diſpoſitio ſemper præſumitur facta in caſu iure permiſſo, non in prohibito.

Conſideratio. 360 Pro cuius luce conſiderandum quod ex triplici modo, quo vna Eccleſia poteſt alteri vniri, ſeu communicari, ſcilicet. Primò *per viam ſubiectionis*, ita vt vna alteri ſubijciatur. Secundò, *æque, & principaliter* cum communicatione priuilegiorum. Tertiò, cum iuribus diſtinctis, & ſeparatis, ac non communicatis; de quibus Gloſſa *in ca. & temporis qualitas* 16. *quæſt* 1. & Gloſſ. *in cap.* 1. *ne ſede vacante*, & ex multis alijs Gonzales *ſuper regul.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 7. *num.* 14. *& ſeqq.* vnio hæc, quæ per communicationem Cathedralitatis facta eſt inter Eccleſiam Sanctæ

361 Mariæ, & Sancti Saluatoris, videtur tertio modo facta; quia fuit cum reſeruatione priorum iurium, priuilegiorum, exemptionum &c. Tum quia obſeruantia, quæ eſt in huiuſmodi iuribus, priuilegijs & exemptionibus in vtraque Eccleſia id ſuadet, *argument. leg. ſi de interpretatione ff. de legibus, leg. ſed & Iulianus* §. *perinde ff. ad Macedonianum*, Pariſ. *conſil.* 35. *num.* 20. *lib.* 1. Mandoſ.

362 *in Regul.* 29. *quæſt.* 2. *num.* 3. *&* 4. Gonzales *ſupra num.* 135. Tum etiam, quia in dubijs præ-

363 ſumendum eſt vnionem factam eſſe æque

prin-

principaliter, & non acceſſorie. Abbas *in cap. extirpanda §. qui vero in prima lectura numero 4. de præbend.* Gonzales *ſupra num.* 134. ex Rebuffo & Hoted.

364 Tertiò, non amiſiſſe ſua priuilegia, & exemptiones propter communicationem ſuę Cathedralitatis Eccleſiæ Sancti Saluatoris, colligitur ex pactis initis inter vtramque Eccleſiã de fruendis huiuſmodi præeminentijs, ſeu priuilegijs: quæ conſtant ex concordijs, & ſententijs in ſuperioribus adductis; & quæ, ſaltem ſecundum limitationes in eis poſitas, omnino obſeruari debent. Quia naturalis ratio dictat, vt quæ contrahenti- *Alia confirmatio.*

365 bus placuerunt ea ſeruare teneantur. *l. 1. ff. de pactis, l. non minorem, C. de tranſact. cap. 3. de pact.* Ius etiam diuinum hoc præcipit, Deuteron. 23.

366 *Quod ſemel egreſſum eſt de labijs tuis obſeruabit:* Vnde Pſalm. 88. *Quæ procedunt de labijs meis non faciam irrita.* Et quia viro bono non conuenit, vt quod ſemel dixit, poſteà reuocet. Ægyd. *deciſ.* 3. Guidopap. *deciſ.* 154. Caputaquenſis *deciſ.* 190. *num.* 1. *par.* 1. & graue eſt fidem fallere; *l. 1. ff. de conſtitut. pecunia*; Gonzalez *ſup.* 8. *Regul. Cancellariæ, gloſſ.* 28. *num.* 20. Et caſu quo faciens pactum reſiliat, non debet commodum aliquod conſequi, *l. Iulianus, §. offerri de*

act. empt. Goz. *con.* 1. *num.* 1. & *conſil.* 31. *num.* 4. Rota 1. *par. diuerſorum deciſ.* 134. *num.* 3.

367 Quæ adeo vera ſunt, vt nec Papa cenſeri debeat lædere pacta, aut concordata acceptata, & obſeruata, qualia ſunt iſta, de quibus in præſenti. Eo quod omnis diſpoſitio Principis cenſetur facta ſine præiudicio, & læſione tertij, *l.* 2. § *ſi quis à Principe, ff. ne quis in loco. cap. cum dilectus de conſuetud.* cum aliis iuribus, & DD. apud Gonzalez *ſupra dicta gloſſa* 28. *num.* 1. & 2.

368 Ita vt potius præſumatur obliuio Papæ, quam quod cenſeatur tollere ius alteri quæſitum. Rota *deciſ.* 33. *num.* 5. *& num. fin. in fin. de prabend. in antiq. & deciſ.* 3. *num.* 8. *de prebend. in antiquior.* Gonzalez *ſup. num.* 6.

Roborantur.

369 Quarto, propter obſeruantiam huiuſmodi præeminentiarum; quæ ſummè præualet ad declarationem voluntatis contrahentium, ſeu talia pacta facientium, *argum. leg. ſeruus plurium, §. fin. ff. de regul. iur.* Aretinus *conſil.* 11. Aymon. *conſil.* 101. *num.* 4. cum aliis relatis per eundem *conſil.* 211. *nu.* 8. Ruinus *conſil.* 104. Rota 1. *par. diuerſor. deciſ.* 571. *num.* 3. hæc omnia referens. Ac, quia, vt Ioannes Vvameſius *dicto conſil.* 16. *tom.* 1. *conſil.* dixit: *Antiqua conſuetudo, & obſeruantia, in omnibus, & potiſſimum in dubio, retinenda,*

Ex obſeruantia.

da, & ſeruanda eſt, in conſtituendo, & ſeruando ordine, vel paritate graduum inter homines. Tum
372 etiam, quia præeminentiæ ſunt de iure poſitiuo, in quo maximè præualet obſeruantia, & conſuetudo. Ipſa enim eſt quaſi alterum ius naturale. Baldus *conſil.* 433. *lib.* 3. Surdus *de alimentis tit.* 1. *num.* 7. Et æquipollet veritati, *l.* 1. *ff. de ſeruit. & aqua,* Baldus *conſil.* 289. *lib.* 4. & dubia, quæ poſſent eſſe remouet. *argument. l. ſi de interpretatione, ff. de legibus, l. ſed & Iulianus, §. perinde, ff. ad Macedonianum*. Pariſ. *conſil.* 35. *num.* 20. *lib.* 1. Mandoſ. *in Regul.* 29. *quæſt.* 2. *num.* 3. *&* 4. Gonzalez *ſupra Regul.* 8. *Cancellariæ gloſſa* 5. §. 7. *num.* 135. Ac denique eſt optima cuiuslibet diſpoſitionis interpres, *dicta l. ſi de interpretatione, l. minimè, ff. de legibus*, idem Gonzalez *ſupra gloſſa* 5. *num.* 87. ex Romano, Aymone, Surdo, & Pariſio. Extare autem obſeruantiam dictarum præeminentiarum, ſtatus præſens eius Eccleſiæ manifeſtat, & conſtat ex
372 ſententiis, concordiis, Rotæ deciſionibus, & aliis in ſuperioribus adductis, & quia cum Eccleſia Sancti Saluatoris contra eas prætenderit, ſæpe ſuccubuerit, & cauſa ceciderit.

373 Si autem Cathedralitatis priuilegiis frui debeat, proculdubio dicendum videtur in hoc An in hoc anteponẽda Eccleſia S. Mar.

anteponi debere Eccleſiæ Sancti Saluatoris actuali Cathedralitate gaudenti. Hic enim intrat Regula illa tam certa, quam vulgaris, quod
374 *prior in tempore eſt potior in iure. ex leg. qui Balneum in princip.! potior in princip. ff. qui potiores in pignore, l. ſi fundum, C. eodem, cap. qui prior 64. in Regul. iuris*, & concors DD. ſententia ſuper hęc iura ſcribentium: Et firmat Rota in Oriolenſi *pręcedentiæ* coram Litta de anno 1600. *par. 2. recentior. deciſ.* 26. & alibi ſæpe. Quod ampliant aliqui etiam ſi prioritas ſit in hora aut puncto.
375 Decian. *conſ.* 109. *nu.* 22. *lib.* 2. quem refert Tuſchus *littera P. concluſ.* 465. *num.* 4. Quanto magis id verum erit in præſenti, cum Cathedralitas Eccleſiæ Sanctæ Mariæ anterior ſit per pluſquam mille annos. Antiquiora etenim no-
376 biliora ſunt, cæteris partibus. Geminian. *in cap. quamuis §. quamquam num.* 3. *de prebend. in* 6. Nonius *conſ.* 71. *num.* 35. Ioannes Vuameſius in ſuperioribus relatus *conſil. tom.* 1 *conſ.* 10. *num.* 6. dicens quod *temporis prioritas, & antiquitas in definiendis quæſtionibus & controuerſijs, quæ de præcedentia ſuboriuntur, plurimum valet ad hoc quod vt pro illis decidatur, qui ex origine, & fundamento antiquiores ſunt*. Subdit hæc, quæ veluti adamuſſim, caſui præſenti adaptantur, ſi

pru-

377 prudens lector rem diſpiciat: *Deinde concurrit hic dicta Eccleſia prima origo, eaque talis, quæ hoc videtur exigere, vt Eccleſia Monaſterio, non Monaſterium Eccleſiæ, vbique cedat. Ex eo ſcilicet quod hæc Eccleſia velut Colonia deriuata, & deducta ſit ex dicto Monaſterio.* Etenim pro comperto eſt, Eccleſiam Sancti Saluatoris potius ex
378 Eccleſia Sanctæ Mariæ, quam e contra iſtam ex illa originem hauſiſſe. Et inferius: *Quæ ſane originis, & ſubiectionis conſideratio hoc efficit, vt quemadmodum Colonia Metropoli non tantum*
379 *non præferri, ſed nec adæquari debet, propter originis, & maioritatis diſparitatem, & tunc tantum adæquari cum Metropolis dignitas ei ex priuilegio Papæ, vel Principis adijcitur*; Quia tamen hæc rei præſenti adaptata duriuſcula cernentur, eo quod Eccleſiam Sancti S luatoris *Coloniam* Ec-
380 cleſiæ Sanctæ Mariæ appellare videar, eo duntaxat ſenſu, à me, ſciat lector, relata, vt, ſalua inclytæ Cæſarauguſtanæ Sanctæ Saluatoris Metropolis dignitate, ſolum nitar, cathedralitatis præeminentijs cum eadem Metropoli Eccleſiam Sanctæ Mariæ perfrui debere; ſine præiudicio tamen eorum iurium, quæ eidem Metropolitanæ Eccleſiæ, *Metropolitanæ, Diœceſanæ*, & *Epiſcopalis* titulis, *priuatiuè* competunt.

Pondera-tio. 381 Non vero prætermittendum quod cum, prout ex dictis in ſuperioribus liquet, Eccleſia Sanctæ Mariæ in ratione Cathedralitatis vna ſit cum Eccleſia Sancti Saluatoris, ita vt Cathedralitas non *priuatiuè*, ſed *accumulatiuè* Eccleſiæ Sancti Saluatoris competat, comparatiuè ad eamdem Sanctæ Mariæ Eccleſiam, idcirco non incongruè exiſtimare quis poterit, priuilegia cuncta, quæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris competunt, non præcisè, vt eſt talis Eccleſia Sancti Saluatoris, ſed quatenus Cathedralis, & Cæſaraugustana eſt, competere etiam ſuo modo Ec-Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, quæ in ratione Cathedralitatis talem vnitatem, & coniunctionem cum ipſa habet. Regulariter enim extenſio fit de vno æquiparato ad aliud, vt per Bart. & alios *in leg.* 1. §. *de legat.* 1. Curt. *iun. conſil.* 124. *nu.* 17. Gabr. *conſil.* 21. *nu.* 37. *& ſeq.* Cephal. *conſ.* 257. *num.* 17. *& ſeq.* Euerard. *in loco à natione legis larga num.* 52. *& in loco à ſimili nu.* 7. Et quia hic intrat illud vulgare, *eadem quæ ſunt eodem iure cenſeri debent*. Specialiter, cum vnitas harum duarum Eccleſiarum ſit in temporalibus, & Spiritualibus, prout elicitur ex concordia de anno 1221. & in qua fundatur priuilegium de non ſoluendo charitatiuo, ſubſidio de quo

in

in ſuperioribus actum. Præſertim, cum hoc priuilegium conceſſum etiam fuerit Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ à Lupo de luna Cæſarauguſtano Antiſtite 15. Iulij 1361. ea de cauſa quod in ea reſidentiam habuerint Sanctus Valerius cum ipſius Archidiacono Vincentio; in quo quomodo Eccleſia Sanctæ Mariæ iure proprio intret, dictum eſt *ſupra num. 65. & ſequentibus*. Si autem (pius lector attendat) priuilegia cuncta Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quatenus Cathedralis eſt, & non merè Sancti Saluatoris, conceſſa, etiam Sanctæ Mariæ de Pilari Eccleſiæ conceſſa eſſe cenſeri debent, propter ſæpius inculcatam non tam *vnionem* quam *vnitatem* in qualitate *Cathedralitatis*, profectò hinc prudens argumentator eliciet, etiam priuilegium Metropolitanatus eidem Eccleſiæ Sancti Saluatoris competens, ſuo etiam modo Eccleſiæ Sanctæ Mariæ adaptari. Fuit enim hoc priuilegium quoddam illi Eccleſiæ conceſſum à Ioanne 22. Rom. Pont. Auenione anno 2. ipſius Pontificatus, qui anno 1318. correſpondere videtur: Eo vel magis, quod in hac Bulla Metropolitanatus, quam integrè legi, ſolum conceditur hoc priuilegium Eccleſię *Cæſarauguſtanæ* ſub hoc nomine, nulla prorſus mentione fa-

cta

ſta de Eccleſia Sancti Saluatoris. Quid etiam ſi dicatur, per talem conceſſionem nihil omnino iuris Eccleſię Sanctę Mariæ detractum eſſe; prout probant ea, quæ ex doctrina Ioannis Vvameſij attuli ſupra *cap. 3. à num.* 168. & quod Pontifex iſte Ioann. XXII. ſine læſione priuilegiorum aliarum Eccleſiarum hoc priuilegium conceſſit? Quid vltra, ſi cum egregio Authore Martino Garzia *ſerm.* 150. dicatur, quod Gentilitatis tempore, pro anno videlicet 289. aut circiter, Eccleſia ſanctę Marię de Pilari Metropolitana eſſet? Verba integra habet lector ſupra *num.* 64. Hęc ſane ſapientiſſ. Iuris prudentię Doctoribus relinquenda; ſed in præſenti, etſi non decidenda, quia ad intentum pręſens non ſpectant; tangenda ſaltem erant, ob connexionem.

No-

Nouis quibuſdam cuiuſdam Neotherici Authoris obiectis occurritur.

CAP. VI.

382 HÆc fermè ſcripſeram, cum Neothericum authorem Ioannẽ de Arruego Portionarium Sacræ Eccleſię Cæſarauguſtanæ in libro vulgari idiomate Hiſpano ſcripto, cui titulus *Cathedra Epiſcopal de Zaragoza*, legi: in quo ob pietatem, & deuotionem, quam erga eandem Sanctam Eccleſiam habere oſtendit, plura ex iis quæ dicta ſunt, acriter impugnare, & proſternere nititur. Quamuis autem multa ex illis in præcedentibus, etiam à Sacra Rota in deciſionibus relatis, reiecta ſint, alia vero ex ſeipſis corruant, quia nullam, aut paruam difficultatem continent; nihilominus, quia veritas exa-
383 minata magis eluceſcit. *cap. graue 36. quæſt. 9.*

Scriptor modernus.

cap.

cap. inter dilectos de fide instrumentorum: & quia diſputando *inuenitur l. munerum*, *§. final. ff. de muneribus, & honoribus*, ideo omnibus illis ſatisfacere curabo, eo ordine, quo pio hoc authore propoſita video; ſine præiudicio tamen vllo ſui honoris, aut reputationis.

De Bulla Vrbani 2. 384 Et primo proponit *pag.* 3. Bullam Vrbani Secundi, in qua Pontifex concedit Petro Hiſpaniæ Regi eiuſque ſucceſſoribus facultatem diſtribuendi Eccleſias, quas ex Sarracenis accepiſſent, vel ipſi ædificaſſent: *Sedibus duntaxat Epiſcopalibus exceptis*. Ex his enim infert, Eccleſiam Sancti Saluatoris ante Hiſpaniæ inuaſionem fuiſſe Cathedralem, & eius Cathedralitatem reſtitutam, quando Rex Alphonſus Cęſarauguſtam recuperauit. Cœterum, hic author ex antecedenti vero conſequens infert de Cathedralitate eius Eccleſię ante Maurorum inuaſionem; quod neque ſubſiſtit, nec ab ipſo probatur. Aptius enim ex illis verbis, *Sedibus duntaxat Epiſcopalibus exceptis*, inferre poterat, id quod ſupra dixi *nu.* 165. conformiter etiam ad aliam Bullam Gregorii Septimi, Regem Alphonſum non potuiſſe transferre Cathedralitatem, quę erat in Eccleſia Sanctę Marię de Pilari, nec eam tranſtuliſſe, ſed ſolum ex conſenſu eiuſdem Eccleſię,

ipſius

ipſius Cathedralitatem communicatam fuiſſe Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vt dixi etiam *n.* 189.

385 Opponit ſecundo *pag.* 4. quod idem Rex Alfonſus de anno 1118. cum Cæſaraugustam recuperauit, conceſſit Eccleſiæ Sancti Saluatoris, Petro eius Epiſcopo, & ſucceſſoribus ipſius, decimas, & primitias, ac quartum Epiſcopale omnium Eccleſiarum illius Epiſcopatus; Ex quo etiam elicit, quod ſi Eccleſia Sanctæ Mariæ eſſet Cathedralis, iſta eſſent iura ipſius, ac propterea Rex non poſſet ea alteri Eccleſiæ concedere. Reſpondeo tamen quod quatenus hæc De cōceſſione facta à Rege.

386 conceſſio extendi poterat ad ea, quæ erant iura Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, præſumi debet facta ex conſenſu ipſius, quia iuxta dicta *ſupr. à nu.* 191 omnis diſpoſitio & actus præſumitur fieri in caſu à iure permiſſo, & quatenus valide ſuſtineri poteſt, & omni iure certiſſimum eſt illud, *noſtrum quod eſt, non poteſt ſine facto noſtro auferri.* Menochius *conſil.* 161. *num.* 19. *& conſil.* 296. *num.* 10. *& conſil.* 477. *num.* 7. Melchior Phæboſ. *deciſ.* 28. *num.* 12. *tom.* 1. Dici etiam poteſt quod cum Eccleſia Sanctæ Mariæ ſemper

387 fuiſſet inclyta, celebris, inſignis, & cunctis fidelibus deuotiſſima, ac per conſequens ſpeciali nota digna, non videtur comprehenſa in

Bb hu-

huiuſmodi generali diſpoſitione, iuxta vulgata iura. Cuius ſignum eſt, quod, vt audio, nunquam ſoluit primitias; & pro decimis conſeruandis, ſaltem ſecundum limitationes factas in concordijs & ſententijs, ſemper litigauit, & ſuum intentum obtinuit. Placet etiam quod
388 affert Murillus *lib. relato pag.* 158. videlicet; in communicatione Cathedralitatis facta Eccleſiæ Sancti Saluatoris, vtramque Eccleſiam inter ſe diuiſiſſe decimas. Adde quoque, quod ſi expendatur clauſula illa *iure proprio* in hac donatione poſita, per eam excludi videtur Eccleſia Sanctæ Mariæ; quæ cum Cathedralis etiam permanſiſſet poſt dictam communicationem, erat quaſi *vna* cum Eccleſia Sancti Saluatoris, vt dictum eſt *ſupra num.* 194. ac perinde non ſubdita, aut ſub iure illius, quantum ad Cathedralitatem iſtam, quæ vtrique Eccleſiæ erat communis *cumulatiue*.

Similis reſponſio.

389 Idem dici poteſt ad id quod opponit *pag.* 5. de donatione quadam à Petro Librana Epiſcopo facta Canonicis Sancti Saluatoris de medietate decimarum Cæſarauguſtæ; pro anno 1123.
390 Si enim hæc donatio fuit de decimis ſpectantibus ad Eccleſiam Sanctæ Mariæ præſumi debet affuiſſe conſenſum ipſius, propter dicta. Si

autem

autem non fuit de illis, pro vt ex dictis elicitur, nihil facit ad intentum. Deſeruiunt etiam ad illud adducta ſuperius.

391 Vrget præterea *pag.* 8. confirmationem donationum per Alfonſum, & Ramirum Reges factarum Eccleſiæ Sancti Saluatoris, datam per Hiſpaniæ Imperatorem Alfonſum circa ann. 1134. In ea enim vocatur dicta Eccleſia *Inter cæteras antiqui nominis famoſiſſimæ excellentiæ priuilegio glorioſiſſima*: & ipſi conceditur Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari. Sed adeo exactè, & Alia oppoſitio.

392 luculenter Sacra Rota de anno 1630. *nu.* 88. *& ſeqq.* huic obiecto reſpondet, vt ſuperuacaneum ſit aliquid addere, ſed ſolum remittere lectorem ad eam deciſionem. In ea enim comperiet huiuſmodi Alfonſi priuilegium in multis claudicare. Caret enim diuini numinis inuocatione; qua Catholici Reges in ſuis reſcriptis vti ſolent: loco conceſsionis: recognitione, &

393 legalitate, cum non ſit extractum ab originali, ſed ex quadam copia, & ex Archiuio eiuſdem Eccleſiæ Sancti Saluatoris non ſatis autentico, & quod eſt partis intereſſatæ. Similiter cum emanaſſe dicatur ab extero Rege, parum, aut nihil informato de Cæſaraugustę aut Aragoniæ Eccleſijs, eius authoritas debileſcit. Ex-

 pen-

pendam, & ego, quod cum Iulianus Perez de quo *ſupra à n.* 146. qui hoc tempore viuebat, Al-
394 fonſi Regis familiaris & Hiſtoricus eſſet; ac tam eximia, & glorioſa de Eccleſia de Pilari dixerit, qualia eo loco retuli, certe mirabile eſt quod iſte Alfonſus tam frigide de ea Eccleſia locutus fuerit in iſto ſuo reſcripto, non communicato Iuliano. His vero omiſſis, &, ſi Deo
395 placet, authoritate eius admiſſa, quod ſpecialiter attinet ad titulos illos *Antiqui nominis famoſiſſimæ, glorioſiſſimæ, &c.* nihil nocent Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, quia illi conceſſi ſunt dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris intuitu Cathedralitatis illi communicatæ, & ratione talis communicationis. Cum enim hæc Cathedralitas perſeuerauerit in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ, ipſi etiam competunt; quia eſt eadem quæ antea fuit. Vt ait eadem Rota *num.* 97. Pro quo videnda quæ dixi *ſupra num.* 194.

De donatione Eccl. S. Mariæ.

396 Quantum vero attinet ad donationem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, ſapientiſſime ait eadem Rota *ſupra num.* 98. & 99. & 100. *Quidquid ſit de viribus illius aduertendum eſt, quod Alfonſus non ſimpliciter donauit Eccleſiæ Sancti Saluatoris Eccleſiam de Pilari, ſed donationem Alfonſi debellatoris, ac Ranimiri prædeceſſorum confirmauit: ac*

pro-

propterea, licet in confirmatioue Eccleſiam de Pilari ſpecificauerit, ad illam tamen veluti in donationibus confirmatis nullatenus contentam priuilegium dictæ confirmationis non extendebatur; ex eo quod in hac parte non inueniebat ſubiectum confirmabile. Abbas in cap. inter dilectos num. 8. de fide Inſtrumentor. Dec. conſil. 541. num. 20. Rota deciſ. 111. num. 2. & 580. num. 3. ad fin. par. 2 recentior. & cum conſtet de donationibus in confiſmatione relatis, ſtandum eſt illis, potiuſquam confirmationi referenti. Rota deciſ 439. nu. 2. apud San. memor. Gregorium. Hæc in relata Rota. Quibus etiam

397 addi poteſt, quod etſi abſolute admitteretur Eccleſiam Sanctæ Mariæ donatam eſſe Eccleſiæ Sancti Saluatoris, ac per conſequens ex hac parte minorem ipſa eſſe; conſiderando videlicet Eccleſiam præfatam Sanctæ Mariæ quatenus preciſe pure collegialis, aut Parrochialis eſt: quatenus tamen Cathedralis eſt, non eſt ipſa minor aut inferior. Sed æqualis, imo antiquior, iuxta dicta *ſupra num.* 374. Et ita ſecundum hanc rationem non poteſt dici data, ſeu donata dictæ Eccleſiæ Sancti Saluatoris. Neque nouum eſt, vnam & eamdem rem diuerſis reſpectibus conſideratam eſſe maiorem, & minorem, ſubditam, & ſuperiorem, ſubordinatam,

&

& non ſubordinatam. Vt Archidiaconus, qui quantum ad iuriſdictionem eſt maior Archipresbitero, & quantum ad ordinem minor illo; & Parochus, qui quantum ad adminiſtrationem Sacramentorum eſt maior Canonico; quantum vero ad ea quæ ſpectant ad cultum diuinũ, cantare in Choro videlicet, incedere in proceſſionibus &c. Canonicus eſt maior Parocho: Alia exempla affert Moronus in ſuis Reſponſis *Reſponſ. 5. num. 9. & ſequentibus* ex Sacræ Rotæ deciſionibus, & DD. Et magis ad intentum de duabus Eccleſijs habentibus ad inuicem certas maioritates id dixit Rota in vna Meſſanenſi *præeminentiarum* 14. Decembr. 1584 coram Blanchetto. Sic etiam fermè Gonzalez *in Reg. 8. Cancellar. §. 7. prohem. n.* 110. & Decio, Tyraquello, & Pinello. Hos autem titulos continere Eccleſiam Sanctæ Mariæ, formaliter vel eminenter, facilè confitebitur, qui eam *Angelicam, Apoſtolicam*, & *primam ſedem* eſſe perſpexerit.

De verbis Alfonſi.

399 Vrget etiam *pag.* 13. & 14. verba illa Imperatoris Alfonſi in dicto priuilegio dicentis, dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris *Barbare gentis longa ſeruitute pauperrimam, peneque omnium recordatione bonorum obliuione deletam*. Ex eis infe-

rens

rens (quod & alibi ſæpius inculcat) quod dicta
Eccleſia Sancti Saluatoris à tempore primitiuæ
Eccleſiæ fuerit erecta, & habuerit eum titulum
Sancti Saluatoris, & quod ſub poteſtate Mau-
rorum conſtituta, ad maximam paupertatem
redacta fuerit, ſuis bonis ſpoliata. Cęterum,
id quod dicit de erectione eius Eccleſię, & ti-
tulo Sancti Saluatoris à primitiuę Eccleſię tem-
400 pore, etiam ſi ſit totius diſputationis nucleus,
cardo controuerſiæ, & punctus difficultatis:
imo, & contrarium veritati, cum Martinus
Garzia author probatiſſimus, & Eccleſiæ Sancti
Saluatoris commenſalis, potius oppoſitum aſſe-
401 rat *ſerm.* 144. dicens de Rege, & Principibus,
qui ceperant Ciuitatem: *intrauerunt, & cepe-
runt Ciuitatem Cæſarauguſtæ, & in Sancta Ma-
ria inuenerunt puerum cum Maria Matre eius, &
procidentes adorauerunt eum, & cum vidiſſent,
quod Mater habebat Eccleſiam; & Filius non ha-*
402 *bebat diuerſorium* (audi lector) *conſecrata fuit
Meſquita maior in Eccleſiam Filij, & nunc à die
illa dicitur Eccleſia Sancti Saluatoris*; nullo tamen
modo ab hoc Authore probatur, nec probari
poteſt. Antiqua enim non probantur niſi per
famam, libros, vel hiſtorias antiquas, litteras
ſcriptas, ſeu inſculptas in lapidibus, coniectu-

ras,

ras, inditia, ſeu præſumptiones, aut ſimilia, vt latè ex iuribus, & Doctor. affert Maſcardus de *probationibus volum. 1. concl. 105. & 107.* Nihil autem iſtorum in præſenti affertur, aut afferri poteſt, ſed ſolum quorumdam modernorum teſtimonia, & non magnæ authoritatis, quia quidam ipſorum ſunt partes intereſſatæ, & alij nec grauiores, nec vetuſtiores Garzia relato. Verba etiam illa *pauperrimam*, & *deletam*, prout Magiſtralis illa Rota *num. 95.* inquit, referuntur ad Eccl. Cathedr. Cæſarauguſtanam conſideratam *in abſtracto*, ideſt, prout abſtrahebat ab hoc, vel illo loco, in quo ſita erat Cathedralitas, non verò *in quantum adhærebat Eccleſia S. Saluatoris*. Etſi enim in eo priuilegio nominetur hæc Eccleſia *Sancti Saluatoris*, eſt quaſi per accidens, *materialiter*, & cauſa exempli, quia illo tempore ad illam erat translata (per modum communicationis, & vnionis) dicta Cathedralitas.

403 Quod ipſe etiam Arruegus intellexiſſe videtur, cum verba illa huius Regij priuilegij Cæſarauguſtanam Eccleſiam Sancti Saluatoris, ſic vertit Hiſpanicè: *La Igleſia de Zaragoza, llamada de San Saluador*, ac ſi diceret *Eccleſiam Cæſarauguſtanam*, hoc tempore vocatam *Sancti Saluatoris*. Hæc porrò omnia veluti gratis dicta cen-

ſean-

ſcantur, cum præfatum reſcriptum authenticum non ſit iuxta dicta.

404 Opponit præterea *pagina 16. & ſequentibus*, quod aliqui Summi Pontifices confirmauerunt donationes ſupra relatas, dicentes etiam, Eccleſiam S. Saluatoris ritè, & canonice poſſidere Eccleſiam Sanctæ Mariæ. Sed neque hoc eſt mo- Alia oppoſitio.
405 menti, non ſolum, quia iſtorum Pontificum Bullæ (omnes ſaltem) non oſtenduntur: & eſto quod omnes oſtendentur, nihilo plus valent, quam ipſæ donationes. Quia confirmatio Papalis ſi eſt in forma communi, cum ſolum ſit
406 *iuris quæſiti corroboratio*, non dat maius ius. Si autem eſt ex *motu proprio*, aut *certa ſcientia*, tametſi habeat vim nouę conceſſionis, dum conſtat Papam habuiſſe plenam notitiam, ſine illa tamen caret hoc effectu. Barboſa *de clauſulis, clauſula 59. num. 19. & 20.* ex Iuribus, Doctoribus, & Sacræ Rotæ deciſionibus. Et quia confirmatio ſemper extenditur ad valida, & licita. Surd. *conſil. 47. num 19.* Tuſchus *concl. 340. num. 42.* Rota *deciſ. 780. num. 6. par. prima diuerſorum*. Cunctis his triticis implicatur hoc obiectum. Ac tandem, illis omnibus ſuperatis, animaduertenda dicta in ſuperioribus de Eccleſia Sanctæ Mariæ, quæ cum ſit *Angelica, Apo-*

407 *ſtolica*, & *primaria*, propter ſui eminentiam, formaliter, vel eminenter continet plures rationes diuerſas, propter quarum aliquas ſubdi potuerit Eccleſiæ Sancti Saluatoris, eſto, quoad alias ſit *vna*, & eadem cum ipſa, & antiquior, vt dixi.

Aliud: 408 Inſuper *pagina* 27. *& ſequentibus* obiectat, quod in quadam ſententia alterius Regis Alphonſi de anno 1169. præcipitur, vt omnes decimæ, & primitiæ totius Epiſcopatus ſoluantur Eccleſiæ Sancti Saluatoris: confirmantur etiam prædeceſſorum donationes eidem Eccleſiæ factæ; Hęc tamen etiam inefficacia ſunt ad in-

409 tentum. Nam quod attinet ad hoc vltimum de confirmatione donationum, cum confirmatio habeat rationem cauſæ acceſſoriæ, ac per conſequens ſequatur naturam principalis, cui adiungitur, iuxta commune illud *Acceſſorium ſequitur naturam ſui principalis*, quod deſumitur *ex l. etiam, C. de iure dotium*, & ex Regula *Acceſſorium de regulis Iuris in 6.* tantum valebit hæc confirmatio quantum valeant donationes confirmatæ: de quibus ſupra. Quod vero ſpectat ad conceſſionem Decimarum, & primitiarum, ex contextu ipſius ſententiæ conſtat, illam litem non fuiſſe inter Eccleſiam de Pilari, & ſan-

cti

cti Saluatoris; ſed ſolum inter Epiſcopum Cæſaraguſtanum, & Parrochianos eiuſdem Epiſcopatus; illos ergo tantummodo tangit; non autem Eccleſiam de Pilari, quæ, nec nominatur, nec propter ſui excellentiam comprehendi poteſt ſub hac vniuerſalitate, vt tactum eſt ſuperius: nec erat neceſſarium, quod expreſſe excluderetur cum contra illam lis mota non eſſet, nec ipſa audita in iudicio. Hæc autem omnia ex obſeruantia in contrarium, ſententijs, & deciſionibus poſterioribus, ſatis ſuadentur.

410 Ponderat etiam à pag. 33. quod Alphonſus Rex Aragonum conceſſerit caput ſancti Valerij Epiſcopi Eccleſię ſancti Saluatoris, inquiens, *Vt illud ad honorem Dei, & Eccleſiæ Cæſaraguſtanæ, quæ caput totius noſtri Regni eſt, & cui paſtoraliter, & corporaliter olim præfuit, ſpiritualiter quoque præeſſet*: inde inferens, Sanctum Valerum reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris. Sed Ponderatio alia.

411 nihil minus ſequitur ex prædictis verbis. Quod enim Eccleſia Cęſaraguſtana ſit *Caput totius Regni* Aragonię non controuertitur: nec quod Sanctus Valerius *paſtoraliter, & corporaliter olim* illi prę̨fuerit: ſed non in Eccleſia Sancti Saluatoris, quę tempore Sancti Valerij non erat in rerum natura; ſed in Eccleſia Sanctę Ma-

riç, vt dictum eſt *ſup. à n. 65*. Quia tamen Cathedralitas illius tranſlata erat ad Eccleſiam Sancti Saluatoris (modo nempe in ſuperioribus dicto) ideo verba illa non referuntur niſi ad Eccleſiam Cæſarauguſtanam in abſtracto ſumptam, vt dictum eſt *num.* 402. & dicit Rota ſæpius nominata §. 114.

Animaduertenda. 412 Pro quorum luce, & clariori intelligentia eorum quæ dicta ſunt, ac vt ſatisfieri poſſit multis, quæ author relatus opponit, animaduertenda, primò, vulgaris illa regula vtriuſque iuris, *Qui ſuccedit in ius alterius, iure eius vti debet, l. ſi aquaeductus, ff. de contrahenda emption. l. qui in ius* 137. *ff. de Regulis iuris, ca. Eleutherius* 18. *quæſt.* 2. *cap. dilecti de foro competenti, Regul.* 15. *qui in ius* 47. *de Regulis iuris in* 6. Gonzalez *ſupra regul.* 8. *Cancellar. gloſſ.* 15. §. 1. *num.* 79. &
413 *gloſſ.* 24. *num.* 114. Secundo, expendendum celebre illud iuris axioma, *ſubrogatum ſapit naturam eius in cuius locum ſubrogatur, l. ſi eum, §. qui iniuriarum, ff. ſi quis caut. l.* 1. *§. hæc actio, ff. ſi quis teſtament. liber. l. filiæ, §. Titia, ff. de condit. & demonſtrat. l. vnica, §.* 1. *C. de rei vxor. act.* Doctores ibidem, & alibi. Eſt namque huiuſmodi axioma quędam regula Magiſtralis, vt ait Ançharanus *conſil.* 421. & ex eo Barboſa in axiomat.

mat. *axiom.* 213. Imo adeo latè, & vniuerſaliter explicanda, vt ea denotetur, quod ſubrogatus ſapit naturam illius in cuius locum ſubrogatur, cum omnibus ſuis qualitatibus primordialibus, & accidentalibus. Prout ex eiſdem iuribus, ac ex Soccino, Gomeſio, Tiraquello, & alijs ſubinfert Gonzalez *ſuper* 8. *Regul. Cancell. gloſſa* 5. §. 9. *num.* 99. Animaduertendum tertio, quod nomen *Eccleſia* quandoque ſumitur
414 pro Eccleſia *materiali*, ſcilicet Templo, aut Domo Deo dicatis: quandoque vero pro Eccleſia *formali*, ſcilicet, collectione fidelium. Prout habetur ex *cap. Eccleſia de conſecrat. diſt.* 1. Archidiacono *in princip. de electìon. in* 6. Iaſon in *l.* 1. *C. de Sacroſancta Eccleſia*. Villar. in *Annotationibus ad ſententiam Curiæ Iuſtit. Aragon.* de anno 1605. Rota Magiſtrali crebrius relata *num.* 110. & alijs.

415 Ex his autem infertur, non ſolum quod nomen *Eccleſię* in conceſſione illa Regis Alphonſi, poſſit, & debeat intelligi de Eccleſia *formaliter* accepta, prout importat Congregationem fidelium, quæ erat in Inclyta Cæſarauguſtana Vrbe, ſed etiam, quod eſto quod ſtrictè intelligatur de Eccleſia *materialiter*, ſcilicet de Eccleſia Sancti Saluatoris, optime illi quadrent verba relata; ex Corollaria.

eo

eo quod cum Cathedralitas Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, quæ à tempore primitiuæ Eccleſiæ erat in Eccleſiæ Sanctæ Mariæ, tranſlata poſtea fuiſſet (modo ſæpius expoſito) ad dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris, hæc Eccleſia Sancti Saluatoris non ſolum eſt veluti *vna* cum Eccleſia Sanctæ Mariæ, vt ſæpius inculcatum eſt in præcedentibus, ſed etiam, eſto quod diuerſa ſit, ſuccedit tamen in iure ipſius, & eſt veluti ſubrogatum quoddam eiuſdem, & ita iuribus illius vti poteſt, & naturam ipſius, quantum ad Cathedralitatem ſapere. Quia ergo Sanctus Valerius in Eccleſia Sanctæ Mariæ, veluti in Cathedrali ſingulari, & vnica, quæ eo tempore
416 erat, ſuam Sedem habuit iuxta dicta in præcedentibus *num.* 66. & Rota illa Magiſtralis *numero* 50. & ſequentibus latè conuincit: ideo proprie dici poteſt Sanctum Valerium reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris, non quidem *materialiter* ſumpta, vt eſt Eccleſia Sancti Saluatoris, ſed *formaliter* vt eſt Eccleſia Cathedralis vna cum alia, ſuccedens in iura ipſius, & ipſi ſubrogata.

Eneruatio obiectorũ.

417 Ex his ergo, & alijs in ſuperioribus adductis, rectè, & reſpectiuè applicatis, eneruantur innumera ferme probi huius authoris obiecta. Illud vi-

videlicet quod affert *pag.* 37. *&* 47. de Breuiario Cæſarauguſtano; & *pagina* 40. de concordia quadam inita inter Petrum Epiſcopum Cæſarauguſtanum, & Michaelem Tiraſonenſem; & *pagina* 42. de donatione Arnaldi Epiſcopi; & *pagina* 43. de vnione quarundam Eccleſiarum: & *pagina* 45. de priuilegio Regis Martini; & *pagina* 49. de verbis Hieronymi Zuritæ Hiſtorici; & *pagina* 161. *&* 162. de quibuſdam Inſcriptionibus, in quibus dicitur, quod Sanctus Valerius fuerit Epiſcopus Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, & Sanctus Vincentius Archidiaconus; & *pagina* 175. *& ſequentibus* de verbis in Breuiarijs aliquibus repertis; & *pagina* 188. de verbis cuiuſdam Synodi. Ac ſimilia multa.

418 Plurima etiam accumulat de excellentijs, prærogatiuis, priuilegijs, ſeu facultatibus conceſſis Eccleſię Sancti Saluatoris circa decimas, proceſsiones, cadauerum ſepulturas, præceden- Alia obiectio.
419 tias, & ſimilia. Quę parum vrgent, ſi animaduertatur, plura ex ijs emanaſſe à parte ipſa Capituli Eccleſię Sancti Saluatoris, vel membris ipſius: quę propterea nullum pręiudicium parti Eccleſię Sanctę Marię afferre poſſunt: cum certi, & aperti iuris ſit, quod teſtis in cauſa propria inutilis eſt, *l. nullus, ff. de teſtibus, l. omni-*

nibus, C. eodem, cap. inſuper eodem titulo, & ibi Doctores. Et cauſa propria eſt, in qua quis intereſſe, aut commodum aliquod habet, *l.* 1. §. *in propria cauſa, ff. quando appelland. ſit.* Adeo quod talis teſtis audiri non debeat. Baldus *dicta l. omnibus, C. de teſtibus*. Deinde, eſto non emanauerint ab ipſa parte Capituli Sancti Saluatoris, cum tamen curſu temporis mutata ſint per decreta,
421 concordias, & ſententias, maximè Rotales poſteriores, de anno videlicet 1630. & ſequentium annorum, nihil valent, iuxta textum in *l. certa*, §. *deficientium*, *ff. de excuſat. mult.* Barthol. *in l. cura*, §. 1. *ff. de munerib. & oner.* & ex ijs, ac alijs Maſcard. *de probationibus volum.* 1.
422 *concluſ.* 33. *num.* 42. Præſertim; quia vltima derogant primis. Signorolus *conſil.* 87. *num.* 7. & 8. Tuſchus *concluſ.* 36. *num.* 112. Barboſa *in axiomat. axiom.* 107. *num.* 26. Et poſteriora derogant prioribus, *l. ſed & poſteriores*, *ff. de legibus*, *l. cum in plures*, § *locator horrei*, *ff. de legibus*, *l.* 1. *in fin. ff. de ſtipul. ſeruorum*, & alijs iuribus, & Doctor. ibidem, ſpecialiter Alexand. *conſil.* 122. *lib.* 4. Ancharan. *conſil.* 208. *num.* 15. Rota *quarta par. recentior. deciſ.* 593. *num. ſecundo*. Caſu vero, quod hęc omnia ſubſiſterent, & apertè dictæ Eccleſię Sancti Saluatoris compe-

tentum,

tere debere conuincerent, adhuc ex illis non concluditur intentum; cùm pars Eccleſiæ Sanctæ Mariæ non prætendat Cathedralitatem *priuatiuè* ad dictam Eccleſiam Sancti Saluatoris; ſed *cumulatiuè* & coniunctim cum ipſa: quia
423 ipſa ſemper fuit Cathedralis, & nunquam Cathedralitatem, & iura ipſius amiſit. Nec iſta prætendit malo illo iure, quo meretrix illa 3. Reg. 3. dicebat: *Nec mihi, nec tibi ſit, ſed diuidatur*. Sed bono illo fraternæ charitatis, quo ſapient. 7. dicitur: *Sine fictione didici, & ſine inuidia communico*.

424 Reijcit etiam ſæpius vt apochryphos, & ſuſpectos, vel ſaltem vitiatos, & corruptos, libros Aymonis, ſeu Aymonij Monachi, Flauij Lucij Dextri, Helecæ, Taionis, Luitprandi, ſeu Eutrandi, ac Iuliani Peréz. Verumtamen iſtorum Scriptorum authoritas (humana videlicet) ſufficienter ex dictis, quando de ipſis fuit ſermo, firmata manet. Eo etiam quod eorum vetuſtas veneranda ſit, iuxta illud Sapientis *Senectus Venerabilis eſt*. Et illud Macrobij *lib.3. Saturn. Vetuſtas* (ſi ſemper ſapimus) *adoranda eſt*. Et quod Que reijciuntur.
425 antiquitas ſit Catholicorum nota, prout colligitur ex D. Epiphanio *hæreſ.75*. Catholici enim ibi appellabantur *Antiquarij* ab Aetio Anomeo-

Dd rum

rum parente; De quo plura, omnigena, vt ſolet, litteratura, Theophilus Raynaudus *in Tract. de bonis, & malis libris partit.* 1. *Erom.* 20. Repetam etiam quod alibi dixi. Si propter vnum aut alterum ſcrupulum, næuum, ſeu mendum in his Authoribus repertum, ipſorum fides vacillat, & authoritas deſpicienda eſt, pari certe licentia, vetuſtis omnibus Patribus, Doctoribus, & Scriptoribus, ſimilis nota inurenda erit, & fides deneganda? Eadem enim ratio ſubeſt in priſcis authoribus omnibus, quorum ſcripta non niſi poſt longum tempus publici iuris facta fuerunt. Miror etiam prudentem Scriptorem Hiſpanicæ gloriæ inuidum apparere velle, dum præfatos authores, Dextrum maxime, Maximum, Luitprandum, & Iulianum, qui Hiſpanicarum rerum, infidelium malignitate abditarum, diligentiſſimi ſcrutatores extiterunt, obſcurare nititur. Cum tamen conſultius illi eſſet pro parte quam tueri conatur antiquum aliquem Scriptorem afferre (quod non facit) quam quos contraria pro ſe ex antiquioribus profert, deijcere. *Firmius* enim, vt ait D. Auguſtin. 2. *de Ciuitat. cap.* 4. probant *vetera* quam noua.

Alia etiã. 426. Reijcit præterea hic author nonnullos mo-dernos

dernos, qui pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ piè ſcripſere. Quorũ defenſionem non ſuſcipio, quia ipſi, vel alij pro ipſis abunde occurrere huius authoris obiectis poſſunt. Acriter etiam carpit, pagina præſertim 447. & ſequentibus, quendam Cæſaraguſtanum, qui plura etiam piè, & accurate ſcripſit pro Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari, eiuſque Cathedralitate;
427 eo videlicet quod ignobili arti piſtoriæ ex officio vacauerit. Cæterum, omiſſo an talis ars vilitatem inducat, & eo pro nunc admiſſo, quamuis ipſe animi ingenuitatem, & ſtudioſitatem in ſuis ſcriptis præſeferat, vt præterea eum aliquoties, etſi non proprio nomine, ſed *authoris moderni*, vel *recentioris Cæſaraguſtani*, citauerim; certe cum ex plurium DD. ſententia, quos ſequitur Farinacius *in praxi quæſt. 57. num. 61. & 62.* Vilitas à teſtificando neminem repellat, neſcio cur quis à ſcribendo, & ſuam ſententiam ex congruis, & probabilibus fundamentis, aliorumque ſcriptis confirmando, eum repellere poſſit. Præſertim, cum *Perſona honorata* ab hoc authore vocetur, & generalis regula ſit, quod in omni caſu honeſtas perſonæ ſpectanda ſit, *leg. ſed etſi vnius §. interdum. ff. de iniur. §. fin. Inſtit. de ſuſpect. tut. l. ſuſpectum tu-*

torem ff. eodem. leg. humilem C. de inceſt. nupt. Farinac. ſupra num. 76. Ergo in hiſtoria *Veritas obſeruetur* (Cicero *in* 1. *de legibus*) authoris nobilitas commendetur, non deſideretur.

De S. Rot. authorit.

428 Sæpius etiam video, maxime toto *cap.* 21. quod Sacræ Rotæ Romanæ deciſionem de anno 1630. ſuper quam veluti ſuper firmiſsimam baſim hanc meam lucubrationem erigendam decreui; deijcere, impugnare, & tacitè ſaltem, contemnere videatur. Cum tamen Rota Romana veluti ſplendor Vrbis, & Orbis, totam
429 mundi machinam illuminet, vt dixit Theſaurus *in prohem. deciſ. Pedemont. num.* 32. Et ipſius cenſuræ, Imperatores, ac Reges ſe libenter ſupponant, vt Quintilianus Mandoſius *in prax. commiſſ. formul.* 14. ait. Ipſi etiam Romani Pontifices eius iudicio vti non dedignentur, vt aſſerit Præpoſ. *in can. multis poſt princip.* 17. *diſt.* Imo & olim ad ipſius relationem iudicabant, vt inquit Speculator *in tit. de Auditor. num.* 3. Ac ex eius prudentiſsimis reſponſis Decretales Epiſtolæ, quibus conflatum eſt Ius canonicum, prodierint, vt aſſerit Veſtr. *in prax. lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 2. Ex quo prouenit, quod, eadem loquente, cuncti reuerenter ſileant, non ſecus ac Gentiles Oraculo Delphico audito ſilebent, vt

inquit

inquit Mandoſius de *Monitorib. quæſt.* 17. *num.* 6. Et ab ea recedere nefas quodammodo videatur, teſtante Marc. Anton. Marſil. *in Tract. de redditib. Eccleſiaſtic cap.* 36. *num.* 8. Quæ omnia eo magis procedunt in hac Deciſione de an. 1630. cum ea in alijs poſterioribus confirmata, & à Ponente doctiſsimo, grauiſſimo, & vitæ integritate in hac Alma Vrbe inſigni (talem eum agnoui) & eiuſdem Tribunalis Decano, ſtudioſiſſimè elaborata, & publicata ſit: non ad partis contrariæ ſubreptitiam ſugeſtionem, vt author, cuius obiectis nunc occurritur, ſuſpicatur.

430 Sed propterea valde mirandum, quod author iſte, pius aliàs, & deuotus erga Sacra, & Eccleſiaſtica tribunalia, nihilominus eo *cap.* 21. *pagina* 635. potuerit Sacr. Rotam in deciſione illa relata de anno 1630. notare, quod *deprauauerit, & truncauerit* teſtimonium quoddam Zuritæ *in Indicibus fol.* 13. quod eadem Rota affert *num.* 109. & ego retuli *ſupra num.* 124. & Admiratio

314 Etſi enim verum ſit quod illi teſtimonio Zuritæ deficiant iſta verba *Atque inde ampliſſimos,* quæ interponi debebant poſt illa *Domicilium præbuit*, & ante illa *Et maximos honores*; ſed hic defectus, neque eſt deprauatio, aut truncatio

dicti

dicti teſtimonij; cum ipſius legitimum ſenſum nullatenus variet, aut immutet, ſed adhuc eo poſito, eundem ſenſum retineat; ita vt propterea, etiam à conſilio, omitti poſſent verba illa, ſicut generaliter etiam viri doctiſſimi in teſtimonijs, quæ aliorum referunt, prætermittere ſolent aliqua, quæ ad rē, de qua agitur, nihil faciūt. Caſu etiam, quod illa verba quæ deſunt ad rem facerent, cum ipſorum defectus tribui poſſit ſcriptori, ſeu Typographo, prout non raro contingit, etiam in Summorum Pontificum Diplomatibus, malè refunditur in Sacram Rotam, quaſi ipſa à conſilio, & ex arte, illum commiſerit, vt ſuam intentionem fundaret. Nec iuuat hunc Authorem, quod in margine (non in corpore libri) dicit, videlicet, non Sacram Rotam, ſed partem contrariam, feciſſe hanc truncationem, cum imprimebatur ea Deciſio. Nam præterquam quod hoc eſt imponere crimen falſi partu Eccleſiæ Sanctæ Mariæ collitiganti, quæ eſt grauiſſima; & venerabilis; vlterius ſuſpicio corruit ex eo quod, vt ex ſtylo Curiæ conſtat, Rotæ deciſiones nunquam prima vice Typis dantur niſi ſubſcriptæ ab Auditore Ponente: pars ergo collitigans non potuit illum defectum committere.

Sed

Sed quia Author,cũ quo modo diſſeritur,nimis acriter cõtendit dictionẽ illã *Inde*,teſtimonij Zuritę, ſolum ſignificare, quod Hiſpanè dicitur *deſde entonzes*,ideſt,*ex tunc*,ſeu *ex illo tempore*,quaſi illa denotetur,quod à tempore quo Sarraceni Cæſarauguſtam obtinebant, & non antea, nec poſt, Epiſcopi Cæſarauguſtani in Eccleſia ſanctæ Mariæ ſuam Sedem haberent; & Chriſtiani ibi aſſiſterent, &c. Ideo ipſi obijciendum, quod etſi verum ſit inter quamplures eius dictionis ſignificationes, de quibus Theſaurus linguæ Latinæ; Calepinus, & alij; hæc etiam numeretur; nihilominus familiariſſima; ac vulgatiſſima ipſius ſignificatio eſt, vt ſumatur *illatiuè*, & *cauſatiuè* ſicut & dictio *proinde*, quæ etiam ſumitur pro *ergo*; vel *igitur*, in *l. proinde*, vbi Gloſſa, *ff. ſi certum petatur*, & *l. pronunciatur*, & *l. vrbana prædia*, *ff. de verborum ſignificationibus*. Sic communiter Scholaſtici dicunt *inde ſequitur*, & eo ſenſu accipitur in Iure, præſertim *l. notionem*, *ff. de verborum ſignificationib. l. ſi calumnietur*, *ff. eodem*, *l. 1. ff. de pact. l. & tertium*, *ff. de iudic. & in l. item obſtetrix: ff. ad legem Aquiliam*. Ac inter prophanos authores apud Terentium *Heauthon*. 1. ibi *Inde adeo quod agrum proximè mercatus es*. Et Plinium *epiſtola* 125. *lib*. 7. ibi

Annotatio.

Quod

Quod non conſueuimus abeſſe, inde eſt, quod magnam partem noctium in imagine tua vigil exigo: inde quod, &c. Hoc quoque ſenſu optimè currit Zuritæ teſtimonium, vt legenti patebit, & ita merito à Sacra Rota intellectum, dum ex eo elicit contra id quod author iſte contendit, Cathedralitatem Eccleſiæ ſanctæ Mariæ, *etiam ante Maurorum inundationem*, eo quod in ipſo dicatur, eam Eccleſiam *Elecæ, & Senniori, ac ſuperioribus Epiſcopis Sedem præbuiſſe. Nam, cum apud hiſtoricos non controuertatur, quin Eleca, & Sennior primi fuerint Epiſcopi ſub Maurorum Tyrannide, ſequitur verbum illud* ſuperioribus *eſſe referendum ad Elecæ, & Sennioris anteceſſores, qui ſub Gothorum, Gentiliumque Imperio in Eccleſia Beatæ Mariæ reſederunt*. Hæc S. Rota egregiè ſatis.

Achyles fortiſs. 431 Illud vero, quod veluti pro Achyle fortiſſimo huic authori apparet, quomodo videlicet poſsit Eccleſia ſanctæ Mariæ *Cathedralis* nuncupari, cum careat Epiſcopo in ea reſidente, quod denotatur hac voce *Cathedralis*, iuxta dicta ſuperius *cap. 1. in principio*, leuidenſe, & parui momenti æſtimari poſſe ex dictis, & dicendis conuincitur. Et primo, retorquendo ar-
432 gumentum contra partem aduerſam. Si enim

Eccle-

Eccleſiam ſanctæ Mariæ Cathedralem ſemper fuiſſe, & eſſe, omnia, quæ adduximus, vel minima etiam, ex ſententiis, concordijs, & Sacræ Rotę deciſionibus, maximè eis, quæ ab anno 1630. emanarunt, mandatis, obſeruantijs, &c. manifeſtè concludunt; concludent etiam non carere Epiſcopo, qui in ea, veluti Cathedrali ſedeat. Etenim à *connexis* valet argumentum, vt latè probant Andr. Gamarr. *in Dialect. legal. lib.* 2.
433 *loco* 2. *&* Canciuncul. *in Topic. legalib. loco* 15. Item à *correlatiuis*, *leg.* 1. *C. ne liceat potent. leg. fin. C. de indicta*, & ibi DD. quorum plures affert Barboſ. *in tract. de loc. communib. arg. iur. loc.* 29. Cathedralitas autem, & Epiſcopus in Cathedra ſedens ſunt *connexa*, & *correlatiua*. Adeo, vt Eccleſia Cathedralis dicatur fulgere radijs Epiſcopi, ſicut Auguſta radijs Imperatoris. *l. ſi Auguſta ff. de legat.* 2. *& leg. fœminæ ff. de Senatu* Paſgualig. *in quæſtion. moral. quæſt.* 79. *num.* 6. Deinde, ſi iuxta *dicta ſupra cap.* 3. *num.* 183. *&* 188. erectio Eccleſiæ Sancti Saluatoris in Cathedralem non fuit per modum *translationis* propriæ; videlicet Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ ad Eccleſiam Sancti Saluatoris; cum extinctione ſcilicet, ſeu ceſſatione ipſius in Eccleſia Sanctæ Mariæ, ſed per modum *vnionis*, *com-*

municationis, & *extenſionis* eiuſdem Cathedralitatis, ita vt vtraque Eccleſia in ratione *Cathedralis* ſint vna, & prout dixit Rota ſuperius relata de anno 1631 coram Coccino, efficiant *vnum corpus*; vtique recte ſequitur eſſe ſub eodem Epiſcopo, tanquam *capite*. Quia ex toto ad
434 partem, maximè cum pars eſt tam eſſentialis ſicut caput, bene valet argumentum, *leg. quæ de tota ff. de reï vendicat.* Euerardus *in Topic. legalibus loco* 8 c. Cantiüncul. *in ſimili tract. loc.* 5. Præterea, ſi, iuxta dicta etiam *ſupra cap.* 5. *nu.* 360. ex triplici modo, quo vna Eccleſia poteſt alteri vniri, hæ duæ vnitæ ſunt, tertio illo modo, ſcilicet cum reſeruatione propriorum iurium, priuilegiorum, & exemptionum; non ergo amiſit Eccleſia Sanctæ Mariæ ius quod habebat antea habendi Epiſcopum, ſcilicet Cæſaraguſtanum.

Epiſcopus Eccl.S.M.

435 Vnde tandem dicendum, Eccleſiam Sanctæ Mariæ Maioris Cæſaraguſtanæ frui eodem capite, & Epiſcopo, ac Eccleſia Metropolitana Sancti Saluatoris; ita vt Archiepiſcopi Cæſaraguſtani, vtriuſque Eccleſiæ Epiſcopi dici poſſint, & debeant: prout colligitur ex dictis in ſuperioribus de vnitate vtriuſque Eccleſiæ in ratione Cathedralitatis, ex concordijs, quæ inter

ipſa

ipſas ſunt, ac ex mutuo concurſu ad functiones
Epiſcopales, etiam in Eccleſia Sanctę Mariæ.
Nec mirum, aut ſingulare eſt, ſub vno Epiſco-
po eſſe plures Cathedrales Eccleſias. Nam prę-
terquam quod, id eſſet in Eccleſiæ infantia,
quando D. Petrus iuxta Flaminum, & Archifla-
436 minum Ethnicorum diſtinctionem Diæceſes
diuiſit, *cap. in illis* 8. *diſt. & can.* 1. 99. *diſtinct.*
& expreſſe id eo tempore contigiſſe ait Anto-
nius Fuertes *in Hiſt. del Pilar cap.* 8. vſque ad tem-
pus vltimi Concilij Africani. Id etiam conti-
git ſæpius in nouiſſimis temporibus. Præci-
puè inter alias apud Tuſchum *tom.* 3. *conclaſ.* 298
in Eccleſia Cathedrali Regienſi, & alia Eccle-
ſia Sancti Proſperi, quæ etiam eſt Cathedralis,
& vtraque ſub vno Epiſcopo. Deinde apud
Gonzalez *in* 8. *Regul. Cancellar. Gloſſ.* 5. §. 7.
num. 29. *&* 32. in Eccleſijs Viterbienſi, &
Tuſculana, ac in Hiſpania in Eccleſijs Calagu-
ritana, & Calciatenſi. Item, vt audio, etiam
in Hiſpania in Eccleſijs Iaenſi, & Biacenſi. Ga-
briel etiam Pernotus *in ſua Hiſtor. tripartit lib.* 2.
cap. 30. *fol. mihi* 337. dicens, Cathedram Cæ-
437 ſaraguſtanam extitiſſe in Eccleſia Sanctæ Ma-
riæ del Pilar, non ſolum ante recuperationem
Cæſaraguſtæ, verum etiam poſt illam, erecta

etiam Eccleſia Sancti Saluatoris in Cathedralem. Subiungit ad intentum. *Quod in alijs etiam Vrbibus factum legimus. Nam Mediolani duplex eodem prorſus tempore Cathedralis olim extitit. Sancti Ambroſij, & Sanctæ Teclæ, & Bergomi duplex etiam Cathedralis Sancti Alexandri, & Sancti Vincentij.* Præterea, Antonius Fuertes ſupra relatus idem aſſerit de Eccleſijs Pampilonenſi, & Sanctæ Mariæ in Hiſpania, & Regno Nauarræ. Vbi etiam addit, idem contigiſſe in Eccleſijs Sanctæ Mariæ del Pilar, & Sancti Saluatoris Cæſarauguſtæ. En iam, quo modo larga manu parti aduerſæ conceditur ratione, & exemplis, qualiter Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar ius habeat Cathedralitatis, & ſub Epiſcopo
438 Cæſarauguſtano, ſicut illud habet Eccleſia Sancti Saluatoris: ac proinde quod cum Rota illa inſignis de anno 1630. coram Coccino dum *num.* 19. dicit, quod *duæ Cathedrales in eadem Ciuitate non dentur*, intelligi debet, vt eadem Rota ſe explicat, *tamquam duo capita æque principalia*: vel de duabus Cathedralibus Metropolitanis, aut Diœceſanis, aut de duabus Cathedralibus non vnitis, aut coniunctis, ſed cum duobus Epiſcopis, quo ſenſu loquitur Rota alia ibi citata.

Nec

439 Nec incongruè dicti quidam præſenti obiecto occurrunt, aſſerentes, quod cum Eccleſia Sanctæ Mariæ del Pilar, ratione priuilegij exemptionis à Clem. VII. illi conceſſi de anno 1529. prout *cap. 3. num.* 256. notaui, eam ſibi Papa immediatè ſubiecerit cum omnibus ſuis iuribus, & ipſe ſit Epiſcopus Epiſcoporum, elici debeat habere Epiſcopum. Eo etiam quod per eam exemptionem ipſius iura, Cathedralitatis præſertim, non extinxit, ſed veluti ſuccedens in partem illam ſollicitudinis, quæ ad Archiepiſcopum Cæſarauguſtanum pertinere poſſet, corroborat, & præſeruat. Tanto maiori vi, & authoritate, quanto Papa maior eſt eo Archiepiſcopo. Cum certum ſit quod tanto quis dignior, & honoratior eſt quanto ſublimiori, & digniori ſubeſt. Decret. Curiæ Iuſtit. Aragon. littera P. Villar *in annotat. margin. ad dicta decret. ibidem*. Menchaca *in præfat. controu. Illuſtr.* dicens *Quanto quis ſublimiori ſubeſt tanto honoratior*. Sed pro hoc puncto conſulendus Cenedus vir doctus, & huius Sacræ Eccleſiæ Canonicus *in ſuis allegationibus, fol.* 8. *&* 9. Aliquorū ſententia.

441 Aliqua prȩterea ad limam trahenda, emungenda, vel ſaltem modificanda, affert idem Arruegus libro relato. Primo, id quod dicit de hac Ponderantur nonnulla.

Bulla

Bulla Clement. Septimi *pagina* 349. videlicet, ex ea conſtare, etiam ex ore proprio partis Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari, quod ab initio ſuæ fundationis ſoli iuriſdictioni Prioris ipſius Eccleſiæ ſubiacuerit. Sed non bene. Etſi enim ibi dicatur, *Eccleſia ab initio ſuæ miraculoſæ fundationis, vt prædicitur, & illic affirmatur, prima totius Hiſpaniæ fuerit, & ſoli iuriſdictioni ipſius Prioris ſubiacuerit.* Cœterum illud ab initio ſuę fundationis non eſt conſtruendum cum illo *ſoli iuriſdictioni ipſius Prioris ſubiacuerit*, ſed cum illo *prima totius Hiſpaniæ fuerit*. Sunt enim iſtæ propoſitiones diuerſæ, & ita ab vna ad aliam non eſt illatio, iuxta vulgare illud *A diuerſis non eſt illatio.*

Alia. 442 Secundo, id quoque quod aſſerit *cap.* 2 *pagina* 57. & *cap.* 3. *pagina* 195. Eccleſiam nempe Sanctæ Mariæ erectam fuiſſe in *Collegialem* à Bernardo Epiſcopo anno 1141. Idque colligit ex Bulla Innocentij Secundi, quam affert *pagina* 792. Hoc inquam non ſubſiſtit, nec in ea Bulla habetur, ſed ſolum, quod idem Bernardus Regularitatem ſecundum Regulam Sancti Auguſtini in ea Eccleſia inſtituerit: eo videlicet, quod cum ſub Maurorum tyrannide antea fuerit, per aliquod tempus eam amiſſerit. Nec

ex

443 ex inſtitutione Regularitatis infertur conſtitutio Eccleſiæ Collegiatæ; cum etiam Eccleſia Sancti Saluatoris ab eodem Bernardo circa idem tempus Regularis effecta fuerit, & non propterea dicitur aut effecta Collegialis, aut amiſiſſe Cathedralitatem, quam antea habebat. Cur ergo idem non affirmabitur de Eccleſia Sanctæ Mariæ? Præſertim, cum certiſſimum ſit innumeras Eccleſias in Orbe fuiſſe, & aliquas modo eſſe, Cathedrales, & Regulares. Etenim Hoſtienſis in *cap. cauſam, quæ in princip. de iudic* plures in Anglia fuiſſe teſtatur, & duas in Sicilia, Panormitanam ſcilicet, & Montis Regalem commemorat Abbas ibidem, & ſigna Regularitatis in ijs Eccleſijs refert Barboſa *de Canonic cap. 1. num. vndecimo*. Potuit ergo in Eccleſia Sanctæ Mariæ conſtitui ab hoc Epiſcopo Bernardo Regularitas, & perſeuerare in ipſa Cathedralitas, quam antea habebat, prout ex dictis in ſuperioribus colligitur. & in ſpecie ex Zurita Authore probatiſſimo, qui in ſuo Indice, ſub
444 anno 1134. ſeptem videlicet annis ante inſtitutionem dictæ Regularitatis, inquit. *Garzias Cæſarauguſtanus Epiſcopus in Eccleſia Beatæ Mariæ Conuentui Canonicorum ſæcularium præſidet.* Erat igitur tunc Eccleſia Cathedralis, ſiquidem

ipſi

ipſi præerat Epiſcopus, quod eſt ratio Cathedralitatis conſtitutiua, vt in ſuperioribus probatum manet.

Alia. 445 Præterea tertio, circa id, quod inculcat *cap. 1. pag. 20. & 21.* ex Bullis Adriani Quarti, & Alexandri Tertij, præterquam ex dictis *ſupra num. 396. & 397.* ſufficienter euacuatum manet, vlterius animaduertendum, in eis non dici, quod Eccleſia Sanctæ Mariæ donatur *Eccleſiæ Sancti Saluatoris*, ſed vel *Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ*, vel *Epiſcopo Cæſaranguſtano*: quod nullatenus derogat iuri Cathedralitatis Eccleſię Sanctæ Mariæ. Cum enim ea eſſet eo tempore Cathedralis *acumulatiue* cum Eccleſia Sancti Saluatoris, vt probatum manet, quemadmodum Eccleſia ipſa Sancti Saluatoris poterat dici donari, aut eſſe donata Eccleſiæ Cæſarauguſtanæ, ſic etiam idem dici poſſet de Eccleſia Sanctæ Mariæ. Et quemadmodum de ipſa Eccleſia Sancti Saluatoris iure dici poſſet donari Epiſcopo Cæſarauguſtano, ſic ſimiliter idem affirmari poſſet de Eccleſia Sanctæ Marię; eo quod vtraque eſt Sedes eiuſdem Epiſcopi Cæſarauguſtani, & ſub illo, vt dictum eſt *num. 455.*

Concluſio. 447 Concludam tandem cum eo, quod Eccleſia de quadam Virgine, quæ ab ipſa vocatur

Columna

Columna immobilis canit, id applicando ad Cathedralitatem Ædis Sanctiſſimę Virginis Dei parentis: *Tanto pondere eam fixit Spiritus Sanctus, vt Virgo Chriſti immobilis permaneret.* Cathedralitas igitur huius Sacræ Eccleſię veluti *Columna immobilis* (quod fuit thema huius Diſſertationis) ſemper permaneat. Et quod de Templo illo ab Argonautis olim extructo plures Scriptores concelebrant, quos congerit inter eos inſignis D. Ioannes Solorzanus *de Iure Indiar. lib. 1. cap. 14. num. 40.* concinnè dicatur.

Huius, cui Mariæ nomen Sanctiſſima Mater,
Agnoſcet Templum proprium ſibi rectè dicatum.

Ad Laudem Dei Patris, Filij, & Spiritus Sancti, eiuſdem Dei Genitricis, & omnium Sanctorum.

INDEX

Rerum magis notabilium, quæ in hac Diſsertatione continentur.

Numerus paginam denotat.

A.

ACCESSORIUM ſequitur naturam ſui principalis. pag. 202.

Adminicula pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari Cæſarauguſtanæ à Sacra Rota de anno 1630. *perpenſa*. 152. *& ſequentibus. Primum de Epiſcoporum reſidentia*. 152.

152. *Secundum, ex litteris Gelaſij Papæ.* 153. *Tertium, ex Imaginibus, & inſignijs.* 154. *Quartum, ex Charitatiuo ſubſidio.* 156. *Quintum, ex veſtigijs, & reliquijs Cathedralitatis.* 158. *Sextum, ex teſtimonijs Doctorum.* 161. *Septimum, ex teſtibus. ibidem.*

Ædes prima totius Orbis vocatur à Dextro Eccleſia ſanctæ Mariæ de Columna. 61.

Æquiparatorum eadem eſt ratio, & extenſio. 188.

Affectatio nec prodeſt, neque attenditur. 130.

Alphonſus de Aragonia Cæſarauguſtanus Antiſtes arbiter inter Eccleſias Sancti Saluatoris, & Sanctæ Mariæ. 129. *Quę decreuerit.* 129. *& ſequentibus, approbauit ſententiam Ferrerij.* 132.

Alphonſi Regis geſta. 192. *&* 193. *Quę conceſſerit Eccleſiæ Sancti Saluatoris. ibidem. Quomodo non derogetur ex hoc Cathedralitas Sanctæ Mariæ.* 193. *&* 194. *Alphonſi Imperatoris confirmatio donationum aliorum Regum.* 195. *Quantum valeat ad intentum. ibidem. Ex Sacræ Rotæ authoritate. ibidem. Defectus, quos patitur. ibidem. Alphonſi Regis verba in honorem Eccleſiæ Sancti Saluatoris, quem ſenſum habeant.* 198. *&* 199. *Ex authoritate Sacræ Rotæ.* 200. *Alphonſi Regis ſententia.* 202. *Alphonſus conceſſit caput Sancti Valerij Eccleſiæ Sancti Saluatoris.* 203.

Angelica vocatur Eccleſia ſanctæ Mariæ. 79. & 202. *Angelorum ibi habitantium*. 93. *Ibi canentium*. 79.
Antiqua probantur per teſtes de fama. 161. *Quomodo etiam probentur*. 199. & 200.
Antiquiora nobiliora. 186.
Antiquitas Eccleſiæ ſanctæ Mariæ de Pilari longiſſima, honorificentiſſima, & venerandiſsima. 32. *Plurimum valet pro præcedentia*. 186.
Archiepiſcopus defert Crucem in ſignum priſtinæ dignitatis. 180.
Apoſtoli omnes erant Epiſcopi. 33. *A Chriſto creati*. *ibidem*. *An totius Orbis Epiſcopi*. 34. *Inferiori modo quam Petrus*. *ibidem*. *An Chriſti Vicarij*. 40. *Inferiori etiam modo quam Petrus*. *ibidem*. *Legati Chriſti*. *ibidem*. *Conſecrabant Epiſcopos in Eccleſijs quas fundabant*. 41.
Apoſtolica vocatur Eccleſia ſanctæ Mariæ. 201.
Athanaſius Epiſcopus Cæſarauguſtanus à Diuo Iacobo creatus. 41.
Aula Valeriana quæ. 56.
Aulus Poeta vide Hallus.
Aymonij Monachi teſtimonium pro Cathedralitate Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. 55. 56. 83. & 84.
Authoris alicuius libri veritas deſideratur, nobilitas cõmendatur. 212.

Bea-

B

Beatiſſimi titulus quid denotet. 86.
Benedictio Candelarum in die Purificationis Beatiſſimæ Virginis fit in Eccleſia ſanctæ Mariæ. 176.
Item benedictio Palmarum. 177.
Biuarius vir doctiſsimus. 61.
S. Braulius Cæſarauguſtanus Antiſtes. 75. Teſtis pro Cathedralitate Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. 75. & 76. Ex Breuiario Fratrum Ordinis ſancti Hieronymi. ibidem. Non rectè intellecto à quibuſdam, bene tamen à ſacra Rota. 76. & 77. Et ex ſepulchro ipſius, ac Baronio, non ab alijs, qui male eum intellexerunt. 77. & 78.
Breuiarium Cæſarauguſtanum. 207. Breuiariorum verba. ibidem.
Bulla Clementis Septimi concedentis exemptionem Eccleſię ſanctæ Mariæ. 135. Eam vocat primam totius Hiſpaniæ. ibidem. Bulla Clementis Octaui pro præeminentijs eius Eccleſiæ. 139. Bulla Vrbani Secundi concedentis facultatem diſtribuendi Eccleſias Hiſpaniæ. 192. Expenditur. ibidem. Alia Gregorij Septimi. ibidem. Bulla Clementis Septimi quomodo intelligenda. 222.

Campa

C

Campanam habere, & pulſare, quomodo competat Eccleſię de Pilari. 121. *&* 159.

Ca. quis neſciat diſt. 11. *quomodo ab alijs exponatur.* 46. *Maxime à ſacra Rota. ibidem. Quomodo etiam ab authore huius Diſſertationis.* 47. *&* 48.

Capellanum maiorem habere eſt veſtigium Cathedralitatis. 159. *Quid importet hoc munus ibidem.*

Cathedra Cherubica B. Virgo 25 *& Cathedra Regis.* ibidem. *Vide* Columna.

Cathedralitas eſt ſcopus huius operis. 26. *Iure prætenditur ab Eccleſia ſanctæ Mariæ de Pilari Cæſarauguſtana. ibidem. Eſt ratio conſtitutiua Eccleſiæ Cathedralis.* 28. *Petit Capitulum, Canonicos, &c.* 108. *Ipſis manentibus manet Cathedralitas.* 109. *Exigit Epiſcopum.* 216. *&* 217. *Eius Eccleſiæ Cathedralitas vetuſtiſſima eſt, & perennis.* 33. *Ab anno Chriſti* 37. *vel* 39. *ibidem. Quia Diuus Iacobus Apoſtolus eius fundator Epiſcopus erat, ibidem. Defenditur hæc Cathedralitas à ſacra Rota.* 42. *Probatur diſcurrendo per omnia ſæcula poſt Chriſtum; De primo.* 50. *De ſecundo. ibidem. A primordijs Chriſtianitatis.* 51. *De tertio.* 54. *De quarto ſæculo.* 57. *Et Epiſcopis ipſius. ibidem. De quinto.* 60.

Epi-

Epiſcopi huius ſæculi in Sede ſanctæ Mariæ de Pilari, reſidentes. 61. *De ſexto*. 71. *Ex multis Epiſcopis, qui in ea ſediſſe creduntur*. 71. *Ex M. Maximo*: 72. *De ſeptimo*. 74. *De octauo*. 80. *In eo ſemper erant Canonici, & alij Clerici in ea Eccleſia*. 81. *Erat Parrochia totius Ciuitatis*. *ibidem*. *De nono ſæculo*. 82. & 83. *Sennior, & Heleca Epiſcopi*. 83. *In ea Eccleſia Sedem habentes*. *ibidem*. *De decimo ſæculo*. 84. *Luitprandus, ſeu Eutrandus teſtis huius ſæculi*. 85. *Vide* Luitprandus. *De ſæculo vndecimo*. 88. *Paternus, & Iulianus Epiſcopi referuntur*. 89. *De duodecimo, ob Epiſcopos Vincentium, Petrum, Bernardum in ea Sede Præſidentes*. 89. *Maxime Petrum de Librana, & Garziam de Guerra in illa reſidentes*. *ibidem*. *Bernardum in ea ſepultum*. *ibidem*. *Pro decimotertio ſæculo*. 121. *Pro decimoquarto ſæculo*. 122. *Pro decimoquinto*. 123. *Pro decimo ſexto*. 126. *Pro decimoſeptimo*. 138. *Non amittitur niſi ex Papæ authoritate*. 179. *Eſt anterior Cathedralitate Eccleſiæ ſancti Saluatoris*. 186. *Non eneruatur hæc Cathedralitas ex erectione Eccleſię ſancti Saluatoris in Cathedralem*. 97. & 98. *Quia Rex, qui eius erectionis Author dicitur, non potuit id facere*. 99. *Quia id ſolum ad Papam ſpectat*. *ibidem*. *Roboratur exemplo Eccleſiæ Toletanæ ſanctæ Marię de Alfizen Ordinis Carmelitani*. 100. *Et quia id*

probi-

probibitum erat per Papam Gregorium Septimum. 100 & 101. *Et quia fieri deberet ſine praeiudicio Cathedralitatis Eccleſiæ ſanctę Marię*. 101. *Doctrina Ioannis Vvameſij aptiſſima ad intentum*. 102. 103. & 104. *Deinde quia Eccleſia ſanctę Marię in hoc non conſenſit*. 106. 107. 181. *Vnita eſt Cathedralitas Eccleſię ſanctæ Marię Eccleſiæ ſancti Saluatoris*. 140. *An tranſlata*, *ibidem*. *Vide* vnitas.

Cautela non nocet. 178.

Cæmeterium quomodo habeat Eccleſia ſanctę Marię. 120. & 121.

Colonia non prefertur Metropoli, ſed potius è contra. 187.

Collegia pro imbuenda iuuentute in Eccleſia antiqua inſtituebantur. 53. & 54.

Collegiata Eccleſia talis vocatur, etiam ſi actu Collegium non habeat. 180.

Columna immobilis ſymbolum æternitatis. 151. *Columna vocatur B. Virgo*. 26. *Columna ignea, & ſtabilis*. ibidem. *Dicitur à* culmine, *vel quia culmina ſuſtinet*. ibidem. *Columna nomine quid intelligat Prudentius Poeta, dum loquitur de Eccleſia S. Mariæ de Columna*. 60.

Columna ſuper quam Beatiſſima Virgo apparuit Cæſarauguſtæ, veluti Thronus, & Cathedra ipſius. 164.

Comitia

Comitia quem locum præſtent Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. 139.
Compoſtella, & Epheſus Sedes Regni Chriſti. 37.
Concordia inter Eccleſias corā Sanctio de Ahones. 118. *Quæ in illa ſtatuantur.* 119. & 120. *Alia ſub Dalmatio.* 123. *Quæ in illa decernantur.* 124.
Concurſus vt in plurimum ad Eccleſiam Cathedralem. 86.
Confirmatio Papę quid operatur. 201. *Quotuplex eſt. ibid. Alia in forma communi, alia ex motu proprio. ibidem.*
Confirmatio habet rationem cauſæ acceſſorię. 202.
Connexorum illatio. 217.
Contrarietas, ſeu contradictio verborum omnino vitanda. 132. *Contraria allegans non auditur.* 133.
Cruci Eccleſiæ ſancti Saluatoris, & ſanctę Mariæ de Pilari quis locus tribuatur in Proceſſionibus. 124. *Crucem defert Archiepiſcopus in ſignum priſtinæ dignitatis.* 180.

D

DEberet *verbum plerumque neceſſitatem importat.* 118.
Decimas accipere Cathedralitatem indigitat. 120.

Diuiſæ inter Eccleſias collitigantes. 194. *Quomodo ſoluendæ ex Rege Alphonſo*. 202.
Deciſiones ſacræ Rotæ vide Sacra Rota Romana: *Quomodo Typis mandentur*. 214.
Decreta Curiæ Iuſtitiæ Aragonum. 31. & 32. *Item de anno* 1605. *Circa præcedentiam in Synodis*. 139. *Decreta de executione mandatorum circa priuilegia*. 143. *Item* 150.
Decretales Epiſtolæ ex S. Rotæ reſponſis olim prodibant. 212.
Dedicatio vide Feſtum.
Defunctorum corpora ſepelire quomodo competat Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. 160. *Veſtigium eſt Cathedralitatis*. *ibidem*.
Dextera manus nobilior. 119. *Probatur ex multis fundamentis*. 167. *Illam contendit habere Eccleſia ſancti Saluatoris in quodam ſtatuto*. 169. *Hoc ſentire videtur cum ipſius Crux eam manum teneat in Proceſſionibus*. 124. *Quid ſentiendum de Synodali Conſtitutione*. 134. *Dextera manus in Proceſſionibus cui competat Cæſarauguſtæ*. 167. & *ſeq*. *Quid quando Eccleſia Sancti Saluatoris venit ad Eccleſiam ſanctæ Mariæ*. 170. *Non obſtat, quod in Synodis contingat oppoſitum*. 171.
Dexter inſignis author. 61. *Quæ ſcripſit de Eccleſia ſanctæ Mariæ de Columna*. 61. & 62. *perperam à non-*

nullis

nullis reijcitur. 62. vindicatur. 63. Ab innumeris, & grauiſſimis in omni genere Scriptoribus. 63. & 63. Non fuit vulgaris, aut Popularis Author, ſed ingenuus, nobiliſſimus, & doctiſſimus. 64. & 65. Propterea non vulgaria, communia, aut trita, ſed ſingularia, & tanto viro digna ſcripſit. 65. Eius ſtylus altus, ſublimis, & egregius. ibidem. Dignè commendatus à Viuario. ibidem. Tricuſpidi telo operum ipſius ingenuitas defenditur. 66. Author eſt commemoratus, & commendatus à Diuo Hieronymo, & grauiſſimis alijs. 66. & 67. An aliqua additamenta eius opera patiantur. 67. Sicut ferè omnia alia, quæ tardè Typis euulgata fuerunt. 67. & 68. Additamentum occultum non nocet veritati libri. 68. Falſitas in ipſo aliqua non probatur. 68. & 69. Nec caſu quo admitteretur ipſius opera propterea reijcienda. 69. Quia omnem veritatem attingere proprium eſt Canonici Scriptoris. 70. & 71. Separetur, ſi inuenitur. 71.

Dictio ſucceſſiuè *importat ordinem ſucceſſiuum. 51. Et repetitionem qualitatum. ibidem. Dictio* Alijs *generalitatem importat. 127. Dictio* Inde *quot ſignificationes habeat. 215. In qua ſumendum quoddam teſtimonium Zuritæ. 215. & 216.*

Diſpoſitio ſemper præſumitur in caſu iure permiſſo. 110.

Dona Dei ſine pœnitentia. 180.
Donatio Regis Alphonſi. *Vide* Alphonſus Rex. *Petri Librana*. 194. *Quomodo non noceat Eccleſiæ ſanctæ Mariæ*. 194. & 195. *Alphonſi, & Ramiri Regum*. 195. *Donatio Eccleſiæ ſanctæ Mariæ facta Eccleſiæ ſancti Saluatoris*. 196. *Quid ſenſerit de illa Sacra Rota*. *ibidem*. *Quo ſenſu admittenda*. 197.
Donationes à Summis Pontificibus confirmatę. 201.
Donatio Arnaldi Epiſcopi. 207.

E.

E*Adem quæ ſunt ſignificant identitatem in omnibus*: 132. *Eodem iure cenſeri debent*. 188.
Eccleſia Cathedralis petit Epiſcopum. 217. *Habet connexionem cum illo*. 217. *Fulget radijs ipſius*. *ibid*. *Plures ſub vno tantum Epiſcopo*. 217.
Eccleſia *nomen dupliciter ſumitur*. 205. *Pro Eccleſia materiali, & pro formali*. *ibidem*. *Quomodo vſurpetur in quadam conceſſione Regis Alphonſi*. *ibidem*.
Eccleſia ſanctæ Mariæ de Pilari à Diuo Iacobo erecta fuit verè Cathedralis. 35. *Fuit reparata in quarto ſæculo Chriſti*. 57. *Prætendit Cathedralitatem cum Eccleſia ſancti Saluatoris* cumulatiuè, *non* priuatiuè. 209. *Bono iure fraternæ charitatis*. *ibidem*.

Eminenter continet plures rationes dignitatis. 102. *Fruitur eodem capite, & Epiſcopo, quo Eccleſia ſancti Saluatoris.* 218. *An ſub Papa immediatè.* 221.

Eccleſiæ ab Apoſtolis inſtitutæ in Cathedrales. 36. *Cæſarauguſtana, & Compoſtellana ſorores, & filiæ S. Iacobi.* 38.

Eccleſiæ ſancti Saluatoris excellentia, & prerogatiua. 207.

Eccleſiarum iura non ceſſant. 80.

Eccleſiæ plures Cathedrales ſunt ſub vno Epiſcopo. 219. & 220.

Eleemoſynę in funeralibus defunctorum ęquales pro Eccleſia ſanctæ Mariæ, ac pro Eccleſia ſancti Saluatoris. 124.

Encomia ſacræ Rotæ Romanæ. Vide Sacra Rota Romana.

Epheſus, & Compoſtella Sedes dextera, & ſiniſtra Regni Chriſti. 37.

Epiſcopi ſuperiores, & poſteriores Heleca, & Senniorls ſedebant in Eccleſia ſanctæ Marię. 83.

Epiſcopus debet eſſe Doctor. 28. *Exigit Cathedram.* ibidem. *Pertinet ad ipſum facere Proceſſiones.* 165. *Priuatiue ad alios. Ibidem. Quomodo id fiat Cæſarauguſtæ. ibidem. Exigitur pro Eccleſia Cathedrali.* 216. & 217.

Epi-

Epiſtola Gregorij VII. ad Reges Hiſpaniæ, quomodo intelligenda. 49. Suadetur ea expoſitio ibidem.

Epitaphium 12. Canonicorum in Eccleſia ſanctæ Mariæ de Pilari. 81.

Epitectus, ſeu Epitatius Epiſcopus Cæſarauguſtanus. 52. & 53. An adfuerit Concilio Toletano. 53.

Epitheta conceſſa Eccleſia ſanctæ Mariæ. 131.

Erectio Eccleſiæ ſancti Saluatoris in Cathedralem non fuit per modum translationis propriæ. 107. Quia translatio propriè importat extinctionem. 108. Et quia petit, quod transferatur totum Capitulum. Ibidem. Solum fuit vnio, communicatio, & extenſio Cathedralitatis. 109. & 110. Exempla ad intentum. 109. Permittebatur Regibus eo tempore. 110. & 111. Et ita vtraque Eccleſia cenſetur vna in ratione Cathedralitatis. Ibidem. Vide Vnitas.

F

Faciens pactum ſi reſiliat non debet commodum reportare. 183.

Facto demonſtratur animus, etiam pluſquam per verba. 89. & 90.

Factum non preſumitur niſi probetur. 29. Quia facta ſunt ſui natura incerta. Ibidem. Factum proprium nemo impugnare poteſt. 157. Factum Iudicis reputatur

tatur factum partis. 138.
Facultas ordinandi Miniſtros Eccleſię eſt propria Epiſcoporum. 38.
Fallere fidem graue eſt. 183.
Fama. Vide teſtes.
Felix Epiſcopus Cęſarauguſtanus. 54.
Ferdinandi Regis Catholici egregium teſtimonium. 136. & 137.
Ferrerius vir inſignis. 128. Vide Sententia.
Feſtum ſancti Iacobi Apoſtoli quomodo ab Eccleſia Cęſarauguſtana celebretur. 125. & 126. Feſtum Dedicationis celebrandum ab Eccleſia ſanctę Mariæ. 141. & 142. Et in eo facere Proceſſionem. Ibidem. Non tamen tenetur celebrare feſtum Dedicationis Eccleſiæ Metropolitanæ. Ibidem. Celebrare feſtum Dedicationis eſt veſtigium Cathedralitatis. 159.
Fictio ceſſat, vbi veritas locum habet. 131.
Firma. Vide Decretum.
Flauius Dexter. Vide Dexter.
Fons, & origo pietatis, & Religionis Eccleſia ſanctæ Mariæ de Pilari. 59.
Functiones Epiſcoporum, & Parrochorum. 177. Vbi facienda. Ibidem.
Funeralia defunctorum qualiter æqualia ſint Cæſarauguſtę in Eccleſijs ſancti Saluatoris, & ſanctæ Marię, quantum ad eleemoſynas. 124.

Funiculus duplex magis ligat. 151. *Applicatur fundamentis pro Cathedralitate Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. Ibidem.*

G

Garziæ egregium teſtimonium pro Cathedralitate Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. 54. & 55. *Aliud eiuſdem.* 137. & 138. *Item* 199.

Gelaſij Papæ litteræ. 153. *Quomodo faueant Cathedralitati eius Eccleſiæ. ibidem.*

D. Gregorij Papæ moralia Romæ reperta Cæſarauguſtam delata à Taione Epiſcopo. 80.

Gregorij Septimi Papæ Bulla expenditur. 192. & 193.

H

Hallus Poeta Burdegalenſis ſcripſit de aduentu ſancti Iacobi in Hiſpaniam 43. *De Epiſcopatu Athanaſij. Ibidem. De fundatione Eccleſiæ S. Mariæ de Pilari.* 95: *Ipſius Cathedralitatem indigitat.* 96. *Fidem accipit à Iuliano Petri. ibidem.*

Helera Epiſcopus ſedens in Ecclesia ſanctæ Mariæ de Pilari. 83.

Hiſtoria venerabilis de fundatione Eccl. ſanctæ Mariæ de Pilari Cæſarauguſtanæ. 30. *Firmatur conſtanti* tra-

traditione. Ibidem. Ex grauiſſimis authoribus. ibid. Ex quadam reuelatione. 31. A Ioanne Secundo Rege Aragoniæ. 126. Hiſtoriæ veritas obſeruatur. 212.

Hiſtoriæ quomodo probentur. 29. Ex monumentis, Breuiarijs, Chronicis, &c. ibidem. Hæc probatio eſt efficax. ibidem. Ex indicijs, fama, teſtibus, &c. ibidem. Probationes ex hiſtorijs fidem merentur. 42. & 43. Maximè in rebus antiquiſſimis. 43. Præcipue in rebus Hiſpanicis. ibidem.

Honeſtas perſonæ ſemper ſpectanda. 211. Etiam ſi nobilis non ſit. ibidem.

Honoratior qui ſubeſt ſublimiori. 221.

Hoſpites honorandi, & meliori loco ponendi. 171. Ex authoribus. ibidem.

I

D. IAcobus Apoſtolus in Hiſpaniam venit. 32. Hoc eſt certiſſimum, nec ab vllo negandum. ibidem. Fuit Epiſcopus. 33. Et Epiſcopus Cæſarauguſtanus. 35. & 36. Munia Epiſcopalia ibi exercuit. 38. Creauit Epiſcopum Athanaſium. 41.

Imago Agni an faueat Cathedralitati Eccleſiæ. 155. & 156.

Inde *dictio aliquando ſignificat idem quod* ex tunc; *ali-*

quando ſumitur illatiuè, *ſeu* cauſatiuè. 215. *Quo ſenſu ſumitur in teſtimonio quodam Zuritæ.* 216. *Quomodo inter authores*: 215. *&* 216.
Indulgentiæ à Petro Librana promulgatæ. 153. *Quomodo faueant Cathedralitati, de qua agitur in præſenti*. 153.
Inſcriptio Agnus docet iſte hanc Sedem fuiſſe. 155. *Inſcriptiones quædam de SS. Valerio, & Vincentio*. 207.
Inſignia an faueant Cathedralitati Eccleſiæ. 155.
Inſtituo *verbum quas habeat ſignificationes*. 47. *&* 48.
Inſtrumentum quoddam fauens Cathedralitati Eccleſiæ ſanctæ Mariæ. 122.
Ioannes Apoſtolus Epheſi fuit Epiſcopus. 36.
Ioannes Baptiſta Coccinus ſacr. Rot. Decanus vir inſignis. 213.
Ioannes Cæſarauguſtæ Epiſcopus pro ſeptimo ſeculo. 74. *S. Braulij frater*. 75. *Requieſcit in Eccleſia S. Mariæ, ibidem*.
Ioannes Rex Aragoniæ quomodo extollat Eccl. S. Mariæ, & eius fundationem. 126.
Ioannis Vvameſij egregij Doctoris doctrina pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctæ Mariæ deſeruiens. 102. 103. *&* 104. *&* 105. *adamuſſim adaptantur ad intentum, ibidem*.

Iulia-

Iulianus Perez, vel Petri, vir doctiſſimus, & Author egregius pro ſeculo undecimo. 91. *Plura teſtimonia pro Cathedralitate Eccleſ. S. Mariæ de Pilari protulit.* 91. & 92. *Primam Eccleſiam, ſeu Templum eam appellat. ibidem. Eccleſiam Pontificiam.* 93. *Vindicatur à quorundam æmulatione.* 63. *Grauiſſimi Authores eius authoritatem defendunt.* 93. 94. & 95. *Ipſe cùm Dextro, Maximo, & Luitprando quaſi quaternarium numerum Euangeliſtarum hiſtoriæ humanæ Hiſpanicæ complet.* 95.

Ius dirimens lites vocatur Beata Virgo. 26.

L

Litteræ Gelaſij Papæ. 153. *Petri Libranæ. ibidem. Quomodo faueant præſenti intentioni. ibidem, &* 154.

Locus in manu dextra quomodo nobilior. 167. & 168. *Vide* Dextera manus.

Lucius Dexter. Vide Dexter.

Luitprandus, ſeu Eutrandus, teſtis Cathedralitatis Eccleſiæ S. Mariæ. 85. *Inſignis author. ibidem. Ipſius teſtimonium.* 85. *Expenditur.* 86. *Alia teſtimonia.* 86. & 87. *Eius fides defenditur.* 87. & 88.

Labarum *ſtemma Imperatoris Conſtantini.* 58. *Aſpici-*

citur eius effigies in Eccleſia Sanctę Mariæ de Pilari. ibidem.

Legatus qui fuit, potitur aliquibus priuilegijs Legati. 180.

Libri Aymonis, Flauij Lucij Dextri, Helecę, Taionis, Luitprandi, & Iuliani Perez, vindicati, vt fide hiſtorica humana digni. 209. Eorum vetuſtas veneranda. ibidem. Vide dum de ipſis agitur proprio nomine.

Limitationes factæ ex concordijs permittuntur. 121.

M

Mandatum Auditoris Cameræ ex commiſſione Pauli Quarti. 136. & 164. Ampliatum. ibid. Quę in ipſo continentur. ibidem.

Mandatum aliud Dom. Coccini de manutentione priuilegiorum Eccleſiæ S. Mariæ. 144.

Mariæ Sanctiſſimæ Virginis promiſſio de perennitate Ædis Cæſarauguſtanę. 162. Comprobata. ibidem. Vocatur Columna. 26. Columnaignea, & ſtabilis. ibidem. Super quam Columnam apparuit. Vide Columna.

Martini Regis priuilegium. 207.

Marcus Maximus integer teſtis pro Cathedralitate Eccleſiæ Sanctę Mariæ. 72. Vocat eam Sedem Pontificalem

calem, *&* *Primogeniam*. *ibidem*: *Ad eam tranſtulit bonam partem Reliquiarum Sancti Hermenegildi Martyris*. *ibidem*. *In ea requieſcit*: 73. *Vocat eam* Primam Domum Virgini Sacratam, *&* vnam præ Sedibus. *ibidem*. *Eius opera vindicantur*. 73. *&* 74.

Mater Eccleſiarum Cæſarauguſtę vocatur Eccleſia S. Mariæ. 55. *Mater etiam vocatur Eccleſia ſancti Saluatoris*. 129. *Quo ſenſu*. *ibidem*.

Matrix Eccleſia etiam dici poteſt Eccleſia S. Mariæ. 59. *Etiam Eccleſia S. Saluatoris*. 129. *Quo ſenſu*. 130. *&* 131. *&* 132.

Metropolis Cæſarauguſtana olim Eccleſia ſanctæ Mariæ ex Martino Garzia viro inſigni. 54. *&* 55. *An his temporibus id aliquo ſenſu poſſit dici, relinquitur DD. Iuriſtis*.

Mezquita maior Maurorum Cæſarauguſtana in Eccleſiam Cathedralem ſub titulo ſancti Saluatoris erecta. 97. *Huius facti rationes*. 97. *&* 98. *Præſertim ex Martino Garzia, quia Chriſtus Saluator non habebat Eccleſiam Cæſarauguſtę*. 98.

Moralia S. Gregorij Papę à Taione reperta, & Cæſarauguſtam delata. 80.

Nec-

N

NEotherici authoris obiecta. 191. *Ob pietatem, & deuotionem erga Eccleſiā ſancti Saluatoris*. *ibidem*. *Diluuntur*. 191 *& ſeq*. *Sine praiudicio boni, & pij viri*. 192.

Nicephorus Presbyter Eccleſiæ S. Mariæ de Columna. 82. *Munus gerebat Epiſcopi*. *ibidem*. *Teſtis eſt Cathedralitatis eius Eccleſiæ*. *ibidem*.

Nobilitas manus dextrę ſupra ſiniſtram. 167. & 168. *Varijs fundamentis comprobata*. *ibidem*. *Vide* dextera manus. *Nobilitas authoris alicuius libri commendatur, ſed non deſideratur*. 212.

Nobiliora cenſentur, quę ſunt magis antiqua. 186.

Noua obiecta moderni authoris. 191. *Occurritur ipſis*. 191. *& ſeq*. *Vide* Neotherici.

Nullus ſe ingerere debet in ijs quę ſunt alterius Eccleſię. 166.

O

OBiecta moderni, etſi pij, authoris. *Vide* Neotherici.

Obſeruantia quæ eſt de obtinenda dextera manu ab Eccleſia S. Mariæ cum concurrit cum Eccleſia ſancti

Sal-

Saluatoris. 169. & 170. *Quomodo ex ea inferatur Cathedralitas eius Eccleſiæ*. 171. *Obſeruantia quæ eſt in iuribus, & priuilegijs Cathedralitatis*. 182. *Obſeruantia præeminentiarum ſummè valet ad declarationem voluntatis contrahentium*. 184. *Obſeruantia in omnibus, dubijs præſertim, retinenda*. *ibidem*. *Maximè prævalet in præeminentijs*. 185. *Quia ſunt de iure poſitiuo*. *ibidem*. Extat hæc obſeruantia. *ibidem*.

Officij diuini inſtitutio in Hiſpania. 49.

Operis concluſio. 426.

Oppoſitiones. *Vide* Obiecta.

Ordinatio Miniſtrorum Eccleſiæ competit Epiſcopis. 38. *Ordinatio Theodori Presbyteri facta a Sancto Iacobo Apoſtolo*. 39. *Sancti Athanaſij in Epiſcopum*. 41.

Orbis prima Eccleſia, ſeu primum Templum vocatur Ædes S. Mariæ Cæſarauguſtanæ à Iuliano Perez. 92. *Orbis Matrix Eccleſia à Luitprando*. 86.

Ordo præcedendi quomodo accipiendus. 175. *Circa quos actus*. *ibidem*. *Exempla ad intentum*. 176. *Præcedentia Eccleſiæ S. Mariæ in ordine ad actus Eccleſiaſticos*. *ibidem*.

Origo prima Eccleſiæ exigit præcedentiam. 187. *Origo Eccleſiæ S. Mariæ ſupra Eccleſiam Sancti Saluatoris eſt pluſquam mille annorum*. 186.

Pa-

P

PActa inita inter vtramque Eccleſiam. 183. Omni iure obſeruanda. ibidem. Pactum faciens ſi reſiliat non debet commodum obtinere. ibidem.

Pactorum æqualitas quoad Proceſſiones inter Eccleſias S. Saluatoris, & S. Mariæ. 124. Denotat æqualitatem Iurium vtriuſque Eccleſiæ. ibidem.

Papa non cenſetur lędere pacta concordata. 184. Obliuio potius in illo præſumitur. ibidem.

Parrochia totius Ciuitatis eſt Cathedralis Eccleſia. 81. Talis fuit Eccleſia Sanctæ Mariæ antiquo tempore. ibidem. Illi permiſſa cum aliquibus limitationibus. 120.

Perennitas Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. 163. Cum perennitate Ecclesiæ aliqualiter comparata. ibidem.

D. Petro Apoſtolo ſciente, & conſentiente Iacobus in Hiſpanias venit. 47. Quomodo diuisit Ecclesias, & Diœceſes. 219.

Petrus de Librana Epiſcopus Cæſarauguſtanus poſt Cæſarauguſtam reſtauratam. 89. Ab Alphonſo Rege ad eum Epiſcopatum electus eſt, & miſſus pro conſecratione ad Papam Gelaſium. 90. Indulgentias conceſſit ijs, qui Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Pilari eleemoſynas tribuerent. Ex quo Cathedralitas eius Ec-

cleſia denotatur. ibidem. Et quia eam nomine Sanctitatis, ac Dignitatis cohoneſtat. 91.
Poſteriora derogant prioribus. 208.
Praeminentia Eccleſia Sancta Maria manutenenda. 141.
Pręcedentia eſt res magni praiudicij. 173. Qualis competit Eccleſia Sanctę Marię: 168. 169. 170. & ſequentibus. Eſt prior tempore. 186. Potior in iure. ibidem.
Priuilegijs Cathedralitatis fruitur Eccleſia Sancta Marię, vel ſolum ex eo, quod olim Cathedralis fuit. 178. & ſequentibus. Item priuilegijs, quę competunt Eccleſia Sancti Saluatoris, quatenus Cathedralis eſt. 188.
Prima pro optimis habentur. 119.
Proceſſiones Eccleſiarum Sancti Saluatoris, & Sanctę Maria Quo modo fiant. 124. 165. 166. & 167.
Probationes ſeſe ad inuicem coadiuuant. 160.
Proto-templum vocatur Eccleſia S. Maria a Iuliano Perez. 92.
Prudentius Caſaraugustanus Antiſtes. 57.

R

REgula Iuris Nullus præſumitur iactare ſuum. 106. Et quod noſtrum eſt ſine facto noſtro ad alium tranſire non poteſt. ibidem. Et nemo eligit viam, per quam iudicium ſuum ſubuertatur. ibidem. Et Actus præſumitur fieri eo modo quo validè, & licitè fieri poteſt. 110. Et Diſpoſitio præſumitur facta in caſu iure permiſſo, non in prohibito. ibidem. Et Tacens conſentire videtur. 117. & 118. Vide Factum. Et probationes ſe ſe ad inuicem coadiuuant. 160. Et ſignatum cognoſcitur ex ſignis. ibidem. Et ſingula, quæ non proſunt multa collecta iuuant. 160.

Remiſſoria negatur à Sacra Rota parti contrariæ. 147. *Iterum petitur; & reſoluitur Cathedralitas Eccleſiæ S. Mariæ*. 148.

Reparatio Eccleſiarum Cæſaraugustę tempore Conſtantini. 58. *Maximè Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari*. 57.

Repetitio verborum magis videtur operari. 129. *Quando eſt ſuperflua ſtomachantur prudentes*. 130. *Maximè ſi eſt poſita per affectationem*. *ibidem*. *Sed non ſi ad maiorem energiam*. *ibidem*.

Res vna ſecundum diuerſos reſpectus maior, & minor, ſuperior, & inferior, eſſe poteſt. 197. *Exempla ad intentum*. 198.

Reſidentia Epiſcoporum fauet Cathedralitati Eccleſiæ. 152.

Rex, vide Alphonſi Regis, *&* Martinus.

S. *Rota Romana* Cæſaraugustana Cathedralitatis *defenditur in hac Diſſertatione*. 27. *Exactè, doctrinaliter, & copiose rem tractat. ibidem. Defendit ipſa Cathedralitatem eius Eccleſiæ*, 42. *Ex varijs fundamentis, ibidem. Quædam aliæ deciſiones, quæ iſtam Cathedralitatem negare videntur, non ſunt in terminis præſentibus*. 134. *&* 135. *&* 149. *Enucleatur*. 143. *&* 144. *Alia de anno* 1631. *confirmatoria ipſius*. 144. *Alia ad idem*. 145. *&* 146. *Alia maxime coram Notmanno, in qua negatur remiſſoria parti contrariæ*. 147. *Varia ipſius fundamenta. ibidem. &* 148.

S. *Rotæ Romanæ authoritas non reijcienda, ſed reuerenda*. 212. *Orbem illuminat. ibidem. Romani Pontifices ei multum deferunt. ibidem. Ad ipſius relationem olim iudicabant. ibidem. Ex ipſius reſponſis prodibant Decretales Epiſtolæ. ibidem. Alia ipſius encomia. ibidem. &* 213. *Vindicatur. ibidem.*

S

SAcramenta adminiſtrare quomodo competat Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. 160. *Veſtigium eſt Cathedralitatis .ibidem.*
Sedes prima in Capite Chori ſuperioritatem denotat. 119.
Seniores primo loco ſedere debent. 119.
Sennior Epiſcopus ſedens in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Pilari. 83. *In ea repoſuit Reliquias ſancti Vincentij Martyris.* 84.
Sententia celebris lata per Ioannem Ferrerium pro charitatiuo ſubſidio non ſoluendo ab Eccleſia ſanctæ Mariæ. 127. *Encomia egregia, quæ in ea tribuuntur eidem Eccleſiæ. ibidem. Fauet ipſius* Cathedralitati. *ibidem. Et denotat exemptionem illam eſſe ipſi debitam.* 128. *Sacra Rota valde defert huic ſententiæ. ibidem. Acceptata fuit ab Alphonſo Cæſarauguſtano Antiſtite.* 128. *Praiudicat omnibus. ibidem. vide* Subſidij Charitatiui. *Sententia alia arbitralis Alphonſi de Aragona inter Eccleſias.* 129 *Confirmauit concordias factas per Sanctium, & Dalmatium. ibidem. Alia ſententia Tribunalis Zalmedinæ.* 149. & 150. *Alia Regis Alphonſi.* 202.
Septem Epiſcopi in Hiſpaniam miſſi. 49.

Se-

Sepulchrum Epiſcoporum Cæſaraugnſtanorum Eccleſia del Pilar. 75. *Arguit hoc ipſius Cathedralitatem*. *ibidem*. & 87.

Signatum cognoſcitur ex ſignis. 160.

Singula, quæ non proſunt multa collecta iuuant. 160.

Siniſtra manus ignobilior dextera, præterquam in caſu raro, &c. 172. *Vide* dextera manus.

Statutum Eccleſiæ Metropolitanæ Cæſarauguſtanæ in fauorem Eccleſię S. Mariæ. 125. & 126.

Stemmata valde probant. 112. 113. & 115.

Subrogatum ſapit naturam eius cui ſubrogatur, 204. *Quomodo ampliandum hoc axioma*. 205.

Subſidij Charitatiui exemptio an faueat Cathedralitati. 156. *Hoc ſubſidium eſt debitum Epiſcopis*. 157. *An alijs Prælatis, ex priuilegio, &c. ibidem*.

Succedens in iure alterius iure eius vti debet. 204.

Synodalis Conſtitutio circa locum habendum in Synodis. 133. *Quomodo faueat Eccleſ. ſanctæ Mariæ Cæſarauguſtanę*. 134. *Oppoſitio ex Rot. deciſionibus non contradicit*. *ibidem*. *Roborata eſt per decretum vocatum* firmam. 135.

Synodus Cęſarauguſtana habita in Ecclesia ſanctæ Mariæ de Pilari quarto Chriſti ſęculo. 58. *In ipſa damnati Priſcillianus, & Priſcillianiſtæ*. 58. & 59. *Decuit ibi damnari*. 59. *Quia ea Ecclesia erat Matrix*. *ibidem*. *In Synodis præcedit Eccleſiæ ſanctæ*

Mariæ alias Cathedrales. 172. *Præceditur ab Eccleſia ſancti Saluatoris.* ibidem. *Sine præiudicio ſuæ Cathedralitatis.* 173. 174. & 175.

T

Tacens conſentire videtur, quando valeat. 117. & 118.

Taion Cæſarauguſtanus Antiſtes. 78. *Sepelitur in Æde ſanctæ Mariæ de Columna.* ibidem. *Scripſit hiſtoriam eius ſacri Templi.* 79. *Illud vocat primam Mundi Eccleſiam.* ibidem. *Reperit Romæ Moralia ſancti Gregorij Papæ.* ibidem. *Eaque repoſuit Cæſarauguſtæ in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ.* ibidem.

Templum primum Orbis appellatur à Iuliano Eccleſia S. Mariæ de Pilari. 60. *Commendatum à Rege Ferdinando Catholico.* 136.

Tempus preteritum præbet argumentum ad futurum. 44. *Et præteritum ad preſens.* 45. *Temporis antiquitas plurimum valet pro præcedentia.* 186.

Teſtes de fama rectè probant in antiquis. 181.

Teſtis in cauſa propria inutilis. 208. *Quæ ſit cauſa propria.* ibidem. *Nec debet audiri.* ibidem. *Teſtis vilis conditionis non reijciendus.* 211.

Theodorus diſcipulus ſancti Iacobi ordinatus ab eo Preſ-

byter

byter Cæsarauguſtanus. 39. & 41.

B. Thom. de Villanoua teſtimonium pro Sede D. Iacobi in Hiſpania. 37.

Titulus ſanctę Mariæ Maioris fauet Cathedralitati Eccleſiæ. 121. & 122. Eam indigitat. 123. Tituli conceſſi Eccleſiæ ſancti Saluatoris. 196. Nihil nocent Eccleſiæ ſanctę Mariæ. ibidem.

Totum infert partem. 218.

Tranſlatio Cathedralitatis qualis fuerit. 109. & 140.

Triplex modus quo vna Eccleſia poteſt alteri vniri. 182. Quo ex illis vnita eſt Eccleſia ſanctæ Marię cum Eccleſia ſancti Saluatoris. ibidem.

Turpini Rhemenſis Archiepiſcopi teſtimonium pro Diuo Iacobo in Hiſpania ſedente. 37.

V

S. Valerius, ſeu Valerus Cæſarauguſtanus Epiſcopus. 55. Sedem habuit in Eccleſia ſanctæ Mariæ. ibidem. Ex Aymoino Monacho. ibidem. Ex veſtigijs memoriæ huius Valerij. 56. Aula ſcilicet quædam Valeriana nuncupata. ibidem. Eius caput conceſſum Eccleſię Sancti Saluatoris. 203. An dici poſſit reſediſſe in Eccleſia Sancti Saluatoris. 206.

Verba geminata magis operantur. 129.

INDEX.

Verba ſuperflua ſolent ſtomachari prudentes. 130.

Veritas examinata magis eluceſcit. 191. *Diſputando inuenitur*. 192.

Veſtigia Cathedralitatis in Eccleſia *ſanctę Mariæ relicta, etiam poſt erectionem* Eccleſię *ſancti Saluatoris*. 115. & 116. *Conſtant ex quadam concordia*. 117. Expenduntur *à ſacra Rota*. 158. *Celebratio feſti Dedicationis*. 159. *Capellanum Maiorem habere. ibidem. Campanam de Interdicto habere. ibidem. Mutua in ſepeliendis Defunctis Officia*. 160.

Vetuſtas veneranda, ſacris, & humanis litteris. 209.

S. *Vincentij Martyris Reliquiæ in* Eccleſia *ſanctæ Mariæ*. 84. *Vide* Sennior.

Vltima derogant primis. 208.

Vna eſt Eccleſia *ſancti Saluatoris, & ſanctæ Maria, in ratione Cathedralitatis*. 140.

Vnio, ſeu vnitas hæc qualis ſit. 140. *Triplex modus vnionis*. 182. *Qualis contigit in præſenti. ibidem. Præſumitur facta ęquè principaliter*. 185. *Eſt in ſpiritualibus, & temporalibus*. 188. *Vnio certarum* Eccleſiarum. 207.

Vnitas quoad Cathedralitatem competit Eccleſijs *ſancti Saluatoris, & ſanctæ Mariæ de Pilari*. 111. *Vtraque enim* Eccleſia accumulatiuè *cum alia, non* priuatiuè, *eſt Cathedralis. ibidem*. Exempla *ad in-*

ten-

tentum. ibidem. Id probatur. 112. & ſequentibus. Ex ſtemmatibus. 112. Ex ſepultura Epiſcoporum. 113. Ex quodam inſtrumento. ibid. Ex alio teſtamento. 114. Ex quibuſdam litteris Confraternitatis. ibidem. Ex alijs iuribus Cathedralitatis. 115. Vide veſtigia.

Valderus Antiſtes Cæſarauguſtanus in eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ ſepultus. 78.

Z

Zalmedinæ Cæſarauguſtani Tribunalis ſententia in fauorem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. 149. & 150. Confirmata in Curia Cæſarauguſtana de ann. 1638. 150.

Zurita veluti princeps inter Hiſtoricos Aragoniæ. 52. Aſtruit Cathedralitatem Eccleſiæ Sanctæ Mariæ. ibidem. Ait quod Heleca, & Sennior, ac alij ſuperiores, & poſteriores Epiſcopi Sedem haberent in ea Eccleſia. 83. Aſtruit eius perennitatem. 163 Eius quoddam teſtimonium non deprauatum, aut truncatum à Sacra Rota. 213. Aliqua eius verba omiſſa. 214.

FINIS.

A01 1475501